

SPARNAI

3
1979

LIETUVOS TSR SAVANO-
RISKOS DRAUGIJOS ARMI-
JAI, AVIACIJAI IR LAIVY-
NUI REMTI (SDAALR) CENT-
RO KOMITETO VISUOMENI-
NIS-MOKSLINIS-PRAKTINIS IR
SPORTO INFORMACINIS BIU-
LETENIS

Eina nuo 1962 m. keturis
kartus per metus.

Redakcinė kolegija: Algi-
mantas ADOMENAS, Romas
BANKAUSKAS, Petras BRUN-
DZA, Stasys BRUNDZA, Nijo-
lė GINEITIENE, Aleksandras
ICIKAVICIUS [atsakingasis
sektorių], Aleksandras JO-
NUŠAS, Kazys KILCIAUSKAS
[vyriausiojo redaktoriaus pa-
vaduotojas], Savellijus LEV-
ČENKA, Vytautas PAKARŠ-
KAS, Rimantas RAKAUSKAS,
Stanislavas RAMOSKA, Sėrū-
nas SKAPCEVICIUS [vyriaus-
siasis redaktorių].

Dailininkas
JONAS KLIMANSKAS

Redakcijos adresas:
232600, Vilnius, F. Dzeržins-
kio g-vė 3, 518 kamb., tel.
75-34-46.

Atiduota rinkti 1979.VII.20. Pa-
sirašyta spausdinti 1979.IX.21.
Tiražas 38 525 egz. 4 sp. lan-
kai, 4,1 sąlyg. sp. lanko,
5,64 leid. lanko, 5,1 aut. lan-
ko, leidinio formatai 60x92/8.
Giliauspaudinis popierius. Šrif-
tas Žurnalinis 8 p. Giliaspaudė.

Spausdino LKP CK leidyk-
los spaustuvė Vilniuje, Tie-
sos 1, LV 08016. Užs. Nr.
1855. Kaina 30 kap.

Rankraščiai negrąžinami.

«Спарнай» («Крылья»)
Общественно-научно-
практический и спортивный
информационный бюллетень
Центрального комитета
Добровольного общества
содействия армии, авиации
и флоту (ДОСААФ)
Литовской ССР
На литовском языке

© „Sparnai“, 1979/3

VIRŠELYJE: Vilniaus aviacijos
technikos sporto klubo sklan-
dytoja sporto meistrė Rima
Štašaitytė, iškovojo TSRS tau-
tų vasaros VII spartakiados
finalinėse varžybose absoliu-
čioje įskaitoje antrąją vietą ir
didįjį sidabro medalį
M. KURAIČIO nuotr.

S

UKANKA dveji metai nuo
to laiko, kai buvo priimtas
Lietuvos Komunistų partijos
Centro Komiteto ir Lietuvos
TSR Ministrų Tarybos nutari-
mas „Dėl karinių techninių ir
karinių taikomųjų sporto ša-
kų būklės respublikoje ir
priemonių toliau joms vysty-
ti“. Pirmiausia matyt reikia
paaiškinti, kodėl pasirodė šis
dokumentas.

Mokslškai pagrįsdamas ka-
rinės proletariato organizaci-
jos būtinumą, V. Leninas vi-
sada pabrėždavo, kokią di-
džiulę svarbą turi karinių ži-
nių skleidimas darbo žmonių
masėse. Mūsų partija nenuk-
rypstamai ir nuosekliai vyk-
do šį vado priesaką. Kalbė-
damas susirinkime Bauman-
rinkiminės apygardos rinkė-
jams, TSKP Centro Komiteto
Generalinis Sekretorius, TSRS
Aukščiausiosios Tarybos Pre-
zidiumo Pirmininkas Leonid-
as Brežnevas pasakė: „...par-
tija, vyriausybė atsimena...
jūsų priesaką: patikimai sau-
goti taikų tarybinių žmonių
darbą. O tai reikalauja nema-
ža lėšų šalies saugumui stip-
rinti tiek vakaruose, tiek ir
rytuose. Mes išleidžiame gy-
nybai tiek, kiek absoliučiai
būtina“.

Lietuvos darbo žmonės kar-
tu su visais tarybiniais žmo-
nėmis įneša savo indėlį į
šalies gynybinės galios stip-
rinimą. Šioje svarbioje srity-
je respublikinė SDAALR or-
ganizacija, partinių organų
vadovaujama, kartu su prof-
sąjungomis, komjaunimu ir ki-
tomis visuomeninėmis organi-
zacijomis sukaupė tam tikrą
patyrimą rengiant jaunąją pa-
mainą mūsų Ginkluotosioms
Pajėgoms ir masinių techninių
profesijų specialistus liaudies
ūkiui, karinio patriotinio dar-
bo žmonių auklėjimo srityje.
Tačiau dabar, mokslinės-tech-
ninės revoliucijos amžiuje, kai
kurios susiklosčiusios šio dar-
bo formos ir metodai reika-
lauja kitokios pažinimo, nes
vien tik noro ginti Tėvynę
dar nepakanka — būtina mo-
kėti ją ginti. O dabartinėmis
sąlygomis tam reikia gerai
žinoti techniką, motorus, mo-
kėti juos valdyti. Neįkainojamą
pagalbą čia gali suteikti

platus karinių techninių spor-
to šakų, jų tarpe automobi-
lių ir motociklų sporto vysty-
mas. Šios sporto šakos kaip
lik ir ugdo reikiamas savy-
bes, padeda vystyti kūrybi-
nę mintį, skiepija meilę tech-
nikai.

Numatydamas priemones
karinėms techninėms ir kari-
nėms taikomoms sporto
šakoms respublikoje vystyti,
Lietuvos Komunistų partijos
Centro Komitetas tuo pačiu
dar kartą pabrėžė, kad gyny-
binio masinio darbo gyven-
tojų tarpe tobulinimas, užda-
viniai, iškelti TSKP CK ir TSRS
Ministrų Tarybos 1966 m. ge-
gužės 7 d. nutarime dėl
SDAALR veiklos, yra visos
partijos, visos valstybės už-
daviniai ir sudaro neatskiriama
komunizmo kūrimo dalį.

Iki priimtą nutarimą,
atliktas patikrinimas ir pa-
dėties analizė šioje srityje
parodė, kad respublikoje
mažas masiškumas net tų
sporto šakų, kurioms vystyti
nereikia didelės materialinės

meninių organizacijų atsto-
vai. Aktyvas atidžiai išana-
lizavo techninių sporto šakų
vystymą, apibendrinio teigia-
mą patyrimą, pritarė pasiū-
lytam „Kompleksiniam kari-
nių techninių ir karinių tai-
komųjų sporto šakų planui
ir pagrindinėms jų vystymo
perspektyvoms Lietuvos TSR
1978—1980 metams“.

Dabar mes jau galime pa-
sakyti, kas pasikeitė per
dvejus metus nuo nutarimo
priėmimo, nors šis laikas pa-
lyginti neilgas. Pirmiausia
reikia pažymėti, kad daug-
ma respublikos ministerijų ir
žinybų, vietinių partinių, tary-
binių, profsąjungų, kom-
jaunimo ir SDAALR organi-
zacijų nuodugnai ir kritiškai
išanalizavo savo rezervus ir
galimybes, taip pat trūkumų
priežastis gynybiniame ma-
siname ir sportiniame darbe.
Savo nutarimus priėmė 17
ministerijų ir valstybinių ko-
mitetų, 52 partijos miestų ir
rajonų komitetai bei vykdo-
mieji komitetai, „Dinamo“.

KOMPLEKSNIS

bazės. Daugelyje žinybų,
jmonių, ūkių, įstaigų nebuvo
skiriama dėmesio karinėms
techninėms ir karinėms tai-
komoms sporto šakoms,
silpna buvo materialinė-tech-
ninė sektorių ir klubų bazė.
Galėjo būti geresni ir res-
publikos rinktinių rezultatai
sąjunginėse varžybose. Taip
pat buvo pastebima dispro-
porcija, susidariusi tarp olim-
pinių ir karinių techninių
sporto šakų. Karinėms tech-
ninėms sporto šakoms sava-
noriškose sporto draugijose
ir žinybose buvo skiriamas
posūnių vaidmuo. O tai var-
gu ar teisinga: ir vienu, ir
kitomis šakomis reikia
vienodai rūpintis.

Respublikinės partinės or-
ganizacijos dėmesys kari-
nėms techninėms ir karinėms
taikomoms sporto šakoms
neapsiribojo minėto nutari-
mo priėmimu. Po metų įvyko
respublikinis aktyvo pasitari-
mas, kuris apsvairstė jų to-
lesnio vystymo uždavinius.
Pasitarime dalyvavo atsa-
kingi visų respublikos miestų
ir rajonų partinių ir tary-
binių organų darbuotojai,
ministerijų ir žinybų, visu-

„Žalgirio“, „Nemuno“ „Dar-
bo rezervų“ savanoriškos
sporto draugijos, automėgė-
jų draugija. Respublikos Ko-
munistų partijos CK šiuose
dokumentuose ypach svarbiais
laiko kadry rengimo, karinio
patriotinio ir gynybinio ma-
sinio darbo stiprinimo, kom-
pleksinės pažinimo ir aiškaus
koordinavimo, nustatant ka-
rinių techninių sporto šakų
vystymo kelius ir perspekty-
vas, klausimus.

Štai būdingiausios kryptys.
Pirmiausia reikėjo pasirūpin-
ti, kad spartesniais tempais
būtų kuriama materialinė-
techninė ir sportinė mokymo
bazė. Lietuvos komjaunimas
ir SDAALR 1978—1980 metus
paskelbė paprasčiausių spor-
to įrengimų statybos ir tvar-
kymo visuomeniniais pagrinda-
is trimečiu. Komjaunimo
statybos tapo Prienų eks-
perimentinė sportinės avia-
cijos gamykla, automobilių
sporto kompleksas „Nemu-
no žiedas“ ir kiti objektai.
Beje, „Nemuno žiedas“ ge-
rai žinomas šalies sportininkams
motociklininkams. Mes
tikimės, kad ateityje jis taps
viena geriausių Tarybų Sq-

jungoje automobilių sporto bazių. Čia bus trys variantai žiedinių trasų, kuriose galės lenktyniauti ir automobalininkai, iškilis administracinis korpusas, bus įrengta motobolo aikštė, šlako takelis, kartingo ir hipodromo trasos. Didelę pagalbą stant šį objektą teikia respublikos Automobilių transporto ir plentų ministerija.

Reikia pasakyti, kad iš esmės visi numatyti planai sėkmingai realizuojami. Stoją rikiuotėn trys sportinio šaudymo kompleksai — Kaune, Ukmergėje ir Jonavoje (pirmoji eilė), du dengti baseinai povandeniniam sportui — Vilniuje ir Kaune, kartodromai Anykščiuose ir Prienuose, naujus pastatus gavo aukštojo sportinio meistriškumo mokykla, respublikinis technikos sporto jūrų klubas ir respublikinis aeroklubas, Kauno miesto Lenino ir Skuodo rajonų technikos sporto klubai. Galima būtų suminėti ir daugiau statomų,

Sporto masiškumas augo. Per dvejus pastaruosius metus, įkūrus naujas sekcijas ir būrelius, technikos sporto klubus pirminėse SDAALR organizacijose, respublikos miestuose ir rajonuose padidėjo sportininkų atskirinių skaičius. Automobilių sportas dabar tvirtai „įsišaknijo“ Automobilių transporto ir plentų ministerijoje, kur įkurtas šakinis technikos sporto klubas ir 23 sekcijos transporto ūkiuose, motociklų sportas daugiausia vystomas Valstybinio gamybinio techninio žemės ūkio aprūpinimo komiteto įmonių kolektyvuose.

Tokios pažiūros vaisiai jau akivaizdūs. Statybos ministerijos „Medžio“ gamybinio susivienijimo technikos sporto klubo automobalininkai tapo TSRS pirmenybių žiedinių lenktynių nugalėtojai žemutinių kolektyvų komandų tarpe, Kretingos „Švyturio“ komandos motobolininkai iškovojo teisę rungtyniauti

CK pradėjo veikti aukštojo sportinio meistriškumo mokykla. Artimiausiu metu pradės darbą jos filialas Kaune. Mokykloje veikia aštuonių karinių techninių sporto šakų skyriai, čia telkiami geriausi specialistai.

Respublikoje pribrendo sąlygos įkurti karinių techninių ir karinių taikomųjų šakų sporto atraminius centrus. Tokie centrai gali būti sukurti, nes jau yra materialinė-techninė bazė, esama kadrai ir sportinių tradicijų. Tam nereikės jokių papildomų išlaidų. Pavyzdžiui, visuose stambiuose mūsų miestuose veikia SDAALR technikos sporto klubai, mokymo organizacijos, vaikų ir jaunųjų mokyklos. Dažniausiai visi jie specializuojasi tose pačiose sporto šakose. Darbas vyksta sunkiai. Manau, kad būtų daugiau naudų, jeigu suvienytume materialinius, etatinius ir techninius šių mažų organizacijų išteklius tam, kad ten, kur tai

Tarybų Lietuva užima vis tvirtesnę vietą tų respublikų tarpe, kurios yra pasiekusios tam tikrų sporto laimėjimų, taip pat ir karinėse techninėse šakose. Mes aukštai vertiname daugkartinių šalies čempionų S. Brundzos, brolių Girdauskų, V. Vaišvilos, J. Šiaudkulio, J. Dereškevičiaus, E. Ramono, organizatorių ir trenerių A. Cipkaus, S. Ramoškos, S. Rimkaus, N. Klementovos, A. Stepaičio, A. Kurdzikausko ir daugelio kitų meistriškumą. Jie sporto vystymui atiduoda visas savo žinias ir jėgas. Gerai rengiami specialistai mūsų Ginkluotosios Pajėgoms: per pastaruosius dvejus metus respublikinė SDAALR organizacija apdovanojama TSRS gynybos ministerijos pereinamąja raudonąja vėliava.

Reikia pažymėti, kad per laiką, praėjusį po nutarimo priėmimo, kai kurios karinės techninės sporto šakos pakilo į naują aukštesnę kokybės pakopą. Ypač tai buvo pastebima respublikinėje VII spartakiadoje, kuri pademonstravo išaugusį varžybų skaičių, masiškumą, meistriškumą.

Dveji metai, kartojų, neilgas laikas. Padaryta nemaža, bet dar daugiau reikia padaryti. Kad ir kokie sudėtingi uždaviniai būtų keliama SDAALR, jie gali būti įvykdyti, jeigu bus panaudoti visi rezervai ir pirmiausia suaktyvinta pirminių organizacijų veikla. Kol kas dar toli gražu nepanaudojamos visos galimybės karinėms techninėms sporto šakoms vystyti SDAALR automokyklose ir mokymo organizacijose, o ir daugelis technikos sporto klubų yra linke į ūkiskaitinę veiklą. Nepakankamas ir visuomenės — respublikinių ir vietinių federacijų, teisėjų kolegijų — vaidmuo. O jų balsas, autoritetas ir įtaka turi būti jaučiami visuose miestuose ir rajonuose.

Zodžiu, neišspręstų problemų dar daug. Tačiau Lietuvos Komunistų partijos Centro Komitetas tvirtai įsitikinęs, kad sunkumai bus įveikti, kad respublikinės gynybinės draugijos organizacijos, jos gausios aktyvios, partinių organų vadovaujamos, su profsąjungos ir komjaunimo pagalba įvykdytų jai iškeltus uždavinius.

V. SKARADEKAS,
Lietuvos Komunistų partijos
CK skyriaus vedėjo
pavaduotojas
(sutrumpintai iš „Za ruliom“)

PLANAS ĮGYVENDINAMAS

rekonstruojamų ir projektuojamų objektų. Mes visiškai pritariame respublikinėms ministerijoms, žinyboms, taip pat vykdomiesiems komitetams ir įmonėms, kurios suvienija savo galimybes ir pastangas.

Kita kryptis buvo toliau plėsti karinių techninių ir karinių taikomųjų sporto šakų masiškumą (reikia pripažinti, kad šioje srityje mes buvome žymiai atsilikę, pavyzdžiui, nuo savo kaimynų iš Latvijos ir Estijos). Lietuvos Komunistų partijos CK vieninteliu teisingu keliu tokiame uždaviniui išspręsti laikė tai, kad būtina aktyviai vystyti šias sporto šakas pirmiausia kolektyvuose tų šakų, įmonių ir įstaigų, kuriose techninio gamybos aprūpinimu, profesiniu pasiruošimu ir darbo pobūdžiu pajėgia išspręsti šį uždavinį. Ypatingas dėmesys buvo atkreiptas į darbą su paaugliais mokyklose, pionierių rūmuose, jaunųjų technikų stotyse, vaikų ir jaunųjų technikos sporto mokyklose. Juk kaip tik čia turi būti dedami karinių žinių pagrindai.

aukščiausioje šalies lygoje.

Be abejonės, įvykę poslinkai vystant karines technines sporto šakas — tai pirmiausia nuolatinės organizacinės partinių organų veiklos rezultatas. Šių organų padedami SDAALR komitetai, technikos sporto klubai buvo sutvirtinti politiškai subrendusiais, prityrusiais vadovais iš gynybinio masinio ir sportinio darbo aktyvistų tarpo. Taip pat reikia pažymėti, kad žymiai padidėjo ministerijų, valstybinių komitetų, žinybų pirminių partinių organizacijų atsakomybė už gynybinio masinio, karinio patriotinio ir sportinio darbo būklę savo kolektyvuose.

Lietuvos Komunistų partijos CK ir Lietuvos TSR Ministrų Tarybos nutarimu buvo numatyta užtikrinti sąlygas, skatinančias sportininkų meistriškumo augimą. Pirmasis žingsnis šia kryptimi buvo sukurti eksperimentinę sportinių automobilių ruošimo bazę Vilniaus autoremontu įmonėje. Didelės lėšos buvo skiriamos naujaisiais sportinei technikai įsigyti. Vilniuje, prie SDAALR

yra tikslinga, būtų sukurti miesto atraminiai centrai.

Bet kurioje veiklos sferoje negalima tvirtai žvelgti į ateitį, jeigu nuolat nesirūpinama kvalifikuotų kadrai rengimu. Gynybiniam masiniam ir sportiniam darbui taip pat reikia nuolat vadovauti, gerai nusimanant apie darbą. Kariniam techniniam sportui reikalingi ne tik entuziastai, bet ir tikri aukštos kvalifikacijos specialistai. Šiuo tikslu numatyta rengti trenerių kadrai Maskvos ir Kauno valstybiniuose kūno kultūros institutuose, o visuomeninius trenerius ir instruktorius metodininkus — kai kuriose respublikos aukštesiose technikos mokyklose.

Ir dar vienas svarbus klausimas. Mūsų nuomone, visa SDAALR sporto organizacijų veikla turi būti grindžiama patriotiniu ir politiniu auklėjamuoju darbu. Šiuo metu jau nemaža technikos sporto klubų ir mokyklų, kuriuose mokosi šimtai jaunuolių. Būtų tikslinga nors didžiausiose tokių organizacijų įvesti viršininko pavaduotojo auklėjamajam darbui pareigas.

ŠLOVĖ TARYBINIAMS KARIAMS – LIETUVOS

XXXV

Kiekvienas skridimas
Tai — naujas, prasmingas,
Didingas etapas
Žmonijos kovos.
Su meile ir šiandien
Tėvynė sutinka,
Į glėbį jos grįžtančius,
Sūnus sūvus.
Bet užmiršti negali
Tų, žuvusių skrydį
Pačiam gražume.
Ir skamba lig šiol
Atminimų plokštelėj
Sūnų dialogas
Su savo Žeme.

Bronius MACKEVIČIUS
(Iš „Odės sparnams“)

Respublika iškilingai pažymėjo Lietuvos ir sostinės Vilniaus išvadavimo iš hitlerinės okupacijos 35-ąsias metines. Liepos 13 dieną sostinės Operos ir baleto teatre įvyko iškilingas posėdis, į kurį susirinko visuomenės, karo veteranų atstovai, buvę karinių junginių ir dalių, vadavusių Vilnių, vadoval, par-

tizanal, pagrindinės kovos prieš hitlerinius okupantus dalyviai, miesto atstatymo talkininkai. Pranešimą padarė Tarybų Lietuvos Ministrų Tarybos pirmininkas J. Manušis.

Tą pat dieną Antakalnio karių kapinėse iškilingai buvo pagerbtas kritusių kovotojų atminimas.

Šventiškai pasipuošusi respublikos sostinė, tūkstančiai vilniečių pagerbė Didžiojo Tėvynės karo dalyvius ir Lietuvos vaduotojus, kurie pražygiavo Lenino prospektu. Vingio parke įvyko iškilingas minėjimas, gamybiniuose kolektyvuose — susitikimai su karo veteranais, respublikos vaduotojais.

Lietuvos išvadavimo iš hitlerinės okupacijos 35-ųjų metinių iškilmės taip pat vyko ir vyksta kituose respublikos miestuose ir rajonuose. Visur Tarybų Lietuvos darbo žmonės su dideliu dėkingumu pagerbia tarybinius karius išvadautojus, didvyrius, kritusius mūšiuose už laisvę. Ant karių kapų niekad nevysta gėlės

DIDVYRIAI GYVI ATMINTY

„Kariai sugrįžta“. K. Morkūno vitražas Kryžkalnio memoriale

J. POLIO nuotr.

Rugsėjo pirmoji. Ji tūkstančiams vaikų ir merginų, o ypač septynmečiams, — didelė šventė, pirmoji mokslo metų diena.

Tą 1944-ųjų metų rugsėjo pirmąją žemaičių vaikai prie Šatrijos ir Džiugo neskubėjo su knygomis į mokyklas. Šiurtojo pralaimėjimų agonijos apimti fašistiniai okupantai, vis aiškiau girdėjosi artėjančių mūšių kanonada. Tai toliau, tai artiau.

Sūvių papliūpos tą ankstų rytą nuaidėjo ir virš Gaulėnų kaimo klonių. Jos tarsi pjūklas pjaustė praskrendančių lėktuvų su žvaigždėmis ant sparnų gausmą. Beveik palei Šatrijos kalną ore virė aršūs mūšiai. Trys raudonžvaigždžiai lėktuvai, matyt, grįžtantys iš kovinės užduoties, netikėtai buvo užklupti priešo. Jie

skutamuoju skridimu nardė beveik palei pat kalną, spjaudydami į priešą kulkosvaidžių ugnį. Staiga vieną jų apgaubė juodų dūmų debesys. Lėktuvas padarė staigų posūkį. Jo kulkosvaidžiai kaleno be perstojo. Bet... jėgos seko, o žemė vis artėjo. Kaimo gyventojai matė, kaip liepsnos apgaubtas lėktuvas nukrito netoli Šatrijos.

Kai viskas aprimo, žmonės nuėjo į tą vietą, surado žuvusį lakūną ir slapta palaidojo medžių paunksmėje.

Netrukus Raudonoji armija išvadavo Telšius, kitus Žemaitijos miestus. Gyventojai su dideliu džiaugsmu sutiko savo vaduotojus. Neužmiršo ir tų, kurių jau nebebuvo rikiuotėje, kurie, kaip ir nežinomas lakūnas, žuvo didvyrių

mirtimi už tarybinės Tėvynės laisvę.

...Nežinomas lakūnas. Taip vadino tarybinį karį Gaulėnų žmonės, iškilmingai palaidoję jo palaikus žymioje vietoje. Bet metai, nors jie ir daug ką nusineša užmarštin, praskleidė nežinomybės žydą oro mūšio prie Šatrijos istorijoje. Gaulėnų ir Telšių mokyklų jaunieji kraštotyrininkai išaiškino didvyriškai žuvusį lakūną, iš surinktų lėšų kartu su Telšių aviacijos technikos sporto klubu pastatė lakūno žuvimo vietoje paminklą, ant kurio skaitome užrašą: „Čia žuvo tarybinis lakūnas gvardijos vyresnysis leitenantas Viktoras Konstantinovičius Revuckis. 1922. X. 14 — 1944. IX. 1. Palaidotas Telšių karių kapinėse“.

Jamžino jaunieji kraštotyri-

ninkai bei Telšių aviatoriai sportininkai karo lakūno Viktoro Revuckio atminimą. Gaulėnų mokykloje esančiame etnografiniame muziejuje įrengė ekspoziciją apie tarybinius karius, žuvusius vaduojant Telšius. Čia matome ir lakūno Viktoro Revuckio nuotrauką, pasakojimą apie jį, tėvo laiškus ir Viktoro laiškus tėvams į Zaporozės srities Berdiansko rajono Lozanovkos kaimą, savo gimtinę.

Viktoras nuo mažens mėgo techniką, buvo mokslo pirmūnas, aktyvus komjaunolis, aistringas sportininkas. Skraidyti išmoko Berdiansko aeroklube. 1941-aisiais baigė karo lakūnų mokyklą, o dar po metų jau gavo pirmą kovos krikštą Leningrado fronte. Iš dokumentų sužinojome, kad Viktoras buvo drąsus lakūnas, puikus eskadrilės vadas. Kovos draugai vadinę jį „asu“ už drąsius skrydžius ir pergalingas dvikovas ore su fašistiniais maivanagiais. Jo, kaip karo lakūno stichija buvo pavieniai koviniai skridimai priešo lėktuvų medžioti.

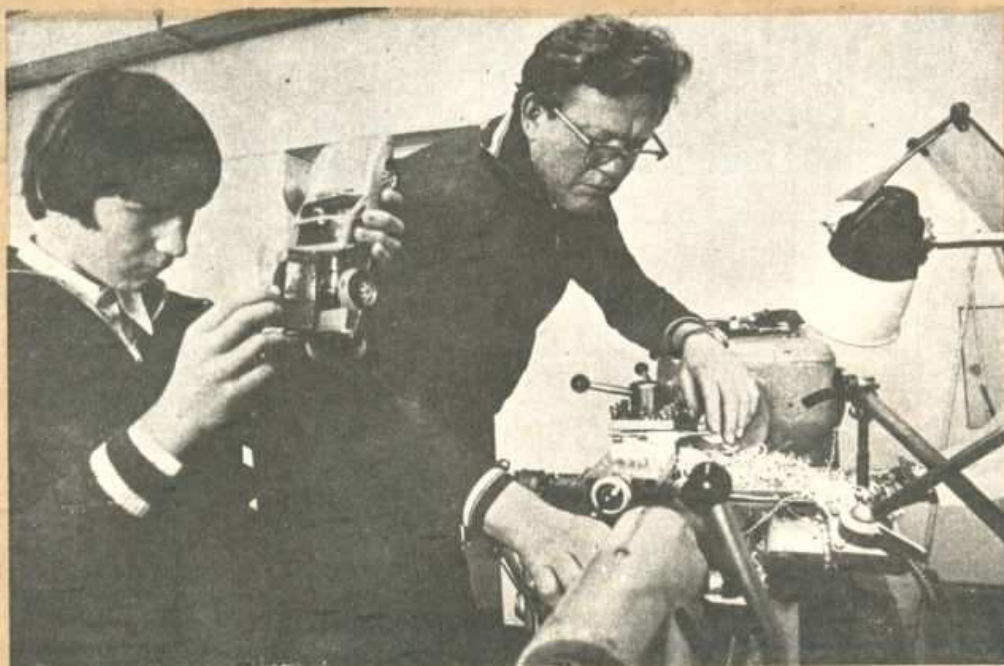
Niekada nevysta gėlės ant drąsaus karo lakūno kapo ir prie paminklo jo žuvimo vietoje. Kiekvienų metų rugsėjo pirmąjį sekmadienį prie paminklo ateina Telšių ir Gaulėnų moksleiviai, Telšių aviacijos technikos sporto klubo sklandytojai ir lakūnai. Čia rengiamos iškilmingos sveigos, susitikimai su Didžiojo Tėvynės karo dalyviais, jaunųjų sportininkų iškilmingi įšventinimai į aviacijos technikos sporto klubo sklandytojų gretas.

Vaduotojai visada liks gyvi liaudies atmintyje, jaunimo darbuose ir žygiuose.

K. NAUDZIUS

VISKO ŽMOGUI REIKIA

Automodelius varžyboms ruošia Raseinių 1-osios vidurinės mokyklos aštuntokas A. Osteika ir būrelio vadovas J. Milius

M. ALYČIO nuotr.

Ant juodo asfalto ryškiai išsiskiria vingrūs geltoni raštai: kreivės, apskritimai, aštuoniukės bei staigūs posūkiai. Tai radijo valdomų automobilių trasa. Dabar ja rieda mažas, oranžinis, tarsi žaislinis, automobilis. Automodelis baigia trasą ir dar truputį pariedėjęs sustoja:

— 56 sekundės. Jeigu nori tapti kandidatu, Robertai, pasispausk, — sako Raseinių 1-os vidurinės mokyklos automodeliuotojų vadovas Juozas Milius.

Smalsių akių vaikinukas judina rankenėles, perjunginėja kanalus, ir oranžinė „Mangusta“ paklusniai rieda vėl į trasos pradžią, iš kur savo kelionę pradės dar ir dar kartą. Ir taip dešimtis, šimtus kartų, kol pagaliau mežutė mašina paklus vikriom Roberto Kveselio rankom ir įveiks 45 sekundžių ribą, kuri privaloma norint tapti kandidatu į TSRS sporto meistrus.

Mokytojas staiga pasisuka į mane ir klausia, ar moku

skambinti pianinu. Gerokai nustembu dėl tokio netikėto kalbos posūkio — nuo automodelių prie muzikos — ir net nesuigaudau, ką atsakyti. O mokytojas tęsia:

— Matot, radijo bangomis automodelį valdyti — tas pat kaip pianinu groti, vien įgūdžių ir darbo nepakanka. Reikia dar ir sugebėjimo.

Aš mačiau tik šią vieną treniruotę. O kiek tokių treniruočių rengė, kiek panašių į Robertą berniukų per savo rankas praleido mokytojas Juozas Milius? Juk 17 metų kaip šie maži trapūs automobiliukai tapo mokytojo Juozo Miliaus aistra.

— Svarbiausia, kad automobilių modeliotojai gerai mokytųsi, mylėtų darbą, o paskui jau viską galima padaryti, — įypsosi mokytojas.

Kilimo Juozas Milius raseiniškis. Mokėsi šioje pačioje vidurinėje, tada dar gimnazijoje, kur dabar jau 17 metų moko kitus. Iš pradžių, 1953

metais, tik baigęs Kauno pedagoginę mokyklą, dirbo įvairiose Raseinių rajono mokyklose, kol pagaliau grįžo į Raseinių 1-ąją vidurinę. Tada, 1962 metais, čia nebuvo erdvių, šviesių dirbtuvių. Automodeliuotojams ir radistams vadovavo Vincas Banys. Ir atsitik taip, kad tais metais ir radistams, ir automodelių mėgėjams varžybų laikas sutapo. Suk galvą nesukęs, o mokytojo V. Banio į dvi dalis neperplėšė. Teko vienai grupei vaikų kito vadovo ieškoti. Kaip prijauciantį technikai, ir paskyrė automodeliuotojams mokytoją J. Milių. O šis jei jau ko imasi, tai viską daro iš širdies. Nepaprastai darbštus, atkaklus, techniką mėgstantis mokytojas labai nusiminė, kai per varžbas paeiškėjo, kad vaikinai labai silpnai pasiruošę: modeliai prasti, neužsiveda, važiuoja blogai. Grįžęs po nesėkmingų varžybų, mokytojas ir ėmė globoti automodeliuotojus. Tiek vadovas J. Milius,

tiek auklėtiniai dirbo iš širdies. Bet ir sekančiais metais patirties stoka neigiamai atsiliepė rezultatams — modeliai užsivedavo ir važiuodavo, bet reikiamo greičio išvystyti trasoje nepajėgė. Sekė dar vieneri atkaklaus darbo ir išbandymų metai: „Štai tada, jau mes kitus gąsdinti pradėjom“, — prisimena tuos laikus Milius.

Kai išaugo rezultatai, buvo galima ir apie dirbtuves pagalvoti. Mokyklos direktorės Petronėlės Sulskaitės ir mokytojo Juozo Miliaus pastangomis bei rūpesčiu toliau nuo mokyklos buvo pastatytas specialiai dirbtuvėms skirtas pastatas. Ir automodeliuotojams, ir pačiam mokytojui lengvesnės dienos prasidėjo. Gavo jie erdvų kambarį su reikiama įranga. Berniukams naujovės buvo prie širdies. Uoliai kibo į darbą. Juo labiau, kad ir pats mokytojas, jei kibdavo į kokią nors sudėtingesnę, patiems berniukams neįkandamą detalę, ištisomis dienomis prie staklių išstovėdavo. Palaipsniui automodelių aistra taip apėmė J. Milių, kad ir pats pradėjo konstruoti pačius didžiausius — 10 ccm klasės modelius. Iš pradžių su savo „naujagimiais“ dalyvaudavo respublikinėse varžybose, o 1973 metais pirmą krikštą gavo ir sąjunginėse Tbilisyje. Tada iš dvidešimties 10 ccm klasės automodelių mokytojo J. Miliaus modelis buvo dešimtas ir išvystė virš 200 kilometrų per valandą greitį. Nuo tada J. Milius didžiųjų modelių klasėje ir įsitvirtino stipriausiųjų dešimtukė.

Siemet gegužės mėnesį Vilniaus kordodrome vyko sąjunginės varžybos rekordams gerinti. Čia dalyvauti buvo pakviestas ir J. Milius. Jo 10 ccm klasės automodelis distanciją įveikė 242 kilometrų per valandą greičiu. Šis rezultatas — naujas Tarybų Lietuvos rekordas ir viršija sporto meistro normatyvą (ankstesnis respublikos rekordas šioje klasėje buvo 238 kilometrų per valandą).

Kai lankiausi Raseiniuose, mokytojas J. Milius su jais būdingu atsidėjimu ruošė sąjunginėms varžyboms. Tačiau kartu nepamiršta ir savo auklėtinų, kurių taip pat laukia rimtas jėgų išbandymas.

Paprastai per metus automodelizmo būrelį lanko dvidešimt vaikų. Mokslo metams baigiantis, mokytojas atrenka pačius stipriausius ir iš jų sudaro komandą, kuri atostogų metu visas jėgas skiria treniruotėms.

Bene stipriausi komandoje

yra jau minėtas dešimtokas Robertas Kveselis, startuojantis radiju valdomų modelių klasėje. Jau ketveri metai, kai Robertas užsiiminėja automodelizmo būrelyje. Per tą laiką vaikas pasitempė moksle, įstojo į komjaunimą, o automodelizme — įvykdė pirmo sportinio atskyrio normatyvą. Su „Mangusta“ Robertas startuos jau trečią sportinį sezoną. Dabar vaikas tikisi įveikti kandidato į TSRS sporto meistrus normatyvą.

Darbdumu tiek moksle, tiek automodelizme Robertui nenusileidžia ir jo bendraklasis Aidas Raudonaitis. Jau penkeri metai jis dirba pas mokytoją Milių. Išmoko labai daug: kruopštumo, darbštumo, dirbti su technika, su staklėmis. O pradėjo Aidas kaip ir daugelis J. Miliaus auklėtinių — nuo „balvančių“. Taip vaizdžiai berniukai pakrikštijo iš medžio išdrožtus, nutekintus, gražiai apdailintus automodelius. Jų net ratai ir tie mediniai. Rieda tokie modeliai guminio variklio pagalba. Lygiu paviršium gali nuvažiuoti iki 15 metrų. Mokytojo Miliaus nuomone, tik pradėjus daryti modelius, nėra reikalo gadinti geros medžiagos. Pirmiausia tegu pasipraktikuoja ant lentelių. Tačiau ir šie modeliai, kai rieda dirbtuvės grindimis, berniukams suteikia nemažą džiaugsmo.

Dabar Aidas yra pasigaminęs Detomoso firmos 2,5 ccm mašinos kopiją, kurią, kaip ir Robertas, pavadino „Mangusta“. Pirmą sportinį atskyrijį jis įvykdė su 1,5 ccm mašina. Kai lankiausi mokykloje, Aidas su dideliu užsidegimu ruošė „Mangustą“ respublikinėms automodelizmo varžyboms. Jei gerai pasisektų, atsirastų galimybė startuoti ir sąjunginėse. Juk raseiniškai respublikoje nusileidžia vien Vilniaus ir Kauno modeliuotojams.

Netruks prabėgti metai kiti, ir sutvirtės ne tik Robertas Kveselis ir Aidas Raudonaitis, bet ir Artūras Osteika, Valdas Kveselis, Vytautas Jočas ir kiti berniukai, globojami darbščių respublikos nusipelnusio mokytojo Juozo Miliaus rankų. Ko gero, jų pavardės sumirgės jau greta žinomų automodeliuotojų.

Taip jau yra, kad žmogūs garsus savo darbais: vieni stato namus, kiti sodina sodus, tretie augina duoną, o dar kiti — daro modelius. Juk visko žmonėms reikia!

L. ZILINSKAITĖ

Puikus pavyzdys. Kas juo paseks?

Kai Kretingoje žaidžiamas motobolas, rajono centre šventė. Žinoma, pernai, kai komanda sėkmingai startavo šalies pirmenybių pirmojoje lygoje, skindama vieną pergalę po kitos, šio įdomaus, drąsos ir vyriškumo reikalaujančios sporto šakos gerbėjų buvo daugiau. Dabar, žaidžiant aukščiausioje lygoje, reikalai klostosi blogiau. Kai kas dėl to ir nebeina į stadioną. Bet tik ne jaunieji žiu-

rovai — vaikai. Jų visada gausul

Gal tai, o gal ir rūpinimasis „Svyturio“ ateitimi paskatino žmones pagalvoti, kad neturėdama tvirto užnugario reprezentacinė respublikos komanda sunkiai irsis į priekį. Sportas šiandien privalo turėti gausius rezervus. O tai — vaikai.

Štai tokiomis aplinkybėmis, Kretingos motobolininkų treneris V. Brazdeikis ir Lietu-

vos TSR SDAALR Centro komiteto instruktorius, atsakingas už šią sporto šaką, R. Gogelis priėjo išvadą, jog motobolininkus būtina auginti nuo mažumės. Bet vaikas ant 175 ccm „Kovrovec“ motociklo nesės. Nesuvaldys jis šio palyginti galingo „žirgo“. Išėjus buvo rasta. Nutarta vaikus pradėti mokyti motobolo ant mopedų. Jie lengvesni, manevringesni, priemonami vaikanis.

Kretingos rajono liaudies švietimo skyrius rado lėšų įgyti šešis mopedus. Jie perduoti jaunimo sporto mokyklai, kurios direktorius, buvęs futbolo ir motobolo vartininkas, kandidatas į sporto meistrus Pranas Žiubrys apsiėmė ruošti jaunuosius motobolininkus. Tad Kretingoje atsirado vaikų motobolas.

Žinoma, apžergę mopedus jaunieji kretingiškiei nepajėgs paspirti originalaus šios sporto šakos 38—40 cm skersmens kamuolio, sveriančio vos ne 2,5 kilogramo. Ir čia rasta išeitis — bus žaidžiama krepšinio kamuoliu.

Štai taip respublikoje gimė nauja iniciatyva. Ji jau susilaukė sąjunginio pritarimo. Bet visa tai tėra gero reikalo pradžia. Žinoma, vaikams nuo Akmenos krantų treniruosis, įgis įgūdžių. Bet sportas visų pirma patrauklus varžybomis. O su kuo galės rungtyniauti jaunieji Kretingos motobolininkai, jeigu jie — vieninteliai respublikoje?

Motobolas nepriklauso populiariausių kamuolio žaidimų šeimai. Bet šį patrauklų sportą kultivuoja Skuode, Radvilškyje, Mažeikiuose, kituose rajonuose. Matyt, ten visų pirma, o be to ir daugelyje kitų Nemuno krašto vietovių galima ir reikėtų steigti jaunųjų motobolininkų sekcijas, populiarinti šį „motorizuotą futbolą“. Štai tuomet vaikai galės rungtyniauti, praktikoje išbandyti tai, ką įgis treniruotėse, ras mėgiamą užsiėmimą.

I. ALEKSAITIS

Ir aš būsiu motobolininkas...

PRIE TAURĖS — MEDALIŲ KOLEKCIJA

Puikią medalių kolekciją iš Estijos miesto Valgos parsivežė Tarybų Lietuvos automobilių kroso mėgėjai. Rugšėjo pirmomis dienomis čia pasibaigusiame Tarybų Sąjungos čempionate mūsų respublikos sportininkas uteniškis S. Grigaliūnas automobiliu GAZ-

51 iškovojo šalies čempiono titulą ir aukso medalį, o jo komandos draugas rokiškietis V. Margelis buvo apdovontas sidabro medaliu. Automatinis ZIL-134 rungtyniauvęs šiaulietis R. Dugnas šiose kroso varžybose taip pat iškovojo sidabro medalį.

Komandomis pirmąją vietą ir taurę iškovojo Tarybų Lietuvos rinktinė.

VARIKLIS „NEMUNUI“

Rugsėjo pabaigoje Kauno Jono Žiburkaus aviacijos sporto klubo aerodrome Počiūnuose buvo išbandytas Prienų eksperimentinėje sportinės aviacijos gamykloje sukurta ir pagamintas variklis su propeleriu, skirtas gamykloje statomam dviviečiui motoklandytuvui „Nemunas“. Variklio vyriausiasis konstruktorius — Vincas Lapėnas.

Interviu skaitytojams pageidaujant

PRIEKYJE — DAR ILGAS KELIAS

| SKAITYTOJŲ KLAUSIMUS ATSAKO TSRS TARPTAUTINĖS
KLASĖS SPORTO MEISTRAS STASYS BRUNDA

Pastaruoju metu „Sparnai“ gavo skaitytojų laiškų, kuriuose prašoma, kad garsus automobilių ralio meistras S. Brundza papasakotų apie savo sportinį kelią, atskleistų sportinio meistravimo paslaptis. Redakcijos paprašytas lenktynininkas šiandien atsako į moksleivių iš Dubingių J. Cerniausko ir A. Auglio, vilniečio J. Bačiausko ir V. Akelio iš Mažeikių klausimus.

**KODĖL PASIRINKOTE ŠIĄ
SPORTO ŠAKĄ!**

Visų pirma, dėl automobilio, kaip mano likimo draugo, man niekada neteko abe-

joti. Neprisimenu, kad nuo pat vaikystės kokia nors kita svajonė būtų nuslopiniusi autosporto burtų poveikį. Pirmieji renginiai Nemuno ir Valakampų žieduose, pirmo-

sios ralio varžybos nebuvo labai įspūdingi, lyginant su dabartiniais. Ne tokie buvo ir tuometiniai automobiliai. Tačiau man ir to užteko su kau-

džiaugtis, kad šiai mano aistrai neprieštaravo ir tėvai.

O kodėl pasirinkau ralį, ir pats gal tuomet ne iš karto supratau. Juk be to, dar yra tekę dalyvauti ir figūrinio važiavimo varžybose, lenktyniauti ir hipodrome, ir plento žiede. Dabar galiu pasakyti, kad automobilių ralis man patraukliausias dėl savo įvairiapusiškumo. Jame sutiksi ir kitų automobilių sporto runčių elementų, tačiau ypatingo

patrauklumo šis sportas įgyja dėl savo specifinių bruožų. Kova beveik visiškai nematanti varžovo, taktikos specifika, nepaprasta varžybų įtampa, gausybė įvairiausių posūkių trasoje (žiedinėse lenktynėse, pavyzdžiui, posūkliai periodiškai kartojasi), nulėmė mano pasirinkimą.

KOKIA SPORTINE PERGALE ESATE LABIAUSIAI PATENKINTASI?

Atvirai prisipažinsiu, kad visišką pasitenkinimą rėfai kada tenka pajusti. Varžyboms pasibaigus, pradėsi analizuoti savo veiksmus ir visada randi padarytų klaidų, palikusių neišnaudotų galimybių. Idealiai nuvažiuoti didžiulę distanciją turbūt neįmanoma. Tačiau visada galima rasti keletą varžybų savo biografinėje, kurios ilgą išlikę atmintyje. džiugiausi prisiminimai — apie sunkias varžybas, kurios buvo sėkmingai baigtos. Štai 1974 metais TSRS čempionatas Rygoje. Važiavau su Anatolijum Brumu. Kaip vienas varžybų elementas, buvo greičio ruožas Rygos žiede. Užsikirtę akseleratorius. Artėjame prie posūkio su įjungta ketvirta pavarą. Šankabą, žinoma, tenka išjungti, o kas atsitiko varikliui prie tokių apsisukimų — kalbėti netenka. Ruožo nebaigėme, mums buvo užskaičiuotas šio etapo nugalėtojų laikas, padaugintas iš dviejų, dėl ko nusirytome į vieną paskutiniųjų vietų. Skaudi nesėkmė, bet šios varžybos atmintinos dar ir tuo, kad iki finišo spėjome pakilti į pirmą vietą...

Malonu prisiminti tals pažais metalas pasiektą pergalę „Europos turo“ ralyje. Įsimintinas pirmasis startas „Akropolis“ trasoje 1976 metais. Tada ten startavome pirmą kartą. Išvydę, kokiomis sąlygomis teks rungtyniauti, net neįsivaizdavome, kaip reikės tokia trasą įveikti, o baigėme būdami šešti absolučioje įskaityje.

KOKIAS LENKTYNES JŲSŲ SPORTINIAME GYVENIME REIKĖTŲ PAVADINTI PAČIOMIS SUNKIAUSIOMIS?

Visas, vykusias Graikijoje. Tai patys sunkiausi išbandymai ir žmonėms, ir technikai. Pavyzdžiui, žieminė „Akropolis“ trasa tęsiasi apie 3000 kilometrų. Trečdalis jų — greičio ruožai, ir tik 70 kilometrų asfaltuotu keliu. Apie likusią greičio lenktynių dis-

fanciją sunku net papasakoti. Kad geriau įsivaizduotumėte „Akropolis“ kelius, pamėnėsiu tik, kad ratus reikėdavo keisti po kiekvienų 120 kilometrų greičio varžybų, o kai kada ir šiaip kelio ruožo.

KOKIOS SAVYBĖS REIKALINGIAUSIOS LENKTYNININKUI, KOKIOS — ŠTURMANUI? KURIE SPORTININKAI, JŲSŲ NUOMONE, GERIAUSI ABIEJŲ RALIO SPECIALYBIŲ PAVYZDŽIAI?

Esu tokios nuomonės, kad lenktynininkui svarbiausia — atsargumas. Jo stoka gali paversti niekais visas kitas, kad ir puikiausias sportininko savybes. Jau kiek kartų įvairių varžybų lyderiams neteko pelnyti, rodos, ranka pasiekiamą nugalėtojo laurų! Dažniausiai per anksti atsispalaidavus, užsimiršus, kad ir tą nedidelį trasos likutį reikia važiuoti... atsargiai. Yra buvę ir man tokių nesėkmių.

Šturmanui, manyčiau, svarbiausia — pasitikėjimas lenktynininku. Žinoma, jis turi turėti daug „kompiuterio“ savybių, nuolat sekti ir kontroliuoti greičio stenogramą, praeitą kelią ir laiką, likusį kelią ir laiką, „legendą.“ Ne-reikia pamiršti, kad visa tai nuolat kintantys dydžiai. O baimės jausmas, mano nuomone, ne svetimas nė vienam geram ralistui (tiesa, yra žmonių, kurie važiuodami automobiliu nebijo nieko, tačiau iš jų niekada nebus ne tik gero ralisto, bet ir gero varžovo mėgėjo). Taigi, jei šturmanas pasitiki lenktynininku, jis gali dirbti ramiai, tuo pačiu ir tiksliai.

Iš tarybinių lenktynininkų daugiausia teigiamų savybių turi Kastytis Girdauskas. Ir tai ne vien mano nuomonė. Be to, Kastytis puikus mechanikas. Apie šturmanus kalbėti sunkiau, nes tiksliai įvertinti gali tik tuos, su kuriais esi bendradarbiavęs. Tačiau Arvydą Girdauską ir Anatolijų Brumą geriausiai šturmanais Tarybų Sąjungoje laikau ne vien todėl, kad dažniausiai rungtyniauju su jais kartu.

Iš užsienio sportininkų, su kuriais teko susitikti ralio trasose, savo meistriškumu ir ramybe man labai imponuoja švedas Valdegardas ir suomis Mikola. Matyt, neatsitiktinai daugelyje tarptautinių ralio varžybų dominuoja šiaurėčiai. Tuo tarpu temperamentingose žiedinėse lenktynėse — vaizdas atvirkščias.

KIEK KILOMETRŲ NUVAŽIUOJATE VARZYBOSE PER METUS!

Anksčiau per metus varžybose dalyvaudavau net iki 15 kartų. Dabar kiekvienam startui reikia labai daug ruoštis, ypač technikos atžvilgiu. Tad žiomet pažybose varžybose teks nuvažiuoti nelabai daug — apie 15 tūkstančių kilometrų. O treniruotėse arba važinėdamas įvairiais reikalais per metus įveikiu apie 150000 kilometrų.

KAIP VERTINATE SAVO AUTOMOBILĮ, LYGINDAMAS JĮ SU UŽSIENIO VARŽOVŲ TECHNIKA!

Mūsų automobiliai savo klasėje (iki 1600 ccm) gali konkuruoti su bet kuriuo užsieninėmis markės automobiliu. Kiek mažesnį galingumą mes kompensuojame rūpestingai sumažindami mašinos svorį, tobuliname važiuoklę. Socialistinių šalių taurės varžybose rimčiausi TSRS rinktinės konkurentai yra Čekoslovakijos sportininkai, rungtyniaujantys „Škoda 130 RS.“ Tačiau praktika parodė, kad mūsų šalies ekipa dažniausiai laimi, ir „Lados“ nuopelnas čia neabejotinai. Rimti konkurentai kitose varžybose yra „Tojotos“, „Fordai“ (žinoma, tik tie modeliai, kurie rungtyniauja toje pačioje klasėje). Bet, kartoj, rungtyniauti su jais galima, ir ne vieną tiek aš, tiek kiti komandos draugai esame pralenkę.

KOKS RALISTO ILGAAMŽISKUMAS? AR ILGAI ŽADATE SPORTUOTI!

Atsakysiu vienu pavyzdžiu. Siemet „Akropolis“ ralyje startavo sportininkas, kuriam... 69 metai.

Ar ilgai dar dalyvausiu varžybose, lems ne tik mano amžius, tai priklauso nuo daugelio aplinkybių. Vis daugiau laiko atima darbas Vilniaus autoremontu gamykloje, ruošiant sportinius automobilius.

KĄ MĖGSTATE VEIKTI LAISVALAIKIUI!

Visa bėda, kad to laisvalaikio labai mažai. Tad visų pirma — šeima. Sūnūs Tomas ir Juozas, žmona Viktorija kar-

tais ilgokai manęs nemačo, todėl paskui reikia jiems atsilpyginti didesniu dėmesiu.

KAIP IŠMOKTI TOBULAI VALDYTI AUTOMOBILĮ!

Esu tos nuomonės, kad tai labai ilgas procesas, galima netgi sakyti — nesibaigiantis. Kiek važiuoji — tiek mokaisi. Dirbti reikia daug ir kantriai, bet svarbiausia turbūt sugebėti analizuoti savo veiksmus, vertinti save kritiškai. Ta proga norėčiau pridurti, kad dabar mūsų respublikoje, matyt, nedaug kas nori taip dirbti. Talentinio jaunimo netrūksta, bet svaresnių rezultatų pasiekia vis tie patys gerai žinomi sportininkai. Jei TSRS rinktinėje mes visą laiką jaučiame didelę konkurenciją, visą laiką turime būti pasiruošę įrodyti, kad esame verti tos garbės, tai respublikoje rinktinės nariams, atrodo, niekas negresia. Žinoma, tikimasi, kad ta ramybė greit bus sutrikdyta.

KAS GERIAU VAIRUOJA AUTOMOBILĮ — RALISTAS AR ŽIEDININKAS?

Ralistas plentu turi važiuoti kaip žiedininkas, o be to, dar ir visokia kita kelio danga. Žodžiu, jis turi būti įvairiapusiškesnis. Iš kitos pusės, jis dažniausiai rungtyniauja net nematydamas varžovų. O žiedininkų persvara — sugebėjimas važiuoti dideliu greičiu ir dideliame varžovų būryje.

KAS NUGALĖS RUGSĖJO MĖNESĮ VILNIUJE PER TSRS TAUTŲ VII SPARTAKIADOS AUTOMOBILIŲ RALIO VARŽYBAS!

Galbūt galėčiau ką nors tiksliau pasakyti, jei pats nesiruoščiau dalyvauti šiose varžybose. Nugalės stipriausieji. Galia tik pabrėžti, kad pagal spartakiados nuostatus rungtyniaujant standartinius automobilius, visų varžovų techninės galimybės bus aplygės, ir daugiausia lems sportininkų meistriškumas.

DĖKOJAME UZ POKALBĮ IR LINKIME SĖKMĖS AUTORALIO TRASOSE.

Paruošė S. ŠARKA

Redakcija kviečia „Sparnų“ skaitytojus siųsti daugiau laiškų su klausimais garsiems karinių-techninių sporto šakų meistrams. Į juos bus atsakyta leidinio puslapiuose.

Tai buvo prieš kelerius metus. Lankiausi tuomet Vilniaus aviacijos technikos sporto klubo aerodrome Paluknyje. Ruduo jau buvo padabinęs nepakartojamo

ninfelis, galintis didžiulis savo šefais. Juk dauguma ne tik aviacijos, bet ir kitų technikos sporto klubų turi savo šefus. Ir juo labiau šie domisi savo šefuojamųjų veikla,

paramą teikia ir statybinių medžiagų susivienijimo vadovai, įkūrę „Kelininko“ motorlaivininkų sekciją, „Pergalės“ laivų mechanizmų įmonės, Autoserviso vadovai. Užtai ir klesti ši sporto šaka Kaune, sportininkai, jausdami nuolatinių vadovų rūpestį, iškovoja vis didesnių laimėjimų sąjunginėje bei tarptautinėje arenoje. Arba Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institutas. Šios mokslo įstaigos rektorius M. Martinaičio rūpinimosi dėka respublikos motorlaivininkų rinktinė turi galimybę instituto laboratorijose ruošti bei tobulinti savo techniką.

Kas žino, kaip klostytųsi respublikos jūrų daugiakovės rinktinės, sudarytos vien iš kauniečių, reikalai, jeigu ne šefuojančios Dirbtinio pluošto gamyklos direktoriaus A. Spudulio rūpinimasis. Juk per visą žiemą daugiakovininkams patogiu laiku jiems buvo skiriamas treniruotis „Pluošto“ uždaras baseinas, nes komanda ruošėsi ginti Tarybų Lietuvos garbę Tautų spartakiadoje. Rado prieglobstį „Pluošto“ baseine ir povandeninio sporto mėgėjai.

Žinia, ne visi šefai turi modernias sporto bazes, laboratorijas, specialistus. Todėl reikia klubų materialiai. O tai taip pat svarbu. Žinant, kiek lėšų bus sukaupta iš šefuojančių organizacijų, pavyzdžiui, „Lietuvos žemės ūkio technikos“, Kauno tarpkolūkinės statybos organizacijos, Nemuno laivininkystės valdybos prie LTSR Ministrų Tarybos, ir sportinis darbas gali būti laiku bei kokybiškai planuojamas. Dėkingi tokiems šefams sportininkai bei jų treneriai, federacijų nariai, gausūs būrys visuomenininkų. Jie puikiai žino, kad nesavanaudiška šefų parama padeda jaunimui pamėgti technikos sporto šakas, skatina dirbti dar nuoširdžiau, siekti didesnių laimėjimų.

Matyt, kiekvienoje vietovėje, kur veikia technikos sporto klubai, yra ir šefai. Kalbėsi su aktyviu sklandymo visuomenininku Telšių „Masčio“ gamyklos inžinieriumi Aleksandru Svetiku, ir sužiniau, kad šios įmonės direktorius Kazimieras Rakauskas labai daug padeda Telšių aviacijos sporto klubui, kuriame beje, sportuoja ir įmonės jaunimas. Geru žodžiu telšiečiai mini ir Skaičiavimo mašinų gamyklos, kuriai vadovauja Jurgis Galdikas, Kelių statybos valdybos, vadovaujamos Jono Sriauskos, šefavimo dar-

bą. Aišku, kiekviena įmonė, organizacija turi savų rūpesčių, bet kai jiems nesvetimos ir bendros bėdos, kai mėginama ieškoti būdų padėti klubui, ir jie randami, neuzdelsia pasirodyti ir tokio naudingo bendradarbiavimo vaisiai. Vis daugiau vaikynų ir merginų jau spėjo pasižūrėti į gimtąją Žemaitiją iš paukščio skrydžio, jie tapo sportininkais atskyrininkiais, savo Tėvynę ginti pasiūsousiais patriotinės draugijos nariais.

Kas nėra girdėjęs apie Skuodo rajono „Bartuvos“ motobolininkus? Jų žaidimu grožėjosi įvairių šalies miestų sporto mėgėjai, jų atstovai drauge su Kretingos „Svyturio“ sportininkais šiemet sėkmingai gynė Tarybų Lietuvos garbę TSRS tautų vasaros VII spartakiados finalinėse motobolo varžybose. Bet nedaugelis, matyt, žino, kad „Bartuvos“ komandos sportininkai gali sėkmingai vystyti mėgiamą sporto šaką dėl to, kad jais jau ketvirtį metų nuolat rūpinasi, juos šefuoja Lietuvos žemės ūkio technikos Skuodo rajoninio susivienijimo valdytojas Algimantas Adiklis. Per tą laiką rajone jau išaugo kelių kartų komandos, baigtas statyti ir šiemet stos į rikiuotę rajono technikos sporto klubo pastatas, kuriame bus ne tik garažas autobusui bei motociklams, dirbtuvės, bet ir klasės. Skuodiškiai gali didžiulis vienintelis respublikoje specialiu motodromu. Valstybinio gamybinio techninio žemės ūkio aprūpinimo komiteto pirmininkui A. Zorskui padedant, Skuodo susivienijimas aprūpinamas technika, kad motodramas galėtų būti asfaltuotas. Tai padės vystyti bet kuriuo metų laiku ne tik skuodiškių, kaip mėgiamą motobolą, bet ir kartingą, figūrinį vairavimą, kitas sporto šakas. „Bartuvos“ sportininkai, jų antroji ir vaikų komandos aprūpintos technika, inventoriu.

„Šefavimas — tai viena iš darbininkų klasės revoliucinių tradicijų, — pasakė VLKJS XV suvažiavime draugas L. Brežnevas. — Reikia šią tradiciją rūpestingai saugoti ir vystyti.“ Daugeliu mūsų aprašytų atvejų taip ir yra. Bet ar visos galimybės talkinti įmonėms ruošiant jaunąją kartą Tėvynės gynybai, ugdyti jos domėjimąsi techninėmis sporto šakomis jau išsemtos?

A. IČIKAVIČIUS

REVOLIUCINĖ TRADICIJA TĘSIAMA

grožio geltonomis bei raudonomis spalvomis šalia esančius lapuočius, o pušynėlyje prigludusius klubo instruktorių namelius jungė raudonais spanguolių karoliais nužertas žalsvas samanų kilimas.

Sklandytojai, instruktoriai, lakūnai-buksyrutojai, inžinieriai ir technikai — visi pluošto, konservuodami klubo skraidymų turtą žiemai. Dirbo visi išsijusę, bet vis mesteledavo žvilgsnį į laikrodį: žmonės laukė atvykstant vienu savo šefų — Vilniaus žiltnamių kombinato atstovų.

Klubo viršininkas TSRS sporto meistras Z. Brazauskas nuoširdžiai pasitiko svečius, aprodė savo ūkį, o radęs progą man papasakojo, kaip daug jų klubui padeda šie šefai, taip pat Lietuvos TSR žemės ūkio ir lengvosios pramonės ministerijos.

— Suprantate, lėšos labai svarbu visuomeniniam klubui. Bet, patikėkite, moralinė šefų parama, kartais pasakyta pastaba, patarimas, jų rūpinimasis klubo reikalais — dar svarbiau.

Šie žodžiai man giliai įstrigo atmintin, lygiai kaip ir ta nepaprastai nuoširdi atmosfera, kurioje vyko šefų ir šefuojamųjų susitikimas. Jautėi, kad draugėn suėjo ne šiaip sau žmonės, bet artimi bičiuliai, asmenys, kuriems abipusiai aktualūs pokalbio partnerio reikalai.

Vilniečių ATSK nėra vie-

juo labiau padeda klubams, tuo didesnės pagarbos verti. Juk atliekamas bendras didelis darbas — patriotiškai auklėjamas jaunimas, jis ruošiamas tarnybai Tarybinėje armijoje, vedamas pirmaisiais didžiojo sporto takeliais į platų mūsų tarybinio sporto kelią.

Prieš daug metų mūsų šalies komjaunimas ėmėsi šefuoti aviaciją ir laivyną. Tai buvo nepaprasto pakilimo, didžiųjų tarybinių lakūnų ir jūreivių laimėjimų metai. Kiek didvyriškumo pavyzdžių, pasiaukojimo, drąsos ginant socialistinę Tėvynę pademonstravo Didžiojo Tėvynės karo metais tie vaikinai ir merginos, atėję į karinį techninį sportą su komjaunimo keliais, šefavimo pagrindais susipažinę su tuometinių Osoaviachimo klubų veikla!

Ta pati puiki revoliucinė šefavimo tradicija gyva ir šiandien. Kiek daug gero apie savo šefus gali papasakoti Kauno respublikinio technikos sporto jūrų klubo viršininkas R. Bankauskas! Juk tų šefų net septyniolika įmonių ir organizacijų. Jų rūpesčiu apgaubtos net šešių sporto šakų respublikos rinktinės. Radijo gamykla turi ne tik gerą motorlaivininkų sekciją. Šios stambiausios įmonės direktorius Valentinas Minkus visada randa laiko pasidomėti ir rinktinės ruošimosi varžyboms klausimais. Jeigu reikia, mielai perleidžia ir savąją bazę. Noriai savo

Šimtas metų iki medalio

POKALBIS SU TSRS TAUTŲ VASAROS VII
SPARTAKIADOS ČEMPIONU HENRIKU VISOCKU

„SPARNAI“: Visų pirma, dėkite skaitytojų vardu pasveikinti Jus, iškovojus garbingą Tautų spartakiados nugalėtojo vardą, aukso medalį bei tapus šalies automodelizmo čempionu.

H. VISOCKAS: Dėkui. Džiaugiuosi, kad šiame svarbiame jėgų išbandyme pavyko radijo valdomu automodeliu su elektros varikliu greičiausiai įveikti mažutę vos šimto metrų ilgą figūrinę trasą.

Malonėkite truputį pakomentuoti automodeliavimo varžybas.

Tautų spartakiadoje respublikos komandą sudarė penki sportininkai. Kiekvienas su vienu modeliu įvairiose klasėse — lenktyniniais ir radijo valdomais modeliais. Nugalėti pavyko tik man, startavus su automobilio „Lotus-56B“ kopija. Ji man labai laiminga. Juk jau trečią kartą paeiliui iškovoju šalies čempiono aukšą. Tiesa, kasmet ji vis tobulinui, stengiuosi iš jos išspausti viską, kas galima.

Manau, kad ir dabar dar neišnaudotos visos „Lotus-56B“ galimybės, todėl nauju modeliu startuoti dar nesiruošiu. Juk tokio modelio gamybai reikia kelerių metų darbo. Tenka ne tik ieškoti brėžinių, aprašymo, išsiversti į jį, bet ir pačiam gamintis visas detales, eksperimentuoti. O visa tai turi būti šimtaprocentinės tikrojo lenktyninio automobilio kopijos — tiek išorė, tiek ir visi mazgai, variklis. Kaip tik dėl to, kalbėdamas apie mūsų respublikos komandos pasirodymą spartakiadoje, galiu pasakyti, jog toli gražu ne visi rinktinės nariai turi normalias sąlygas konstruoti, eksperimentuoti, nuolat dirbti. Turime lenktyniniams automodeliams karto-

Automodelių sportas. Kišiniovas, liepos 11—16 d. 1. — RTFSR; 2. — Maskva; 3. — Leningradas... 8. — Lietuva.

dromą Vilniuje. Tai gerai. Bet, deja, nėra specialios laboratorijos, kur būtų visi detalių gamybai reikalingi įrenginiai, staklės, metalas. Kiekvienas respublikos rinktinės narys daro ką gali, bet jeigu nėra kur nuolat dirbti, sunku pasiekti ką nors ypatingesnio.

Na, o kodėl Jūs štai jau tris kartus tapote šalies čempionu!

Turiu geresnes sąlygas. Baigęs Vilniaus V. Kapsuko universiteto Fizikos fakultetą pradėjau dirbti Respublikinėje jaunųjų technikų stotyje. Esu telemechanikos ir automatikos laboratorijos vedėjas. Vadovauju dviem jaunųjų kūrėjų būreliams. Jų nariai jau yra kai ko pasiekę elektronikoje, pelnę sąjunginės Liaudies ūkio pasiekimų parodos medalius. Manau, kad iš šių paauglių netruks išaugti geri modeliotojai. Tai viena. Na, o antra, ir svarbiausia, kad dirbdamas JTS turiu geras galimybes viską daryti — čia gausu svarbiausių įrengimų, staklių, yra galimybės eksperimentuoti.

— Nejaug Jūsų mėgiamoje sporto šakoje nėra dar ir specialios paslapties?

— Manau, kad ne. Juk, tiesą sakant, aš pradėjau ne nuo automodeliavimo. Būdamas penktokas susidomėjau radijo technika, pradėjau konstruoti. Atėjau į tuometinę Jaunųjų technikų stotį Lenino prospekte, pradėjau tobulintis ir „perkasti“ technikos paslaptis telemechanikos būrelyje. Ir mano pirma-

sis darbas buvo — aparatūra radijo valdomam modeliui. Dalyvavau vėliau respublikinėse ir sąjunginėse varžybose. Baigęs mokyklą tęsiau pažintį su automodeliais jau specialioje laboratorijoje, trenerio Jono Bakšio vadovaujamas. Ilgai kūrėme modelio kopiją. Savu „Lotus-56B“ esu labai patenkintas. Antai, po spartakiados kovų šalies rinktinės sudėtyje dalyvavau Vokietijos Demokratinės Respublikos atvirame radijo valdomų automodelių čempionate, kur mano „Lotus-56B“ taip pat pelnė aukšą. Žinoma, būdamas TSRS rinktinės nariu, esu aprūpintas tobuliausia modelio valdymo aparatūra. Todėl su treneriu vis dar laužome galvas, ką ir kaip patobulinti šiame „auksiniame“ modelyje. Na, ir vis kažką randame.

— Tad liekate ištikimas „Lotus-56B“?

— Kaip čia pasakius. Gal tik iš dalies. Mat dabar automodelizme jau yra ir nauja kryptis — tai lenktyniniai radijo valdomi modeliai su vidaus degimo varikliu. Šių modelių varžybos primena tikras automobilių lenktynes — išsirikuoja starte šeši modeliuokai, ir... pirmyn, kas išvystys didžiausią greitį, greičiau pasieks finišą. Ši nauja, įdomi radijo valdomų automodelių kryptis, kurios jau ir pasaulio čempionatai surengti, pavergė ir mano širdį. Per pavasarį vykusias sąjungines varžybas nugalėjau ir šioje klasėje. Tad dabar šalies rinktinės sudėtyje privalėsiu startuoti tarptautinėse varžybose jau dviejose modelių klasėse. Na, o tai reikalauja dar daugiau dirbti, sekti naujoves, tobulinti jau esamus modelius. Juk sustoti vietoje — tolygu atsilikimui. Todėl tenka dirbti daug ir atkakliai, užsispyrusiai. Bet kaip tik šis darbas ir atneša išsvajotąjį džiaugsmą.

Kalbėjosi A. ŠURKUS

TSRS tautų
VII spartakiados
finalinės varžybos

PAGAUSĖJO MEISTRŲ ŠEIMA

Kartingas. Rezeknė, liepos 19—23 d. 1. — Latvija; 2. — Maskva; 3. — Estija... 5. — Lietuva.

Mūsų respublikos kartingistų pasirodymą komentuoja komandos vadovas, Vilniaus vaikų ir jaunimo technikos sporto mokyklos direktorius, TSRS sporto meistras Jurijus DEMENTJEVAS.

— TSRS tautų spartakiados varžybose kiekvienai komandai galėjo atstovauti tik keturi sportininkai — po vieną kiekvienoje klasėje (I klasės varžybos nebuvo vykdomos). Tai, be abejo, sudarė sunkumų atrenkant komandos sudėtį. Kontroliniuose startuose buvo išaiškintas sekantis kvartetas: „Pionierių“ klasėje — Smalininkų tarybinio ūkio technikumui auklėtinis pirmaatskyrininkis Tauras Staniulis, „Jaunių“ klasėje — Vilniaus VJTSM besitreneriuojantis kandidatas į sporto meistrus Valdas Jonušas, „Sąjunginėje“ — kaunietis kandidatas į sporto meistrus Vytautas Sabataitis ir antroje klasėje — Smalininkų TŪT atstovas, kandidatas į sporto meistrus Romas Baltramonaitis. Na, o likę pajėgiausi mūsų kartingistai startavo paraleliai vykusiame TSRS čempionate. Čia jėgas bandė vilnietis pirmaatskyrininkis Olegas Kivertas, kandidatas į sporto meistrus smalininkietis Vaidas Lazdauskas bei vilniečiai Vladimiras Novikovas ir Aleksandras Fedorcevas.

Kaipgi jie pasirodė? Vytautas Sabataitis tapo sparta-

Nukelta į 15 psl.

NE SAVO VIETOJE

Automobilių žiedinės plento lenktynės. Kijevas, liepos 14–16 d. d. 1. RTFSR, 2. Latvija, 3. Baltarusija... 10. Lietuva.

Kai respublikiniuose laikraščiuose pasirodė informacijos apie tokį nesėkmingą Lietuvos autolenktynininkų pasirodymą TSRS tautų vasaros VII spartakiadoje, daugelis tuo negalėjo patikėti.

Tad ko buvo tikėtasi iš respublikos rinktinės šioje sporto šakoje? Priminsiu antroje šių metų numeryje išspausdintą interviu su rinktinės treneriu A. Cipkumi — tikėjimės pirmos vietos. Suprantama, rungtyniaujant su pajėgiais varžovais dėl pirmos vietos, galima užimti ir antrą, ir trečią... Tačiau užimti dešimtą — negalima! Taip viskas atrodytų, paviršutiniškai apsvarsčius šį reikalą. Deja, pasirodo, galima.

Automobilių sporte įmanomi, matyt, ir dar didesni kuriozai. Argi nekeista, pavyzdžiui, kad ta pati Lietuvos rinktinė, užėmusi, kaip minėta, dešimtąją vietą, buvo labai netoli nuo antros pozicijos galutinėje komandų rikiuotėje? Tad pereikime prie įvykių „Caikos“ žiedinėje trasoje.

...Startuoja pirmos klasės automobiliai. Tarp dalyvių ir mūsų komandos įskaitiniai — Jonas Dereškevičius, Vikis Oleka bei individualiai rungtyniaujantis Ričardas Krasauskas. Startinės pozicijos ne per geriausios, tačiau apie priežastis pakalbėsime vėliau, kaip ir apie tai, kur prapuolė bene pagrindinis rinktinės koziris šioje klasėje — Valerijonas Vaišvila. Įpusėjus varžyboms mūsiškiai kiek pataiso savo padėtį — Dereškevičius važiuoja trečias, Oleka — devintas. Iki finišo lieka penki ratai. Pro šalį lekia pirmaujantys. Pirmas, antras, trečias... dešimtas... Nėra Dereškevičiaus... Finišas. Oleka atvažiuoja septintas, Krasauskas — vienuoliktas, Dereškevičius — septynioliktas. Vėliau paaiškėja, kad ir toks Jono rezultatas anuliuojamas. Kas atsitiko?

Sekantis startas — antroji klasė. Už komandą startuoja

Gediminas Neverauskas, individualiai — Jurgis Šiaudkulis. (Vėl gali kilti klausimų, juk Jurgis — dukart buvo TSRS čempionu). Neverauskas startuoja kolonos priekyje, Šiaudkulis — paskutinis. Po starto Šiaudkulis pamažu iriasi pirmyn, o Neverauskas grumiasi dėl antros pozicijos su nedidele grupele konkurentų. Persiritus per lenktynių „pusiaują“, Jurgis važiuoja septintas, Neverauskas užsikariauja antrąją vietą. Vėl lieka penki ratai, važiuoja pirmaujantys, ir vėl nebėra tarp jų mūsiškio... G. Neverauskas finišuoja dvidešimt pirmas, o J. Šiaudkulis septintoji vieta taškų komandai, savaime aišku, neduoda.

Klausimų, kaip matome, iškilo daugybė. Ar į visus galima rasti atsakymus?

Pirmiausia panagrinėkime, kaip buvo parinkta komandos sudėtis. Ne be pagrindo buvo nutarta, kad pirmoje klasėje startuos du įskaitiniai dalyviai. Pasirinkimas didelis: Vaišvila ir Dereškevičius — Tarybų Sąjungos rinktinės nariai, Oleka — daugkartinis TSRS čempionas ir prizinininkas, Krasauskas — pernykštis sidabro medalininkas, Gediminas Kupčikas — pastarųjų dvejų metų Lietuvos pirmenybių nugalėtojas. Nesunku suprasti, kodėl pradžioje parinkti buvo du pirmieji. Bet jau išvakarėse Vaišvila skundžiasi techniniu savo mašinos stoviu, nestoja į kontrolinį startą. Jo vietą komandoje užima Vikis Oleka. Reikia pripažinti, kad būtent komandos veterano indėlis ir buvo svarbiausias. Jo užimta septintoji vieta ir leido mūsiškiams įsitverti dešimtos vietos (Neverauskas pelnė nedaug taškų, o Dereškevičius — nieko).

Jonas, kaip minėjau, užtikrintai važiuoja trečias. Kaip vėliau paaiškėjo, diskvalifikavus vieną dalyvį, jam buvo garantuota ir antroji vieta. Be to, sportininkas pasakojo, jog važiuoja jis atsargiai, taupė

paraką ir kovoti visa jėga ruošėsi paskutiniuose kilometruose. Tad kas gi atsitiko? Pasirodo, Dereškevičiaus automobilio bake baigėsi benzinas...

Antroje klasėje pasirinkimas buvo mažesnis, todėl čia startavo vienas įskaitinis Lietuvos TSR komandos dalyvis. Tam ruošėsi Jurgis Šiaudkulis. Tačiau kontrolinių varžybų metu jo automobiliui nulėkė ratas, trasos jis nebaigė, todėl pagrindinėse varžybose turėjo startuoti iš paskutiniosios eilės. Be to, Jurgio automobilis, nors ir suremontuotas per naktį, jau nebebuvo toks patikimas. Šiaudkulio dubleris Neverauskas pasirodė sugebąs kaip lygus rungtyniauti su geriausiais ir šioje klasėje (Jis daugiau žinomas kaip lenktynininkas „Vostok“ formulėje, kur įeina į Tarybų Sąjungos rinktinę). Kokia nelaimė neleido jam užimti taip arti buvusios prizinės vietos? Likus penkiems ratams iki finišo Gedimino automobilį neleistinai atakavo V. Bogatyriovas (RTFSR). Po tokio taranavimo mūsiškis tik nedideliu greičiu važiuoja link finišo, o pro šalį skriejo varžovai. Vienas paskui kitą.

Kaip matome, sėkmingai lenktynes baigus Dereškevičiui ir Neverauskui, Lietuvos rinktinės pretenzijos į antrąją komandinę vietą būtų bene svaresnės už prizinininkais tapusių latvių bei baltarusių. Taigi, kartais nuo antros vietos labai netoli iki dešimtos. O pirmoji? Ji šį kartą neabejotinai priklauso RTFSR komandai. Jeigu jos persvarą prieš mūsiškius technikos atžvilgiu galima nesunkiai suvokti (komandą sudarė Toljačio Volgos automobilių gamyklos ir Gorkio automobilių gamyklos lenktynininkai), tai dėl pačių sportininkų pasirodymo kyla dar vienas klausimas...

Lietuvos rinktinė į Kijevą ruošėsi TSRS tautų VII spartakiados finaliniams startams atvyko liepos 2 dieną. Neblogai organizuotoje treniruotėje stovykloje visiems buvo sudarytos sąlygos dirbti daug ir maksimaliais krūviais. Gaila tik, kad niekam neatėjo į galvą sumažinti tuos krūvius prieš lemiamus startus ir

prieš varžybas duoti sportininkams pailsėti.

Siekiant būti kuo objektyvesniam, reikia pripažinti, kad finalinių varžybų teisėjų kolegija ir ypač techninė komisija nesugebėjo padaryti, kad varžybos vyktų sklandžiai. Nesileidžiant į plačius pasakojimus, būtina pažymėti, kad techniniai reikalavimai buvo nuolat kaitaliojami iki pat starto. Mechanikai vos spėdavo keisti automobiliams ratus. Ir čia paaiškėjo, kad mūsų respublikos rinktinėi tokia padėtis buvo labiausiai prąžūtinga. Pritrūko dvasinių jėgų. Tuo tarpu varžovams visos šios priešstartinės sąmyšis beveik nepadarė įtakos, ir jie parodė „savo“ rezultatus. Mūsų komandos mechanikai, sakym, tepadarė vieną klaidą — nepatikrino, ar gerai užsuktas Dereškevičiaus automobilio benzino bakas — bet ši klaida kainavo labai brangiai.

Kalbant apie mechanikų darbą, negalima nepaminti, kad daugelio specialistų nuomone, jų lygis dar gerokai atsilieka nuo mūsų lenktynininkų meistriškumo. Nežinia, kodėl taip buvo paskirstytos jų pareigos, bet vyriausiojo komandos mechaniko vaidmuo buvo beveik nepastebimas. Be kita ko, todėl beveik neįmanoma sužinoti tiesos, kodėl į startą nestojo V. Vaišvila. Žinoma, ir šis labiausiai prityręs sportininkas neparodė tvirto kovotojo sąvybių.

Nors finaliniams spartakiados startams buvo ruošiasi, atrodytų, gana kruopščiai, komanda į Kijevą atvažiuavo... beveik be ratų. To pasekmė — J. Šiaudkulio avarija per kontrolinį važiavimą ir padidintai jautrus reagavimas į techninės komisijos nepastovumą.

Kaip matome, Lietuvos automobilių sportas šiame patyryrė skaudų pralaimėjimą. Tos kalbos, kurios ir čia išklotos apie buvusius labai artimas galimybes užimti daug geresnę vietą, skirtos vien tam, kad apčiuopiamiau būtų galima pajusti Kijeve susidariusią situaciją. O šiaip, tai jos tėra „erelis danguje“, gi rankose — „žvirblis“. Pamokos, patirtos Kijeve, — labai skaudžios, ir viena tik nauda iš jų, kad verčia daryti išvadas. Neatidėliojant ir energingai reikia to imtis. Gyvenimas parodė, kad toji aukšta padėtis, kurią turi išsikovoję mūsų žiedininkai, nėra garantuota, ir reikia skubiai lopyti tą patikimumo spragą.

S. SKAPKEVIČIUS

DE- VIN- TI

Motociklų sporto mėgėjams sunku kalbėti apie mūsų respublikos žiedininkų rinktinės pasirodymą TSRS tautų vasaros VII spartakiadoje. Bet tai būtina, kad padarius atitinkamas išvadas dėl šios motociklų sporto rungties ateities. Juk ritamės žemyn. Net keista, kad sunkiais pokario metais, kai startuoti tekdavo nuosavu motociklu, varžybų išvakarėse savo rankomis užlyginti duobutes smėlėtoje trasoje, Tarybų Lietuvos žiedininkų rezultatai buvo daug geresni. Dabar turime puikų ir kas svarbiausia — saugų motociklininkams „Nemuno žiedą“ (per varžybas Kaune nebuvo nė vienos traumos), o respublikos rinktinės pasirodymas?..

Startuojant namie visi įskaitiniai dalyviai baigė distanciją, bet jų rezultatai buvo blogi. Vadinas, nepakankamai treniruotasi, ruošiasi šiam atsakingam startui. Varžybos „Nemuno žiede“ tapo pernelyg retas įvykis, o ir dalyvių jose labai mažai. Taigi, nepakankamai populiariau šią motociklų sporto rungtį. Atmenu, dar prieš kokius penkiolika metų, veteranai specialiai susirinkdavo varžybos, kad patrauktų daugiau jaunimo. O šiandien apsiri-bojome saujele sportininkų, kurių dauguma — kauniečiai.

Kyla klausimas: kodėl žiedininkai neruošiami kituose miestuose bei rajonuose? Dėl daugiau — kodėl motociklų sportą vysto vien keli SDAALR sistemos priklausan-tys klubai? Juk būta motociklininkų sekcijų ir prie stambių gamyklų, įvairiuose rajonuose, kultivavo šią įdomią sporto šaką įvairių draugijų

Motociklų sportas. Žiedinės lenktynės.

I etapas — Kaunas, „Nemuno žiedas“. II etapas — Ryga, „Bikernių žiedas“. III etapas — Tbilisis, „Rustavio žiedas“.

1. — Estija; 2. — Latvija; 3. — Ukraina... 9. — Lietuva.

nariai. Beje, Estijos ir Latvijos respublikose taip yra ir dabar. Tad ar tenka stebėtis mūsų žiedininkų pasirodymu?

Gal ir keista, bet respublikos rinktinės treneris Valentinas Pimonovas priverstas pats startuoti motociklu su priekaba, nes... neturi pamainos, nėra kam perduoti motociklo. Dar kurioziškesnė ir drauge liūdnesnė padėtis su žiedininkėmis. Turime respublikoje vos vieną vienintelę Liudmilą Bočkovą iš Klaipėdos. Nutars moteris kurią dieną atsisveikinti su aktyviuoju sportu, kas tada bus? Matyt, žiedininkų masiškumo klausimas turėtų būti išnagrinėtas aukštesnio lygio pasitarime, nes pokalbiai šios sporto šakos federacijoje nieko gero neduoda.

Daug vaikų važinėja mopedais, dalyvauja krosuose. O kodėl nerengiamos žiedinės lenktynės? Juk dabar asfaltuotų kelių netrūksta, ir parinkti joms trasas nėra sudėtinga. Įgūdžiai, įgyti važinė-jant mopedais, labai pravers-tų vėliau, persėdus ant moto-ciklo. Juk šalia „Nemuno žiedo“ laikui bėgant atsiras ir puiki materialinė bazė, bet ar bus kam tuo naudotis?

Tai viena. Antra — techni-ka ir jos parengimas. Rygos „Bikernių žiede“ iš keturių startavusių motociklų baigmę pasiekė vos vienas. Kiti „subyrėjo“ trasoje, nes nebuvo tinkamai paruošti. Motociklų sporte technikai tenka svarbus vaidmuo. Deja, čia mūsų reikalai labiau ne-gu liūdni.

Vienuoliktą vietą, kurią po dviejų spartakiados etapų užėmė Tarybų Lietuvos žiedininkų rinktinė, nepatenkino nei šios sporto šakos gerbe-jų, nei sportininkų bei vadovų. Todėl daug vilčių teikta paskutiniam etapui, kuriame startavo ir jaunieji. Pastarieji paprastai pasirodo sėkmingiau, mat dalyvauja varžybose standartiniais motociklais.

Taip ir atsitiko. Jaunis R. Simkus 125 ccm motociklų klaseje buvo šeštas. Tai lyg įkvėpė kitus komandos narius. Seš-tąją vietą iškovojo ir L. Bačkova bei motociklu su priekaba startavę V. Pimonovas su R. Podvoiskiu. Šiame etape mūsų respublikos komanda pagaliau iškopė į septyntąją vietą. Tai kiek geresnis rezul-tatas. Jis ir įgalino Tarybų Lie-tuvos komandą galutinėje pas-ekmėje užimti ištūtų sparta-kiados motociklų žiedinėse lenktynėse bendrą devintąją vietą. Nepaisant to, žiedininkų problema respublikoje lieka labai aktuali ir reika-laujanti efektyvaus sprendi-mo. Be to, bus sunku atgauti tas pozicijas, kurias kadaise buvome iškovoję. O ką bekalbėti apie aukštesnes!

S. VASILIAUSKAS,
respublikinės kategorijos tei-sėjas

SKAUDI KLAIDA

Radio sporto daugiako-vė. Brianskas, liepos 20—26 d. 1. — RTFSR; 2. — Ukraina; 3. — Leningra-das... 12 — Lietuva.

Apie šias varžybas pasako-ja Vilniaus jungtinės techni-kos mokyklos viršininko pa-vaduotojas Valentinas GUSE-VAS.

Mūsų respublikai varžybo-se turėjo atstovauti 3 vyrai, 3 moterys ir 3 jaunieji. O vie-ta išvedama bendra. Kodėl gi taip silpnai pasirodė spartakiadoje? Vyrai užėmė aštuntą, moterys — devintą, o jaunieji — liko be įvertini-mo. Po dviejų rungtių jau-nių komanda buvo pašalinta iš varžybų, nes vienas mūsų-kis pasirodė... peraugęs. Kai komandą buvo siunčiama į varžybas, buvo manoma, kad mandatinė komisija atsi-žvelgs į gimimo mėnesius, o buvo žiūrima tik į metus. Skaudi klaida, kuri gerokai pakenkė bendram rezultatui. Kai išnagrinėjome mūsų rea-lias galimybes (turiu galvoje to peraugusio jaunojo pakeiti-mą kitu, kad ir mažiau prityrusiu), komanda galėjo būti aštunta. Juk buvo tikrai ne-blogai pasirodė!

Suaugusių grupėje vargu ar rasime rimtą rezervą da-bariniams rinktinės daly-viams. Tiesa, vienas kitas gal ir prigis rinktinėje, bet pa-grindas liks tas pat. Kas ki-ta su jaunieji. Dauguma jų, kurie šiemet startavo šioje amžiaus grupėje, kitamet jau bus suaugę. O tai reiškia, kad mes privalome paruošti naują plejadą jaunų sporti-ninkų, sugėbančių greitai įsi-jungti į rinktinę. Kaip tai pa-daryti? Vilniuje Jungtinę technikos mokyklą lanko gr-upė teikiančio viltis jaunimo. Nemaža jų Anykščiuose. Bet ten nėra radijo stoties. Tad, matyt, reikia eiti paprasčiausiu keliu — paskirti į Anykš-čius kelias radijo stotis, kad jaunimas galėtų dalykiškai ruoštis varžyboms.

Antra — uždavinys, išky-lantis SDAALR aukštojo sportinio meistriškumo mokyklai. Būlina dirbti su žmonėmis, kad jie taptų savo sporto ša-kos meistrais.

Lietuvos motobolo rinktinė: pirmoje eilėje (iš kairės į dešinę) — K. Knieža, R. Petrauskas, V. Bučmys, S. Večerskas, J. Bružas; stovi — treneris V. Brazdeikis, J. Mikaločius, I. Gargas, V. Račkus, S. Ridikas ir mechanikas J. Zukauskas

Važiavo žemaičiai į Poltavą medalių

LTSR MOTOBOLO RINKTINEI — SPARTAKIADOS BRONZA

— Kaip bebūtų, o prasi-
mušti į pusfinalius turime, —
pasakė Vaclovas Brazdeikis
sužinojęs, kad TSRS SDAALR
automotoklubo motobolo sky-
rius nutarė rengti spartakia-
dos varžybas ne komandų
„išmėtymo“ į pogrupius prin-
cipu, o zoniniu. Kitaip tariant,
ir vėl buvo atsisakyta išskir-
tyti keturių respublikų koman-
das, žaidžiančias šalies moto-
bolo čempionato aukščiausio-
je lygoje ir burtų keliu rasti
joms varžovus (iš viso startavo
14 kolektyvų). Tad vakarinėje
zonoje susibūrė net trys aukš-
čiausiosios lygos dalyviai —
Ukrainos, Latvijos ir Lietuvos
sportininkai, o rytinėje —
daugkartiniai Europos taurės
laimėtojai RTFSR sportininkai
buvo vienvaldiškai lyderiai tarp
išties grupės komandų, ku-
rių dalis netgi nežaidžia ša-
lies čempionato pirmojoje ly-
goje. Esant tokioms sąlygoms
iš rytinės zonos į pusfinalį
turėjo patekti be ypatingos
įtampos vienas kolektyvas.
Tai padaryti pavyko Kazach-
ijos motobolininkams.

Kadaise, motobolo aušroje,

Alma Atos komanda net du
kartus paeiliui iškovojo są-
junginio žurnalo „Za ruliom“
taurę. Tiesa, tai buvo 1963 ir
1964 metais. TSRS tautų V
spartakiadoje šios respubli-
kos motobolininkai iškovojo
bronzą. 1979 m. šalies Tautų
spartakiados pirmajame susiti-
kime jie nugalėjo Kirgizijos
rinktinę rezultatu 3:0, o po
to ketvirtfinalyje — Turkmė-
nijos komandą — 2:1 (pasta-
roji savo ruožtu prieš tai
įveikė Uzbekijos komandą
5:2). Iškopė į pusfinalį Obuo-
lių tėvo miesto (taip vadinamas
Alma Atos pavadinimas)
motobolininkai buvo priversti
nusileisti labai pajėgiai RTFSR
komandai santykiu 2:11.

Visai kitaip susiklostė ke-
lias į motobolo finalines var-
žybas Lietuvos rinktinėi. Pra-
džioje rinktinėi, sudarytai iš
Kretingos „Švyturio“ ir Skuo-
do „Bartuvos“ sportininkų,
teko išvykti į Baltarusijos mo-
tobolininkų Meką — Pinską.
Čia darniai žaidęs žemaičių
kolektyvas pasiekė svarią
pergalę rezultatu 4:1. Mūsų
komandai įvarčius pelnė J.

Mikaločius (2), R. Petrauskas
ir V. Račkus. Deja, per šį su-
sitikimą vienas labiausiai pri-
tyrusių kretingiškių bombar-
dyrių Romas Petrauskas gavo
traumą. Po savaitės vykusios
rungtynės su Latvijos koman-
da mūsų rinktinės treneriui V.
Brazdeikiui iškėlė nemažą rū-
pesčių. Juk iki šiol užkarda,
kuria mūsų komandai pastatydavo
sportininkai nuo Dauguvos
krantų, buvo neįveikiama. Pa-
galiau čia nieko stebėtina. Pa-
galiau tik latviai dar 1960
metais pirmieji surengė ofi-
cialias varžybas su Maskvos
sportininkais, jie pradėjo
rengti Pabaltijo taurės varžy-
bas, na o vėlesniais metais
„Adažių“ kolūkie motoboli-
ninkai, susikūrę puikias treni-
ruočių bei varžybų sąlygas,
net tris kartus iškovojo šalies
pirmenybių bronzą, 1971 me-
tų Tautų spartakiadoje iško-
vojo sidabrą! Ir štai su šia
rinktine mūsų sportininkai
privalėjo Kretingoje kovoti
dėl teisės kopti aukščiau
spartakiados motobolo finali-
nio turnyro laipteliais. Lygių
jų čia būti negali. Reikalin-

ga pergalė ir tik pergalė.
Abiems komandoms. O mū-
siškiai — su traumuoju Pet-
rausku. Teko daryti kai ku-
riuos pakeitimus kolektyvo
sudėtyje, pasikviesti bend-
roms treniruotėms ir šiam su-
sitikimui prityrusį skuodiškį
sporto meistrą Praną Račką,
kovojušį kadaise rygiečių ei-
lėse.

Susitikimas dėl vietos ant
spartakiados pjedestalo bu-
vo svarbus mūsų komandai ne tik
dėl noro iškopti į pusfinalį,
dėl teisės tęsti kovą dėl
bronzos apdovanojimų. Rung-
tynės su Latvijos rinktine tu-
rėjo ir psichologinę reikšmę.
Komanda privalėjo įveikti šį
barjerą, kad vėliau, žaidžiant
čempionato rungtynes, jaustų-
si drąsiau. Kaip tik dėl to vy-
rai šioms rungtynėms ruošėsi
ypač atkakliai. Komanda pa-
sirinko teisingą ryžtingų ata-
kų taktiką, ko varžovai aiš-
kiai nesitikėjo. Ir jau pirma-
me ketvirtfinalyje Lietuvos
rinktinė vedė rezultatu 2:0. Ši
aiškiai netikėta pradžia padė-
jo mūsų sportininkams domi-
nuoti aikštėje iki pat rung-
tynių pabaigos ir pelnytai lai-
mėti susitikimą rezultatu 3:1
(įvarčius pelnė J. Mikaločius,
V. Račkus ir P. Račkus).

Tarybų Lietuvos SDAALR
sportininkai, kultivuojantys
motobolą, pirmą kartą per vi-
są šios sporto šakos istoriją
iškopė į Tautų spartakiados
pusfinalį.

Na, o toliau žemaičiai vy-
ko į Poltavą. Net du kartus.
Pirmą, kad sužaistų pusfinalio
rungtynes su Ukrainos rinkti-
ne, kurioje pusė — TSRS rink-
tinės dalyvių. Rungtynės su
Ukraina parodė, kad Tarybų
Lietuvos motobolininkai, ne-
paisant geros taktikos, bran-
daus žaidimo ir sumaniai nau-
dojamų technikos elementų,
vis dėlto psichologiškai dar
nepakankamai pasiruošę ko-
voms su įžymiais varžovais.
Sukaustyti judesiai gerokai
atsiliepė žaidimui ir rung-
tynių rezultatui. Beje, ir vėl
visa jėga negalėjo žaisti
Romas Petrauskas, o sugė-
dus komandos kapitono Ka-
zio Kniežos motociklą, ir šis
sportininkas liko už borto.
Tad pralaimėta pasekmė 0:5.
Bet ši nesėkmė nepalaužė
vyrų. Veikiausiai priešingai. Grį-
žę namo jie gerokai pasitreni-
ravo, užgėdė žaidžias ir, su-
sitvarkę techniką, vėl išvyko
tolimomis kelionėmis į Poltavą.
Dabar jau vedami konkrečius
likso — medalių. Masino ne
vien 17 taškų į respublikos
patriotinės draugijos delega-
cijos taupyklę, bet ir TSRS
sporto meistrų vardai, kurių

geidė net keturi kolektyvo nariai.

Tik ne taip paprasta buvo pasiimti išsvajotą apdovanojimą. Beje, ir varžovai neslėpė norį pakartoti 1971-ųjų laimėjimą. Kazachijos sportininkai kovojo labai ryžtingai. Kad ir nusileisdami mūsų taktikos, technikos ir greičio atžvilgiu, jie vykusiai išnaudojo Lietuvos sportininkų jaudinimąsi, kuris iš dalies kaustė komandos veiksmus, trukdė rezultatų viai baigti sukuriamas situacijas. Dėl to, praėjus pusei rungtynėms skirto laiko, rezultatas tebuvo 1:0 Lietuvos sportininkų naudai. Tai J. Mikaločius pirmame ketvirtlaikyje nuginklavo varžovų vartininką A. Ledniovą. Komandos pokalbis per pertrauką, tribūnose susirinkusių vietos sporto mėgėjų bei į šias varžybas atvykusių kringiškių „Lietžemūktiekimo“ darbuotojų skatinimai padėjo sportininkams atrasti save. Prasidėjo įprastinis kombinacinis žaidimas, ir įvarčiai paplūpo kaip iš gausybės rago. Per 20 trečiojo periodo minučių jų buvo pasiekta net aštuoni! Zemaičiai rungtynes su Kazachijos rinktinė laimėjo aukštu rezultatu — 11:1. Ši pergalė užtikrino komandai išsvajotus bronzos medalius, o vartininkui Vidmantui Bučmiui ir puolėjui Stasiui Večerskiui iš Kringos bei skuodiškiams Kazui Ridikui ir Viktorui Račkui — TSRS sporto meistrų vardus.

Na, o auksas ir sidabras? Jų ginčą tarpusavyje dviem susitikimais išsprendė RTFSR ir Ukrainos sportininkai. Nuolatiniai draugai šalies rinktinės sudėtyje šį kartą tapo varžovais. Pajėgesni buvo Rusijos Federacijos sportininkai, nugalėję pirmose rungtynėse rezultatu 6:1 ir baigę antrąsias lygiomis — 2:2.

Kalbėdamas su mūsų sportininkais po varžybų žurnalo „Za ruliom“ redakcinės kolegijos narys, šalies motobolo komiteto pirmininkas B. Loginovas pasakė, kad Lietuvos sportininkų pasirodymas jam paliko labai gerą įspūdį. „Jūsų respublikos motobolas pergyvena pakilimą, — pasakė jis. — Išlaikykite jį, panaudokite šiai vyriškai sporto šakai plačiau vystyti, jos meistriskumui kelti“.

Geri žodžiai. Belieka juos įgyvendinti!

A. JANKUS

PAGAUSĖJO MEISTRŲ ŠEIMA

Atkelta iš 11 psl.

kiados sidabro medalio laimėtoju, Valdas Jonušas buvo penktas, o Vaidas Lazdauskas ir Vladimiras Novikovas iškovoję šalies čempionato bronzos medalius. Tuo pačiu net trys Tarybų Lietuvos atstovai — Sabataitis, Lazdauskas ir Novikovas įvykdė TSRS sporto meistrų normatyvą. Tokio aukšto rezultato respublikos kringistai dar niekada nebuvo pasiekę. Beje, verta pridurti ir tai, kad varžybos vyko ir tarp žemutinių kolektyvų. Čia Vilniaus VJTSM auklėtiniai pelnė antrosios vietos, o Smalininkų TŪT auklėtiniai — trečiosios vietos diplomus. Tad, vertindami mūsų respublikos sportininkų startą Rezeknėje esame patenkinti. Bet...

Sportui būdinga nuolat siekti dar geresnių rezultatų, nesitenkinti tuo, kas iškovota. Todėl turime pripažinti, kad kai kurie mūsų sportininkai, nepaisant to, jog iš jų tikėtasi aukštų rezultatų, jų neparodė.

Respublikoje teturime vieną kartodromą — Vilniuje. Bet ir jis jau gerokai atsiliko nuo dabarties reikalavimų — išaugusių greičių, tobulėjančios technikos, sparčiai augančio sportininkų meistriskumo. Tiesa, Smalininkuose ruošiamasi įrengti modernų kartodromą. Bet tai, geriausiai atveju, bus tik 1980 metais. O tuo tarpu mūsų kaimynai latviai turi apie dešimt kartodromų, ne ką atsilieka ir estai.

Pagaliau svarbu ne vien kartodromai. Lemiamą vaid-

menį techniškose sporto šakose vaidina pati technika. Bet ir čia mūsų kaimynai turi didelį pranašumą.

Ko gero, tai skamba kurioziškai, bet Šiaulių „Vairo“ gamyklos eksperimentinėje laboratorijoje gimstantys unikalus kartų varikliai nukeliauja į Latviją, o mes priversti tenkintis standartiniais. Netgi atsakingiausiomis varžyboms negalime gauti keleto variklių iš „Vairo“. Dar geresnė Estijos kringistų padėtis. Šioje respublikoje veikia savų kartų gamykla. Vargu ar tenka po to stebėtis, kad atsiliekame technikos srityje nuo kaimynų, nekalbant jau apie maskviečius, kurių galiybės dar geresnės.

Štai dėl ko mūsų respublikos rinktinės pasirodymas spartakidoje bei TSRS čempionate įgyja dar didesnį svorį. Įsitikinome, kad turime perspektyvą, kad galime siekti geresnių pasekmių.

PATEISINTAS PASITIKĖJIMAS

Sportinė radijopelengacija („lapių medžioklė“). **Leningradas, liepos 20—26. 1. — RTFSR; 2. — Leningradas; 3. — Ukraina... 5. Lietuva.**

Per sportininkų iškilmingas palydas į spartakidą, kurios patriotinėje draugijoje tapo gera tradicija, visada linkima rinktinių komandų nariams garbingai kovoti už Tarybų Lietuvos sporto šlovę ir kuo daugiau sėkmės. Nebuvo išimtis ir lapininkų išvykimo išvakarėse įvykęs susirinkimas. Jame buvo atvirai kalbama apie tai, kad iš mūsų radijopelengacinio sporto mėgėjų laukiama sėkmingo pasirodymo, aukštų rezultatų. Ir džiugu, jog komanda puikiai susidorojo su jai iškeltu uždaviniu. Iškovota bendra penktoji vieta — didelis laimėjimas. Tačiau atėjo jis labai sunkiai, galima pasakyti, dramatiškoje kovoje.

Tiesa, pradžioje viskas vyko labai sklandžiai. Per granatos metimo varžybas kandidatė į sporto meistrės V. Stupuraitei pavyko pasiekti devynis pataikymus iš dešimties. Tokį pat rezultatą parodė ir kandidatas į sporto meistrus G. Ambražas. Komanda buvo 3—5 pozicijoje. Deja, moterys, dirbusios 144 megahercų diapazone, pasirodė nesėkmingai. Kiekvienos dalyvės rezultatai nuo nugalėtojų skyrė 60—80 minučių. Tad nieko stebėtino, kad mūsų respublikos komanda nusirito net į 11 vietą.

Moterims baigus varžybas 3,5 MHz, o vyrams — 28 MHz diapazonuose, komanda pakilo į devintąją vietą. Mus tuo metu lenkė ne tik tradiciniai varžybų lyderiai — RTSR, Leningrado, Ukrainos, Baltarusijos sportininkai, bet ir Gruzijos, Latvijos, Maskvos, Moldavijos bei Azerbaidžano komandos. Todėl vyrų pasirodymas 144 MHz diapazone turėjo labai didelę reikšmę. O čia, lyg tyčia, susirgo komandos dalyvis kandidatas į meistrus A. Maršalka. Jeigu jis nestartuotų, visos viltys apie gerą pasirodymą Tautų spartakidoje būtų žlugusios. O juk šiam generaliniam jėgų išbandymui buvo tiek ruoštas, iš jo taip daug tikėtasi! Vaikinas ryžosi dalyvauti varžybose. Draugai suprato, kaip nelengva jam. Dėl to jie ypač vertino kolektyvo nario pasiaukojimą bendram reikalui. Ir štai rezultatas — mūsų vyrai „ištraukė“ Tarybų Lietuvos rinktinę į priešakines pozicijas. Jie pralenkė tradicinius varžovus — Latvijos ir Estijos komandas — penkiomis minutėmis. Dabar viskas priklausė nuo mūsų jaunųjų starto. Jeigu Gintautas Ambražas pasiektų aukštą rezultatą, komanda galėtų dar labiau pakilti bendroje rinktinės rikiuotėje. Ir Gintautas neapvylė. Jis puikiai sukovojė 144 MHz diapazone, tapdamas šio pratimo nugalėtoju. Tuo pačiu jaunasis kūrėnietis, kuris mokosi vietos trečiojoje vidurinėje ir treni-

ruojasi pas šios mokyklos radijopelengatorininkų auklėtoją sporto meistrą R. Fabijonavičių, užtikrino Tarybų Lietuvos rinktinę bendrą penktąją vietą.

Gintauto Ambražo sėkmė nėra atsitiktinė. Tai labai draugiškas, kuklus sportininkas, sėkmingai besisavinantis mokslo žinias, progresuojantis sporte. Jis — TSRS rinktinės kandidatas. Šiltus žodžius norėtųsi tarti ir apie kitus mokytojo R. Fabijonavičiaus auklėtinius, kurie pasklidę po visą Nemuno kraštą. Jo auklėtinė Sigita Navardauskaitė sugebėjo merginų diaugakovėje iškopti į šeštąją poziciją, o 3,5 MHz diapazono pratime — į trečiąją. Gerą rezultatą parodė ir Šiauliuose studijuojanti Dalija Matusevičiūtė. Ji tapo Tautų spartakidos bronzos medalio laimėtoja moterų varžybose 3,5 MHz diapazono pratime.

O štai ir kitos mūsų sportininkų bendroje įskaitoje iškovotos vietos: moterys — V. Stupuraite — 23, D. Matusevičiūtė — 27, V. Grižienė — 37; vyrai — A. Simonaitis — 10, A. Maršalka — 35, E. Ignatas — 36; jaunieji — G. Ambražas — 4.

Turint galvoje, kad Tautų spartakidos varžybose ir paraleliai vykusiame šalies XXII čempionate dalyvavo 135 sportininkai, kurių 35 buvo TSRS sporto meistrai, mūsų rinktinės pasirodymas, jos narių parodytas kovingumas labai džiugina. Bet tai jokių būdu nereiškia, kad radijopelengaciniame sporte mūsų respublikoje nėra problemų.

A. ZOLOTCEVAS

Į kartinį akmenį įmūrijama kapsulė

LAUKTA BUVO IR TIKĖTASI

Draugai ir varžovai (iš kairės į dešinę): tarptautinės klasės sporto meistras V. Šliumba, sporto meistras M. Dirnenas iš Latvijos ir maskvietis sporto meistras J. Kuznecovas prieš spartakiados varžybų startą

M. KURAIČIO nuotr.

TSRS tautų vasaros VII spartakiados sklandymo finalinėms varžyboms tiek jų organizatoriai, tiek respublikos sportininkai ruošėsi nuo pat ankstyvo pavasario. Buvo ir nervinės įtampos, ir aibės rūpesčių, bet, nepaisant visko, didelis Kauno aviacijos sporto klubo darbuotojų rūpestis, lakūnų ir sklandytojų, trenerių ir inžinierių, instruktorių ir gausaus būrio visuomenininkų bei žetų nuoširdus triūsas susilaukė visų spartakiados dalyvių, gausaus svečių būrio įvertinimo ir pripažinimo.

Spartakiados sklandymo finalinių varžybų atidarymo iškilmės sutapo su didele švente — 39-osiomis Tarybų valdžios atkūrimo Lietuvoje metinėmis. Todėl sportinės iškilmės turėjo savitą šventinį atspalvį. Į iškilmes atvyko garbingi svečiai — vadovaujantys respublikos partiniai, tarybiniai, profsąjungų bei komjaunimo darbuotojai. Iš Vilniaus, Kauno, rajonų centrų, kur yra aviacijos sporto klubai, o taip pat iš kaimyninių rajonų į Kauno Jono Žiburskiaus aviacijos sporto klubo skraidymo bazę Pociūnuose, Prienų rajone, pagerbti spartakiados dalyvių ir kartu su brolišku respublikų pasiuntiniais pažymėti jubiliejų suvažiavo tūkstančiai žmonių. Visi jie tapo liudininkais didelio įvykio — greta aerodromo, būsimos naujos Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos vietoje, buvo padėtas pirmos eilės gamybinio korpuso pamatų kartinis akmuo, į kurį TSRS SDAALR Centro komiteto pirmininko pirmasis pavaduotojas generolas pulkininkas S. Charlamovas, Lietuvos LKJS Centro Komiteto pirmasis sekretorius, spartakiados sklandymo finalinių varžybų organizacinio komiteto pirmininkas V. Baltūnas ir gamyklos direktorius, LTSR nusipelnęs inžinierius V. Pakarskas įmūrijo varinę kapsulę su tekstu.

Svečiai ir atvykusieji į šventę čia pat statybos aikštelėje įrengtuose stenduose galėjo susipažinti su nuotraukomis ir diagramomis, pasakojančiomis apie Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos veiklos dešimtmetį, apie joje sukurtus ir pastatytus įvairių serijų sklandytuvus „Lietuva“, kitą gaminamą aviacinę produkciją, apie eksperimentinės gamyklos praeitį ir ateitį.

Sekantis iškilmių akordas — TSRS tautų vasaros VII spartakiados sklandymo finalinių varžybų ir šalies 41-ojo čempionato atidarymo ceremo-

nialas. Paradui išsirikiavo Rusijos Federacijos, Ukrainos, Baltarusijos, Kazachijos, Turkmėnijos, Moldavijos, Latvijos, Estijos, Lietuvos, Maskvos rinktinės, Centrinio aviaklubo ir Kauno ekipos, o taip pat reptyni asmeninėje čempionato įskaitoje rungtyniaujantys sportininkai. Iš viso 31 sklandytojas. Varžybų dalyvių pasveikino Lietuvos LKJS Centro Komiteto pirmasis sekretorius, varžybų organizacinio komiteto pirmininkas V. Baltūnas, pionieriai, komandų šefai.

Po iškilmingo spartakiados atidarymo buvo surengta didelė aviacijos sporto šventė. Meistriškumą padangėje demonstravo sklandytojai, parašiutininkai, lakūnai pilotaininkai. Šventė truko beveik dvi valandas. Ji pademonstravo gerą sklandytojų pasiruošimą finaliniams startams, ryžtą siekti aukštų rezultatų kovojant dėl šalies sklandymo čempionato ir spartakiados apdovanojimų.

Ryžtas ir siekliai — bene svarbiausi komponentai sportinėje kovoje. Deja, šį kartą sklandytojams nepavyko įgyvendinti savo siekių. Ne dėl norų ar meistriškumo stokos. Sutrukdė blogi orai. Per dvi savaites sklandytojai standartinės klasės sklandytuvais turėjo galimybę rungtyniauti tik viename pratime — skridime 127 km trikampių maršrutu Pociūnai — Šumskas — Alytus — Pociūnai. Iš 31 startavusio maršrutą baigė 25 sklandytojai, jų tarpe ir visi mūsų respublikos atstovai. Didžiausiu greičiu (73,97 km val.) distanciją baigė ir mažiajį rungties laimėtojo medalį iškovojo čempionato debiutantas, pirmaatskyrininkis iš Maskvos M. Gerasimovas.

Lietuvos sklandytojams atiteko tokios vietos: V. Šliumba — septinta, A. Beržinskis — aštunta (spartakiados įskaitoje atitinkamai penkta ir šešta), E. Lasauskis — keturiolikta, R. Koronkevičiū — penkiolikta, L. Šupiniū — šešiolikta, S. Smilgevičiū — aštuoniolikta, V. Mikalauskis — devyniolikta.

Kol vyrai žvalgėsi į dangų ir laukė giedros, sklandytojos tuo pat metu Oriolo padangėje išsidalino spartakiados ir čempionato medalius trijuose pratimuose. Čia rungtyniausios mūsų respublikos įskaitinės komandos atstovės vilnietė sporto meistrė R. Stašaitytė ir tarptautinės klasės sporto meistrė iš Kauno R. Garmutė pasiekė neblogų rezultatų. Rima Stašaitytė trečiame pratime — skridime 153 km trikampių maršrutu —

Tarybų Lietuvos sklandytojų rinktinė (iš dešinės į kairę): vilniečiai sporto meistrai A. Beržinskas, R. Stašaitytė, tarptautinės klasės sporto meistrai kauniečiai R. Garmutė, V. Šliumba ir komandos treneris sporto meistras G. Kilna

V. AŠMENSKO nuotr.

tapo čempione, o bendroje įskaitoje iškovojo antrąją vietą ir didįjį sidabro medalį, surinkusi 2215,4 taško. Pirmuose dviejuose pratimuose — skridimuose 111 km ir 116 km trikampių maršrutais — ji užėmė atitinkamai penktą ir devintą vietas. R. Garmutei pratimuose atiteko šešiolikta, aštunta ir penkta vietos, o bendroje įskaitoje — septintoji.

Kitos dvi respublikos sklandytojos vilnietė V. Arbačiauskaitė ir kaunietė J. Paplauskaitė, debiutavusios čempionate, pasirodė labai kukliai ir turėjo tenkintis aštuoniolikta ir devyniolikta vietomis (iš 21). Pažymėtina, kad abi

jos viename iš pratimų gavo nulinius įvertinimus.

Absoliučia spartakiados ir Tarybų Sąjungos čempione tapo sporto meistrė iš Rusijos Federacijos T. Čuprunova. Ji trijuose pratimuose surinko 2222,9 taško. Didysis bronzos medalis už bendrą trečią vietą buvo įteiktas maskvietei sporto meistrei T. Pavlova (2213,14 taško).

Komandomis moterų varžybose nugalėjo RTFSR sklandytojos, surinkusios 4358,8 taško. Antrąją vietą užėmė Tarybų Lietuvos rinktinė (4051,9 taško), o trečiąją — Tarybų Latvijos ekipa (3699,3 taško). Mūsų respublikos antroji ekipa — devinta (1687,9 taško).

„Kobra-15“, 201 kilometro trikampį maršrutą Paluknys—Liškiava—Pociūnai—Paluknys nuskrido 70,5 km/val vidutiniu greičiu ir pagerino treniručių draugei A. Kryžauskaitei priklausiusį ankstesnį šešerių metų senumo Tarybų Lietuvos rekordą (61,25 km/val).

Sostinės čempionais tapo R. Stašaitytė ir V. Račiūnas.

A. BACINIS

Pagal spartakiados nuostatus taškai už komandinę vietą sklandyme buvo skiriamai susumavus moterų ir vyrų varžybų rezultatus, nors vyrų absoliutus čempionas ir nebuvo išaiškintas. Tad diplomai už pirmąją vietą įteiktas Tarybų Lietuvos rinktinėi, surinkusiai 5895,8 taško. Sekančias dvi prizines vietas užėmė Maskvos (5590,4 taško) ir Ukrainos (5367,1 taško) komandos.

Laukta buvo ir tikėtasi šios šaunios mūsų respublikos sklandytojų pergalės ketverius metus, nes praėjusioje spartakiadoje (tada moterys rungtyniavo Pociūnuose, o vyrų — Oriole) buvome tik penkti.

K. KAZIŪNAS

IR JAUNIAI SKINA PERGALIŲ LAURUS

Dvi pergales šalies vaikų ir jaunimo technikos sporto mokyklų auklėtinių motorlaivių sporto varžybose iškovojo kauniečiai. A. Gladčenka ir G. Tamošaitis buvo nepasiekiami savo varžovams. Komandomis kauniečiai tenkinosi ketvirta vieta.

FIGŪRŲ PIEŠINIAI PADANGĖJE

Respublikos aukštojo pilotazo čempionatas ir tradicinės varžybos dėl Dariaus ir Girėno prizo buvo mūsų respublikos pilotажininkams generalinė repeticija prieš TSRS tautų VII spartakiados finelines varžybas. Į Telšius susirinko visi pajėgiausi mūsų lakūnai pilotажininkai iš Vilniaus ir Kauno, o taip pat Leningrado komanda, kurios atstovai rungtyniavo dėl prizo.

Visą savaitę prie Masčio ežero padangėje pilotажininkai lėktuvais JAK-50 „piešė“ įvairiausias figūras. Laisvai pasirinktų figūrų kompleksą geriausiai atliko vilnietis J. Kairys, o privalomų figūrų kompleksą meistriškiausiai padangėje raizė kaunietis S. Artiškevičius. Didžiausią įvertinimą teisėjai jam paskyrė ir už nežinomą privalomų figūrų kompleksą.

Susumavus visų trijų pratimų rezultatus, geriausią įvertinimą turėjo Stepas Artiškevičius. Jam ir atiteko absoliutaus Tarybų Lietuvos aukštojo pilotazo čempiono vardas. Sidabro medalis buvo įteiktas Jurgiui Kairiui, o bronzos — kauniečiui Leonui Joniui.

Aštuoni pajėgiausi lakūnai, o taip pat leningradiečiai po to rungtyniavo dėl Dariaus ir Girėno prizo. Čia, kaip ir čempionate, reikėjo atlikti tris pratimus. Du iš jų laimėjo S. Artiškevičius, o antrame pratime meistriškiausiai figūras padangėje „piešė“ vilnietė sporto meistrė Violeta Gedminaitė. Ši sėkmė Violetą išvedė į antrąją vietą ir bendroje įskaitoje. Ji 295,2 taško atsiliko nuo nugalėtojo Stepo Artiškevičiaus, kuriam ir buvo įteiktas puikus Dariaus ir Girėno prizas bei atminimo medalis. Trečiąją vietą tenkinosi Jurgis Kairys.

V. AŠMENSKAS

ČEMPIONĖS REKORDAS

Vieni paskutiniųjų sezoną užbaigė Vilniaus sklandytojai, dar rugsėjo pirmomis dienomis rungtyniavę miesto pirmenybėse. Varžybų metu klubo auklėtinė, respublikos absoliuti sklandymo čempionė ir TSRS tautų vasaros VII spartakiados prizininke Rima Stašaitytė, skrisdama sklandytuvu

VERTYBIŲ PERKAI- NAVIMAS

Absoliutus respublikos sklandymo čempionas klaipėdietis sporto meistras Povilas Vaišvila

A. KRYŽANAUSKAITĖS nuotr.

Respublikinių sklandymo antros lygos varžybų dalyviams, rungtyniausiems Šiaulių aviacijos technikos sporto klubo bazėje Šeduvoje, dėl nepalankių orų tepavyko atlikti du pratimus skrendant 100 km trikampių maršrutais. Nugalėjo klaipėdietė R. Pulkauskienė, alytiškis A. Sarpalius ir vilniečiai R. Gedminaitė bei A. Račiūnas.

Geriausiai varžybose pasirodė ir teisę startuoti ateinančiais metais pirmos lygos čempionate iškovojo šie sklandytojai: vilniečiai R. Gedminaitė, A. Račiūnas, K. Cicėnas, klaipėdiečiai R. Pulkauskienė ir A. Baleika, alytiškis A. Sarpalius, šiaulietis V. Liukpetris ir panevėžietis L. Ramanauskas.

Taip galima būtų charakterizuoti birželio 16—30 dienomis Biržuose vykusį respublikos sklandymo pirmos lygos čempionatą. Varžybos — asmeninės, dalyvavo bemaž visi pajėgiausi mūsų sklandytojai (trys tarptautinės klasės sporto meistrai, 20 sporto meistrų ir 6 pirmaat-skyrininkiai), o startavo jie su keturių tipų sklandytuvais: „Lietuva“, „Kobra“, „Jantar-standart“ ir ASV-15 (skaičiuojant taškus, pagrindu buvo imamas sklandytuvo „Kobra“ kokybės koeficientas). Bet svarbiausia, kad tai buvo varžybos prieš pat TSRS tautų vasaros VII spartakiados finalinius startus ir meistriškumo patikrinimas po... dvejų metų pertraukos (pernai dėl blogų orų pajėgiausių respublikos sklandytojų varžybos neįvyko).

Sklandytojams žinoma, kad „Kobrai“ lenktyniauti su prieniške „Lietuva“ nelengva (galimybių sulyginimui ir įvedamas koeficientas), bet su „Jantar — standartu“ įmanoma pasigalynėti. Su pastaraisiais sklandytuvais skraidė šalies rinktinės duetas kauniečiai V. Sabeckis ir A. Rukas. Ir ką gi, abu mūsų pajėgiausi sklandytojai standartininkai neparodė „nagučių.“ Jiems nepavyko prasiveržti net į prizininkų tarpą.

Suprantama, trijuose pratimuose nebuvo per daug galimybių pasireikšti. Lemtingą žodį neretai taria ir atsitiktinumo faktorius. Ir vis tik reikia pasakyti, kad mūsų pajėgiausias duetas pasirodė žė-

miau savo galimybių. Juk su tokiu pat sklandytuvu startavęs kaunietis L. Šupins trečiame pratime (skridimas 145 km keturkampiu maršrutu) sugebėjo užimti pirmąją vietą. Kituose dviejuose pratimuose nugalėjo su sklandytuvu LAK-9 „Lietuva“ skridęs sporto meistras klaipėdietis P. Vaišvila ir kaunietis R. Koronkevičius. Pirmasis greičiausiai įveikė 204 km trikampi maršrutą (62,604 km/val vidutiniu greičiu), o kaunietis nugalėjo antrame pratime (104 km trikampi maršrutą, apskriejant du kartus, įveikė 47,98 km/val vidutiniu greičiu).

Kiekviename pratime keitėsi nugalėtojos ir moterų tarpe (rungtyniavo 4 sklandytojos), kurioms prisiėjo rungtyniauti minėtuose maršrutuose kartu su vyrais. Pirmame pratime nugalėjo vilnietė sporto meistrė R. Stašaitytė (52,122 km/val, ketvirta vieta bendroje įskaitoje), antrame — tarptautinės klasės sporto meistrė kaunietė R. Garmutė (nuskrido 203 km, distancijos nebaigė, o trečiame — pirmaat-skyrininkė iš Šiaulių L. Jurevičiūtė (75,32 km/val). Visos sklandytojos skrido su „Kobromis.“

Tarybų Lietuvos čempionu tapo sklandymo veteranas, Klaipėdos „Dailės“ kombinato liaudies meistras Povilas Vaišvila, skraidantis sklandytuvais jau daugiau kaip dvidešimt metų. Antrąją vietą ir sidabro medalį absoliučioje įskaitoje iškovojo kaunietis Rimas Koronkevičius, trečiuoju

prizininku tapo prienietis sporto meistras Edvardas Lasauskas (skrido su LAK-9 „Lietuva“).

Moterų tarpe sportininkės vietas pasiskirstė taip: absoliučia respublikos čempione tapo vilnietė sporto meistrė Rima Stašaitytė, sidabro medalį laimėjo Regina Garmutė, o bronzą atiteko šiaulietei pirmaat-skyrininkei Laimai Jurevičiūtei.

Čempionate rungtyniavo sklandytojai iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Akmenės aviacijos sporto klubų bei Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos. Daugiausia atstovavo Kaunui — aštuoni, o antri pagal gausumą buvo vilniečiai — septyni. Bet nerimą kelia tai, kad nemažai šių klubų atstovų turės apleisti pirmos lygos dalyvių gretas, nes bendroje varžybų įskaitoje tenkinosi blogesnėmis negu 12 vietomis. Šių autsaiderių tarpe matome net tokius žinomus sklandytojus, kaip kad S. Smilgevičių, V. Račiūną, A. Miklaševičių iš Vilniaus, kaunietį A. Ruką, tris Panevėžio ATSK atstovus ir vieną Akmenės sportininką. Tiesiog paradoksas. Vilnietis sporto meistras S. Smilgevičius startavo TSRS sklandymo 41-mame čempionate Kaune, kuris vyko kartu su spartakiados finalinėmis varžybomis, o sporto meistras A. Rukas, kaip jau minėjome, yra šalies rinktinės narys, bet štai respublikos čempionate nesugebėjo išsilaikyti pirmojoje ly-

goje. Gal tai atsitiktinumas, nesėkmė?

Atsakyti į šį klausimą, o taip pat įvertinti sklandytojų startus paprasčiau Lietuvos SDAALR Centro komiteto aviacijos skyriaus inspektorių sporto meistrą Liudą Butkų.

— Tai, kad sklandytojai pirmenybėse startavo su įvairių klasių ir konstrukcijų sklandytuvais, sudarė tam tikras prielaidas galimiems atsitiktinumams. Bet šį kartą minėtiems sklandytojams, ypač šalies rinktinės nariui A. Rukui, o taip pat ir V. Sabekiui, vietą lėmė ne atsitiktinumas, o pasiruošimo ir kovingumo stoka. Jie varžybose rungtyniavo vangiai, nesugebėjo duoti toną kitiems, ypač jauniems ir žymiai mažesnę patyrimą turintiems sklandytojams. Respublikos rinktinės kandidatai, kuriems šis čempionatas buvo generalinė repeticija prieš TSRS tautų spartakiados finalinius startus, pademonstravo neblogą pasiruošimą, ryžtą ir meistriškumą. Gaila tik, kad jauni sklandytojai, tik prieš metus kitus iškopę į pirmąją lygą, silpnai tobulina savo meistriškumą ir ilgiau nesugeba išsilaikyti pajėgiausių respublikos sklandytojų gretose. Tai pasakytina apie vilnietį A. Miklaševičių, Panevėžio sklandytojus. Mažoka pirmosios lygos varžybose šį kartą matėme ir moterų. Tik ketvertui rungtyniaujant, vargu ar gali susidaryti rimta sportinė konkurencija.

K. BAKSTYS

NAUJAS REIKŠMINGAS TARYBINĖS KOSMONAUTIKOS LAIMĖJIMAS

Tarybinis mokslas ir technika pasiekė naują reikšmingą laimėjimą, tiriant ir įsavinant kosminę erdvę. Sėkmingai užbaigtas ilgiausias istorijoje pilotuojamas skridimas į kosmosą, trukęs 175 paras.

1979 metų rugpjūčio 19 d. 15 valandą 30 minučių Maskvos laiku, įvykdė sudėtingą ir intensyvią mokslinių-techninių tyrimų bei eksperimentų programą orbitiniame komplekse „Saliut-6“ — „Sojuz“, kosmonautai draugai Vladimiras Liachovas ir Valerijus Riuminas grįžo į Žemę. Laivo „Sojuz-34“ nuleidžiamasis aparatas nusileido už 170 kilometrų į pietryčius nuo Džekzazgano.

Draugų V. Liachovo ir V. Riumino kosminis skridimas prasidėjo 1979 metų vasario 25 d. laivu „Sojuz-32“. Vasario 26 d. laivas buvo sujungtas su stotimi „Saliut-6“ ir įgula pradėjo dirbti orbitiniame komplekse. Kad stotis „Saliut-6“ galėtų ilgiau aktyviai funkcionuoti, kosmonautai atliko nemažą remonto ir profilaktikos darbų. Konkretiškai buvo patikrintas jungtinis stoties variklių įtaisymas ir pakeisti atskiri sistemų bei mokslinės aparatūros blokai.

Ilgą skridimo metu krovinių transporto laivai „Progres-5“, „Progres-6“ ir „Progres-7“, taip pat nepilotuojamas laivas „Sojuz-34“ atgabeno į stotį kuro, įrengimų, aparatūros, medžiagų, reikalingų kosmonautų gyvybinei veiklai užtikrinti ir moksliniams tyrimams bei eksperimentams vykdyti. 1979 metų birželio 13 d. į Žemę buvo

grąžintas kosminis laivas „Sojuz-32“, kuriuo įgula skrido į stotį. Šio laivo nuleidžiamajame aparate buvo medžiagos su kosmonautų atliktų tyrimų rezultatais.

Per 175 skridimo paras įgula įvykdė plačią mokslinių-techninių ir medicininių-biologinių tyrimų bei eksperimentų programą. Kosmonautai V. Liachovas ir V. Riuminas reguliariai vizualiai stebėjo ir fotografavo Žemės paviršių. Stotyje turima fotoaparaturą ir Bulgarijos specialistų sukonstruotais „Spektr“ ir „Duga“ atlikta daug darbų, susijusių su Žemės gamtos išteklių ir aplinkos tyrimu.

Pirmą kartą orbitoje įgula sumontavo laivo „Progres-7“ atgabentą į stotį kosminį radioteleskopą KRT-10, kuriuo atlikta serija astrofizinių ir geofizinių tyrimų mokslui ir liaudies ūkiui.

Pagal kosminės medžiagotyro programą orbitiniame komplekse įvykdyta daugiau kaip 50 eksperimentų siekiant nesvarumo sąlygomis gauti puslaidininkinių medžiagų monokristalus, metalo lydinius ir junginius. Kosminio vakuumo ir nesvarumo sąlygomis sėkmingai atlikti eksperimentai — uždėtos metalo dangos garinimo ir po to kondensavimo metodai. Sutinkamai su TSRS ir Prancūzijos bendradarbiavimo programa įgula vykdė kai kuriuos technologinius eksperimentus su prancūzų mokslininkų pateiktomis medžiagomis.

Svarbi skridimo programos dalis buvo techniniai eksperimentai tobulinant naujas sis-

Vladimiras Liachovas

Valerijus Riuminas

temas ir prietaisus, kurie bus naudojami perspektyvinėse orbitinėse stotyse ir kosminiuose laivuose. Pirmą kartą kosminių skridimų praktikoje įvestas dvišalis televizijos ryšys, kuriuo buvo pastoviai naudojamas.

Skridimo metu gauta naujų svarbių žinių apie kosminio skridimo veiksmų įtaką žmogaus organizmui, rodančių, kad galima aktyvi veikla nesvarumo sąlygomis ilgą laiką. Profilaktinių medicininių priemonių kompleksas palaidė didelį V. Liachovo ir V. Riumino darbingumą ir gerą sveikatos būklę.

Stotyje buvo toliau tiriama, kaip nesvarumo ir dirbtinės gravitacijos sąlygomis vystosi biologiniai objektai.

Baigiantis skridimui, įgula buvo išėjusi į atvirą kosmosą, kad atkabintų ne visai atsiskyrusią nuo stoties kosminio radioteleskopo anteną ir kad tuo pačiu būtų galima toliau eksploatuoti orbitinę stotį sutinkamai su numatyta skridimo programa. Be to, kosmonautai apžiūrėjo stoties paviršių, demontavo išorėje esančią mokslinę aparatūrą ir įvairių konstrukcinių medžiagų pavyzdžius, ilgą laiką buvusius atviroje kosminėje erdvėje.

Mokslinė stotis „Saliut-6“ funkcionuoja kosmose apie dvejus metus, daugiau kaip metus joje vykdė tyrimus kosmonautai. Septynių krovinių transporto laivų „Progres“ reguliariais reisais orbitinė stotis nuolat buvo aprūpinama reikiamomis medžiagomis, keičiamais įrengi-

mų blokais, aparatūra ir kuru. Šiuo metu orbitinė stotis „Saliut-6“ tebeskrieja automatinu režimu.

Ilgiausiai kosmonautikos istorijoje trukęs orbitinio mokslinio tyrimo kompleksas „Saliut-6“ — „Sojuz“ skridimas — naujas svarbus žingsnis tobulinant ilgai funkcionuojančias pilotuojamas mokslines stotis.

Už sėkmingą ilgą kosminį skridimą orbitiniame mokslinio tyrimo komplekse „Saliut-6“ — „Sojuz“, už parodytą drąsą ir didvyriškumą TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsakais Valerijui Riuminui ir Vladimirui Liachovui suteikti Tarybų Sąjungos Didvyrio vardai įteikiant Lenino ordiną ir „Aukso žvaigždės“ medalių. V. Liachovui taip pat suteiktas TSRS lakūno kosmonauto vardas.

X X X

Kosmonautams V. Liachovui ir V. Riuminui užbaigus tyrimų programą, orbitinė mokslinė stotis „Saliut-6“ skrieja automatinu režimu.

Sistemų ir aparatūros darbas valdomas automatiškai ir pagal komandas iš Žemės.

Trajektorijos matavimų duomenimis, stoties orbitos parametrai tokie:

— didžiausias nuotolis nuo Žemės paviršiaus — 409 kilometrų;

— mažiausias nuotolis nuo Žemės paviršiaus — 384 kilometrų;

— apsisukimo periodas — 92,3 minutės.

IMINK SKRYDŽIO BURTAŽODI

Lakūnų ir lėktuvų pasaulis — margas kaip genio sparnas. Neteisūs yra tie, kurie mano, kad fikroji aviacija prasideda ten, kur griaudžia viršgarsinės turbinos.

Keleivinis laineris, aišku, galėtų „pasikišti po pažastimi“ mažytį it žaisliukas sportinį lėktuvą „Vilga“, bet abiejų lėktuvų pilotai visada ras bendrą žneką, nes ir vieno, ir antro darbo sėkmę lemia tie patys dalykai: kiek širdies karščio atidavei amatui, kokias jo gelmes esi pasiekęs. O toms gelmėms, jeigu sąžiningai dirbi, galo nematyti.

Algirdui Šiožiniui, Vilniaus aviacijos technikos sporto klubo instruktoriui, galima pavydėti... toli siekiančių pažinčių. Algirdas pažįsta ne vieną garsų mūsų šalies lakūną bandytoją. Apie tuos, dabar jau nebejaunus žmones, parašytos knygos.

Į skraidančiąją broliją Algirdas buvo „įšventintas“ kiek pavėluotai, nors jau nuo vaikystės metų praskrendantis lėktuvai ilgam sudrumsdavo jam ramybę, o ūtenos vidurinės mokyklos ketvirtoko rankdarbis — savo konstrukcijos dvimotorio lėktuvo mo-

delis — ne per seniausiais, sako, dar stovėjo mokytojų kambaryje ant spintos.

Kitą sykį drovumas išeina žmogui ne į gerą: svajonėse gali piešti drąsiausius skrydžius, tiesti maršrutus, bet kaip kitiems pasisakyti? Algirdui ir technikume besimokant vis dar nelabai sekėsi įveikti drovumą, nors jau buvo respublikos jaunių savignyos imtynių prizinininkas. Vilčių skraidyti jis turėjo. Puoselėjo jas ir tada, kai reikėjo atlikti būtiną tarnybą Tarybinėje Armijoje.

Sugrįžusį su kariška apranga bemat pastebėjo visi, kam rūpėjo aviacijos sportas. Algirdas pasiprašė į susikūrusį Vilniaus aviacijos technikos sporto klubą. Kluboviršininkas Zenonas Brazauskas, pasirodo, vaikiną neužmiršo, kai dar prieš trejetą metų prašėsi į klubą. Priėmė. Netrukus Algirdas ėmė stebinti tobulėjimo tempais. Įvaldė kelis sklandytuvus, lėktuvą, tapo sporto meistru bei visuomeniniu instruktoriumi — vaikinai skubėjo atsigriebti už vėlyvą pradžią. Į skraidymus kibo su jaunuolio aistra ir subrendusio žmogaus rimtimi. Vėliau, ėmęs dirbti Kau-

no Jono Žiburkaus aviacijos sporto klube instruktoriumi, skraidė ir pilotажiniais lėktuvais.

Universalumas — aso charakteristika ir privilegija, nors Algirdas tikina, kad gerai įvaldęs vieną skridimo aparatą, neturėsi daug vargo įsėdęs į kitą — perprasi, pajusi mašiną. Tą jis, beje, pats įrodė dalyvaudamas Varšuvos sklandymo pirmenybėse. Tuomet sklandytojų pasaulyje Šiožinio pavardė nelabai kam tebuvo girdėta. Jis tartum iš po nakties prasikalęs baravykas atrodė dar nenusipelnęs žinovų dėmesio. Nėgarsiame atvykėliui ir paskyrė aplopytą sklandytuvą „Bocianą“, kurio Algirdas iki tol kaip gyvas nebuvo matęs. Po kiekvienos skraidymų dienos varžovai darėsi vis pagarbėsniai jaunam senojo „Bociano“ pilotui. Algirdas užėmė antrąją vietą ir pelnė geriausio užsienio piloto prizą.

Algirdo skridimo braižas — meistriškumas ir pasvertas azartas — labai patraukia žiūrovo akį, o tuos, kurie patys mokosi skraidyti, tiesiog kerėte kerai. Jie nori patys taip skraidyti, ir knieti

patirti, kaip galima išpuoselėti tokį skrydžio grožį. Reikia daug skraidyti — būtų paprasčiausias, tačiau nepilnas atsakymas.

Skaitydami apie lakūnus, dažniausiai sužinome, kiek valandų jie praleido ore. Tas skaičius daug pasako, bet ir nutyli, ko gero, nemažiau. Valanda valandai nelygu, ir vien iš to nesuprasi, koks tu esi lakūnas.

Kaip lakūnas Algirdas daug išmoko... karinėje tarnyboje. Tarnaudamas šalies sostinėje, jis sugebėjo prasibrauti į Maskvos pirmąjį aeroklubą. Čia jis praėjo labai gerą teorijos kursą. Instruktoriaus prižiūrimas jau pusėtinai suko ir aukštąjį pilotąžą... Sugrįžęs nelabai kam gyrėsi, pradėjo lyg ir iš naujo, bet žinių atsivežė nemažai. Aerodinamika atskleidė jam savo nematomas jėgas, kurios veikia lėktuvą erdvėje, o polinkis nuolat analizuoti skridimą išugdė sugebėjimą neklystant numatyti tų jėgų sąveiką bet kokioje situacijoje ir laikyti jas savo valdžioje.

Algirdui teko dalyvauti ir pirmųjų Prienuose sukurtų

sklandytuvų „Lietuva“ bandymuose.

...Lėktuvas, ištempęs sklandytuvą keturis kilometrus aukštyje į žiemos dangų, pamojavo sparnais ir ėmė leistis, o Algirdas pradėjo bandymus. Programa — sudėtinga ir plati, reikalaujanti itin tikslaus juvelyrinio pilotavimo. Bandytojas privalo primesti sklandytuvui ir tokias situacijas, kokių šis amžiais nepatirtų ore netgi paliktas dievo valiai, juolab, taip nedarys jį valdęs ir žinantis „mandagumo ribas“ sklandytojas. Bet čia visai kas kita. Tam ir bandymai, kad apie naują konstruktorių kūrinį būtų žinoma viskas.

Kurdami naują skridimo aparatą, konstruktoriai numato, kaip išgelbėti pilotą ir mašiną, jeigu ji užsiožiuotų ir nepaklustų išvedama iš sukutuko — klastingos, aviacijai brangiai kainavusios figūros. „Lietuvoje“ tam tikslui buvo įmontuotas parašiutėlis, kurį išskleidus sklandytuvus nustoja sukęsis. Tada belieka atkabinti parašiutėlį, ir tegu jis sau plūduriuoja, o sklandytuvą be jokio vargo pervesti į horizontalų skridimą.

Paskutinis Algirdo užduoties punktas — dar sykį išbandyti atkabimo įtaisą. Sukutuko šį kartą užduotyje nebuvo, reikėjo tik išskleisti ir atkabinti parašiutėlį.

Jis išskleidė parašiutėlį, sklandytuvą įprastai knabtelėjo nosimi žemyn. Algirdas patraukė atkabimo rankenėlę ir suprato pakliuvęs į spąstus — įtaisas šįsyk nesuveikė. Sklandytuvus dabar neklausė vairų. Kritimas buvo toks svaigus, o žemė taip arti, kad problema šokti ar nešokti atpuolė savaime. Mintis apie parašiuotą dingtelėjo ir akimoiu užgeso kaip nereikalinga. Galva buvo aiški, protas stebėtinai blavias įvertino padėtį, leškojo sprendimų, diktavo veiksmus. Algirdas spėjo pagalvoti ir apie save: žūt būt pataikyti į aerodromą. Jis gerai girdėjo skraidymų vadovo Vytauto Šliumbos patarimus, o paskui, po trumpos pauzės, aiškiai išgirdo raštyjoje nevartojamą reziumuojantį žodį, kurį Vytautas ištare jau ne jam, tik susijaudinęs, matyt, tebelaukė prie lūpų mikrofoną. Bet tuo momentu Algirdas jau turėjo šį tą savo „aktyvę“ — jam pavyko įteigti sklandytuvui greitį, kuris, jo paskaičiavimu, buvo reikalingas lemtingai dvikovai. Tą vienintelę, nepaprastai tiksliai užčiuoptą aki-

mirką Algirdas iš visų jėgų patraukė vairalazdę ir nustūmė pedalą...

Įvykio liudininkai, kam užteko tvirtybės neužsimerti, nepatikėjo savo akimis: sklandytuvą, užuot trenkęsis į žemę, paskutinę akimirką lyg nutvilkęs jos artumo, kilstelėjo pakrypusį sparną, persilaužė iš smigimo, šiek tiek paskrido ir nuriedėjo.

Algirdas išlipo iš sklandytuvo ir ne išsyk susigaudė pamatęs atbėgant visą būrį žmonių. Atitokęs sugraibė cigaretę, bet užsidegti niekaip nesisekė. Atskubėję draugai sveikino, glėbesčiavo. Paskui ėmė spėlioti, kiek visa tai truko. Tiksliausiai atsakė nepripažįstanti emocijų aparatūra, kuri visas septynias sekundes sąžiningai dirbo savo darbą.

Tarsi grąžindamas skolą klubui, kuriame pats pradėjo skraidyti, dabar Algirdas dirba su jaunuais Vilniaus sklandytojais, perduoda jiems, ką yra išmokęs. Šiožinys, matyt, nebūtų šiožinys, jeigu jam nerūpėtų, kad jaunimas skristų kuo geriau. Patyrimas bręsta ne vien įsitvėrus vairalazdės. Iš pat pradžių Algirdas pratina mokinį skraidyti pasitelkus galvosena, moko pastebėti savo klaidas, idant jos nesikartotų. Vienas jaunas sklandytojas prastarė: „Pasiklausai instruktoriaus pastabų, ir tartum iš žalies pamatai savo skridimą“.

Algirdas įsitikinęs, kad instruktoriaus darbas yra žymiai efektyvesnis, jei gavęs „pradinukų“ grupę jis neskiria su ja iki tol, kol jie pasiekia meistriską aukštumą. Su jais reikia gulti ir kelti, perprasti jų polinkius ir gabumus, sekti jų sportinį brendimą ir netgi tokios dienos nepražiopsoti, kai kuriam nors iš būrio per nesusipratimą ims riestis nosis. Jeigu taip atsitiks, reikės surasti neįknyrų žodį, kad jaunuolis suprastų, jog šio toks perskridimas nuo debesėlio prie debesėlio — dar ne sklandymas. Skriejimo sudėtingumą ir grožį pajusi vėliau, kai ir dangus, ir žemė atskleis tau šimtus regimų ar nuojauta užčiuopiamų ženklų, kurie it burtažodis lydės tave skrydy.

Nemažą Algirdo šiožinio auklėtinių dabar jau subrendę sklandytojai, sporto meistrai. Bet sklandyme, kaip žygje į viršūnę — kuo aukščiau esi įkopęs, tuo labiau vilioja svaiginanti aukštuma.

E. GANUSAUSKAS

Trys nenutapyti paveikslai

IŠ PRADŽIŲ — APIE NUTAPYTUS

Teko matyti visokių sienų — skirtingų motociklininkų garažų, dirbtuvių šeimininkai vis kitaip įsikuria. Vienur mačiau plikas sienas, kitur — nukabinėtas standartiniais šūkais, loterijos bilietus pirkti raginančiais plakatais, spalvingomis, bet nereikalingomis schemomis. Ką išvydau Biržų rajono „Tarybinio artojo“ kolūkio motosporto mėgėjų buveinėje, buvo netikėta. Virš lenktynėms paruoštų ar remontui išardytų motociklų, dėžių su atsarginėmis dalimis ir įrankiais kabojo paveikslai. Moters portretas, žydintis laukas suteikė dirbtuvėms namų jaukumo, vidų užkariavusi technika atrodė nebe tokia sunki, net tepalų, benzino kvapą tarsi išnešiojo vienoje drobėje debesis ganęs padauža vėjas. Kaip šitai čia atsirado?

— Iš namų atnešiau, vis smagiau, kai akį užmeti, — paaiškino „Tarybinio artojo“ vairuotojas Gediminas Variakojis. Norint jį prideramai pristatyti, jaučio odos neužtektų: biržiečių motociklininkų įkvėpėjas ir organizatorius, treneris ir lenktynininkas, varžybų organizatorius ir mechanikas...

Sumečiau, kad atnešė jis čionai ne tik paveikslus, bet ir širdies žilumą. Gediminui ne vis tiek, kaip ir kur žmogus praleidžia laisvalaikį, ką kiti motosporto mėgėjai mato atėję į dirbtuves. Motociklus, jų dalis, įrankius ar dar ką nors, bylojančio, jog gyvenimas visą laiką turi būti gražus.

Apie tai liaudies menininkas Variakojis galvojo ir prieš dešimtį metų, kai padėjo teptuką, peilį, kuriuo drožinėdavo medį, ir aištingai susidomėjo motolenktynėmis. Šita metamorfozė ne kiekvienam suprantama buvo, tad vadino jį keistuoliu, atsistebėti negalėjo: kas čia dabar? Tą patį paveikslus, parodose dalyvaudavo, o dabar birbiančiu motociklu su bėrnais laktys? O Gediminui tai — ne laktymas. Motolenktynės —

toks pat malonumas širdžiai, toks pat gyvenimo džiaugsmas, kaip ir perkelti ant drobės gamtos grožį, jamžinti žmones. Tik lenktynės motociklais patraukė kur kas stipriau. Todėl jau dešimt metų nebepasipildė jo tapytų paveikslų kolekcija, nors ir labai traukia išbandyti, ar klausys teptukas rankos. Bet nėra kada prisėsti: motociklai šiandien pasiima visą laisvalaikį. Ir vis tik ji pasipildys. Tai pajutau, kada Gediminas pasakojo:

— Gal kada nors vėl imsiu tapyti. Juk ateis metas, ir nori nenori teks atsiveikinti su labai daug fizinių ir dvasinių jėgų reikalaujančia ir kartu tokia viliojančia kroso trasa...

Pasakė tarsi dvejojdamas, tačiau balsas, akys, glostančios dirbtuvių sienas puošiančias drobes, tvirtino: teptukas jo rankose tikrai atgis. Ir pirmieji po ilgos pertraukos nutapyti paveikslai bus skirti sportinei kovai, žmonėms, skriejantiems galingais motociklais, mėgstantiems motokrosą.

Pabandžiau įsivaizduoti būsimus kūrinius, bet sumojau — veltui. Juk kiekvienas į pasaulį žiūrime skirtinga pora akių, savaip jį matome, savaip suvokiame.

LENKTYNĖS

Kada Biržuose rengiamos motokroso varžybos, tūkstančiai biržiečių, taip pat kaimynų iš aplinkinių rajonų it vandenlingiausia upė plūsta link trasos. „Krepšinis labai įdomus, klekvienas „Sirvenos“ rungtynės žiūrim, — sako jie, — bet motokrosas...“ Ir nutaiso tokį veidą, lyg daugiau pasaulyje nėra nieko įdomesnio, patrauklesnio. Skuba vyrai, neatsiliekia ir moterys, o juos lenkia vaikai. Kur neskubėsi: lenktyniaus saviškiai! Argi galima sėdėti namie, kai trasoje su pajėgiausiais respublikos kroso meistrais lenktyniauja „Tarybinio artojo“ motociklininkai Palauks darbai, neišgąsdins iki baltumo įkaitusi saulė, it žaltas dušas pilantis

lietus. Šiandien motokrosas!

Retas žiūrovų, tikriausiai, vydamasis akimis tolyn rūkstantį kolūkio sportininką, žino, kad tas, varžybų išvakarėse su komandos draugais rengdamas trasą, įkurdindamas varžovus taip nusiplūkę, jog vakare nė pagalvoti nebeįsivaizdavo apie važiuojimą. Bet rytas išaušo, ir galvoje viena: laikykis, sveteliai, trasoje pažūrėsim, kas ko vertas! Tad ir nesimato biržiečių veiduose vakarykščio nuovargio, tad ir lekia jie finišan vieni pirmųjų.

Štai jau kelinti metai Biržų rajono „Tarybinio artojo“ kolūkio motociklininkai laimi komandų ginčą rajonų grupėje. Jie laimėjo LTSR vasaros VII spartakiados varžybas, vis pirmi per Tarybų Lietuvos čempionatus, greitai važiuoja per įvairias varžybas kitose respublikose. Greitai yra ir varžovai. Trasoje silpnų konkurentų nebūna. Tačiau laimi biržiečiai prieš juos. Dėl daugelio priežasčių.

Skuodi į kalną, neri stačion pakalnėn truputėli greičiau už varžovą, pasirodai esąs visai nedaug už jį drąsesnis, ir, žiūrėk, aplenki, ką labai sunku padaryti lygesnėje vietoje. Truputėlį geriau už jį įveiki žemėn norintį partrenkti posūkį, ir vėl mažumą nutolai. Ne paskutinį žodį taria technika. Koks bebaimis bebūtum, kaip sumaniai motociklą bevairuotum, tik varžovų nugaras matysi, jeigu tavo plieno žirgas nedirbs it laikrodis. Kai motociklas ima gesti, pačiam lenktynės nemielos darysis, ir žiūrovai netingės liežuvių ant paties pasmaginti. Niekas kitas už tave motociklu nesirūpins, jei po treniruotės, varžybų jį paliksi žvirbliams jodinėti, netaisyti kad ir mažiausio gedimėlio, netikrinsi, netobulinsi.

Užleikit į artojiečių dirbtuves, kai vyrai nevažinėja. Kokį tik instrumentų ten nepamatysite, kokių tik operacijų nepadaro „gydydami“ motociklus! Čia vienas triūsia, čia keliесе susispietę ir visų galų meistrai Variakojį talkon pasikvieta: technika reikalauja gilaus žinojimo, patirties, kurie ateina tik per ilgus metus.

Betgi ne vien lenktynėse ar dirbtuvėse kalami pergalės laurai. Kolūkio motociklininkai visad geru žodžiu mini žmones, be kurių paramos toli neuvažiuotum.

KOLŪKIO PIRMININKAS

Gero žodžio nusipelnė Biržų restauracijos dirbtuvių tekintojas Stasys Pakalnis. Aukštarankis mechanikas ne tik padeda remontuoti motociklus, bet ir jų detales gamina,

taip avarijon patekusį sutaisto, jog net naujas nedrįsta su „lopytu“ lenkčių eiti. Žiūri į S. Pakalnį ir negali suvokti, iš kur ta išmonė, iš kur tas noras padėti vyrams, nors už jo darbą jie vien „ačiū“ tegali atsimokėti. Apskritai, ir jis nežino, kokių žolelių yra užvalgęs, kad techniškais dalykais galva pramušta.

Matyt, kiek kitokių žolelių yra ragavęs „Tarybinio artojo“ kolūkio pirmininkas Algis Simsonas: niekada motociklininkai neišgirdo, kad jis padėti negalys. Jei ne šiandien, tai vėliau, bet jei tarė žodį, ištesės. Į gyvenimą kitokiomis akimis žiūrėti negali: padėk žmogui, jei jis gerą darbą sugalvojo, jeigu naudos daugumai trokšta, — štai pirmininko credo. Ir sukasi Algis Simsonas, motociklininkais rūpinasi, nors be jų kolūkyje darbų — devynios galybės.

Štai tokiomis aplinkybėmis, metams bėgant kolūkio motociklininkai įsirengė puikų garažą ir dirbtuves, šiandien į varžybas savo sunkvežimiu keliauja... O buvo metas, kada Biržuose iš viso norėta motokroso sekciją panaikinti. Ne vienas, nematydamas perspektyvos, ranka numojo ir trenkęs pasiūrėn motociklą, namolei visam išėjo. Labiausiai užsispyrę liko. G. Variakojis buvo tarp jų: nemesis pamėgtos sporto šakos, jei kažkas visai nedaug dėmesio jai gaili. Teko įrodinėti. Ir išsikojo galiausiai biržiečiai motociklininkai teisę gyvuoti. „Tarybinio artojo“ kolūkio valdyba remia sportininkus ne žodžiais, o darbais. Todėl ir mėgsta biržiečiai lenktynių pažiūrėti. Žino, nepadarys artojiečiai gėdos.

DRAUGAI

Negarsėtų „Tarybinio artojo“ kolūkio motociklininkai gražiomis pergalėmis, jeigu nebūtų susibūrę tvirtan kolektyvan. Varžybose dalyvaujanti komanda pajėgi labiau savo drausme, nuoširdžia draugyste, gerai paruoštais motociklais, negu drąsiais sportininkais. Gerai, jei lenktynėse sekasi. Tačiau bėda, jeigu sugedo vieno motociklas, kitą vėl kas nors ištiko, o komandos draugas net nemirtelėjęs palieka nelaimės ištiktąjį vieną. Biržiečiai — kaip vienos rankos pirštai.

— Sunku tikrą kolektyvą suvurti, — sako G. Variakojis. Ir staiga surimtėjusiose akyse matai, kad teko atsisakyti ne vieno gal ir labai gabaus motociklininko draugystės.

Mano pažnekovui sunku, kaip sakoma, dvigubai. Jis va-

G. Variakojis (kairėje) su jaunaisiais motociklininkais E. Mociūnu, K. Maskoliūnu

AUTORIAUS nuotr.

žinėja motociklu su priekaba, tad dar sau ir partnerį reikia rasti. Ne šiaip, kad atėjus tik į varžybas priekabon įliptų ir pergale po to džiaugtųsi. Priekabininkas — toks pat lenktynininkas, kaip ir sėdintis už vairo. Nuo jo meistriškumo priklauso ekipažo sėkmė, nuo jo darbštumo — ar gerai varžyboms bus paruoštas motociklas.

Geru žodžiu G. Variakojis mini kolūkio vairuotoją, dabar karinę tarnybą atliekantį kandidatą į meistrus Rimantą Strišką, taip pat kandidatą Richardą Jevaltą... Kiek kilometrų su jais nuvažiuota, kiek krosų laimėta! Vė, tik klasifikacijos pažūra į priekabininkus kitokia: norint tapti sporto meistru, jiems reikia pasiekti kur kas daugiau pergalų, nei motociklininkui. Tad sporto meistro, LTSR VII spartakiados prizininko, triskart respublikos čempiono G. Variakovo koviniai partneriai dar vis tebėra kandidatai.

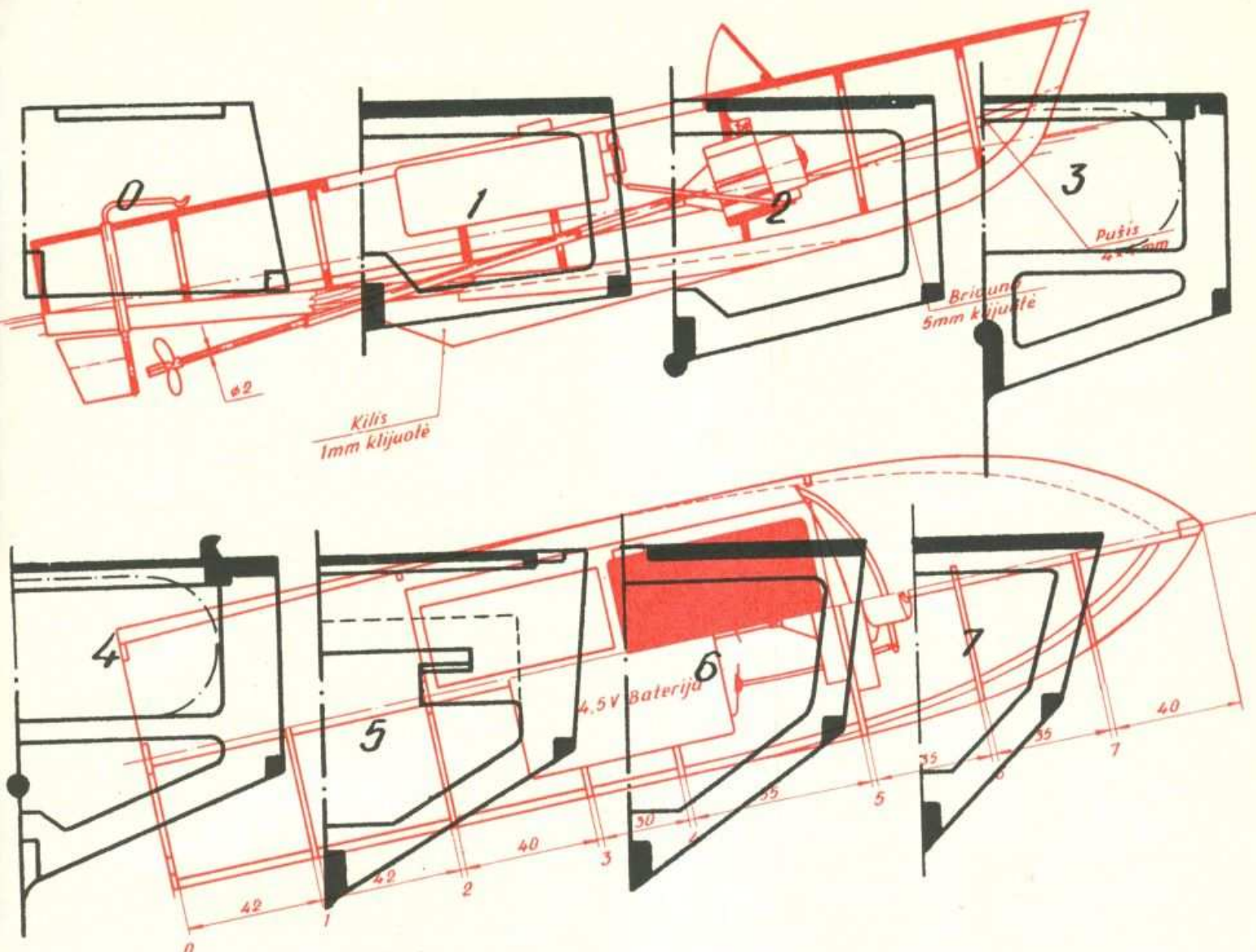
Kaip ir G. Variakojis, Tarybų Lietuvos rinktinėje yra stačibininkas Algis Klezys, važinėjantis 250 ccm motociklu. Jis irgi tituluojamas respublikos čempionu. Už jį kiek garsesnis jeigu ne respublikoje, tai bent rajone — vairuotojas Saulius Zalenkevičius, kuris suderina du pomėgius: šiemet laimėjo LTSR motodagiakovės čempionatą ir džiugina saviveiklos mėgėjus gražiu balsu.

Vyresniesiems sėkmingai pradėjo talkininkauti jaunieji motociklininkai. Broliui nenori nusileisti Biržų pirmos vidurinės mokyklos aštuntokas Virginijus Striška, 1977 m. laimėjęs respublikos jaunių pirmenybes. Šiemet žiemą jis pirmą

kartą išbandė jėgas su vyrais. Sako, iš pradžių lyg ir neįsijaukė, bet kai prasidėjo lenktynės — visi lygūs tapo. Na, nepavyko debiutas. Bet ir nekokia pradžia neuždaro kelio į pergalę. Jos troškimas ne vieną Virginijų ragina ryžtingai treniruotis, tobulėti ir... gerai mokytis. Toks jau artojiečių susitarimas: atsirado pažymių knygutėje dvejetas, treniruotis gali neiti. Kiek neprašysi, neleis. Kai įrodysi, kad sugebi suderinti mokslą su sportu — prašau, važinėk, treniruokis, startuok. Draugai perspektyviu vadina tos pat mokyklos devintoką Egidijų Mociūną, gerą ateitį žada ir Biržų ATJ tekintojui Kęstučiui Maskoliūnui. Anot vyresniųjų, jų laimė — pačių rankose. Sugėbės — „nusikals“ medalių, pratęs gražias Biržų „Tarybinio artojo“ kolūkio motociklininkų tradicijas. Tad stengiasi veikiniai, nes nori palikti ir savo pėdsaką sportiniame gyvenime. O tai, aišku, padaryti nelengva: varžovai taip pat nesnaudžia. Tai žino visi — ir seni, ir jauni. Bet artojiečiai sugeba kažkaip ypatingai susikaupti, pasitempti, nenusileisti, kovoti...

Kai susipažįsti su artojiečiais, jų entuziazmu, kolūkio valdybos rūpinimusi motociklininkais, pradėti tvirtai tikėti, kad ateis diena, kai Gedimino Variakovo valdomas teptukas ims vikriai vinguriuoti drobe, palikdamas ant jos spalvotą pėdsaką. Ryškės pilni emocijų žiūrovų veidai, vienas kitą lenkiančių motociklininkų figūros, ant grunto guls dažai, primindami pažįstamų žmonių bruožus. Ir gims tie tuo tarpu dar nenutapyti paveikslai...

J. PASKOČINAS

MOTORINĖS VALTIES MODELIS

Motorinės valties modelyje panaudotas elektrinis variklis, kuris maitinamas 4,5 V įtampos nuolatine srove iš plokščios baterijos. Tokie varikliai naudojami žaisluose su elektrine pavarą.

Modelio gamybą reikėtų pradėti nuo rėmų pjaustymo iš 1,5–2,0 milimetrų storio klijuotės. Brėžinyje parodyta tik pusė rėmo. Todėl visų pirma jį reikėtų visą išbraižyti ant tam skirtos medžiagos lapo. Toliau, išpjovus iš 5 milimetrų storio klijuotės

dugninę briauną ir paruošus skersmens vielą, kuri talpina dar dvi 4–4 milimetrų skerspjūvio pušines lystes, galima pradėti modelio surinkimą. Naudojami tik drėgmei atsparūs klijai.

Variklis tvirtinamas prie penktojo rėmo ir jo išpjova turi būti suderinta su konkretaus variklio forma, paklijuojant papildomas atramas ar plokštumas, prie kurių galima būtų rišti jį gumos siūlais.

Modelio vairo ir sraigto velenui panaudota 2 mm

skersmens vielą, kuri talpina dar dvi 4–4 milimetrų skerspjūvio pušines lystes, galima pradėti modelio surinkimą. Naudojami tik drėgmei atsparūs klijai.

Variklis tvirtinamas prie penktojo rėmo ir jo išpjova turi būti suderinta su konkretaus variklio forma, paklijuojant papildomas atramas ar plokštumas, prie kurių galima būtų rišti jį gumos siūlais.

Modelio vairo ir sraigto velenui panaudota 2 mm

mažesnius plastikinius vamzdelius.

Iš viršaus modelis dengiamas 1,5–2,0 mm klijuote, o sonai — storesniu popieriumi. Kad padidėtų išilginis pastovumas, dugno briaunoje tvirtinamas kilis iš 1 mm klijuotės. Pravėrus vairo veleną jis užlenkiamas, kad spyruokliuodamas liestų modelio denį. Modelį būtina keletą kartų dažyti drėgmei atspariais dažais.

J. DALIUS

S4C klasės raketoplanas

Respublikinės jaunųjų technikų stoties raketinio modeliavimo laboratorijos darbuotojai J. Strazdas ir J. Zamoitis, pasinaudodami O. Belousovo konstrukcija, paruošė ir išbandė „Rogelo“ schemas raketoplaną su minkštu sparnu. Šį nesudėtingos konstrukcijos raketoplaną ir siūlome „Sparnų“ skaitytojams. Jo gamybai naudojamos visiems prieinamos medžiagos, o skrenda jis puikiai. Be to, modelį nesudėtinga reguliuoti sklendimo bei skridimo režimuose. Pastovumą kylant jam suteikia ilgas liemuo, didelis stabilizatorių plotas ir nedidelis oro pasipriešinimas, o sklendimo metu — sparnų plotas ir svorio centro pastovumas. Starto metu raketoplanas yra raketos-nešėjoje, kuri jį išveda į didelį aukštį. Iš raketos-nešėjos raketoplanas iššaunamas išmetimo užtaiso pagalba ir tuoj pat pereina į sklendimą, o raketos-nešėja nusileidžia su strimeriu.

Modelis gaminamas taip: pirmiausia išsirenkame geras pušines lystes ir jas nuobliuojame iki 4×4 mm storio. Iš duraliuminio D16T 0,5 mm storio skardos gaminame sujungimo mazgus ir tvirtiname juos brėžinyje nurodytose vietose. Kraštinių tvirtinimo galus, trinčiai sumažinti, paklijuojame 0,3 mm celuloidu. Surenkant modelį reikia atkreipti dėmesį į mazgų klijavimo patikimumą ir lygiagrečių skylių išdėstymą. Sparnas dengiamas metalizuotu polietilenu. Jo neturint, galima panaudoti ilgapluotį popierių. Galvutės sujungimo kraštinė su centrine kraštine be pagrindinio mazgo dar tvirtinama iš vienos pusės apvaliu gumos siūlu ir iš kitos pusės — tvirtu šilkinio siūlu. Baigus gaminti raketoplaną, gaminame raketą-nešėją, kuri daroma taip pat, kaip paprasčiausia vienos pakopos raketa. Pagrindinė raketos-nešėjos dalis yra korpusas. Jis suka-

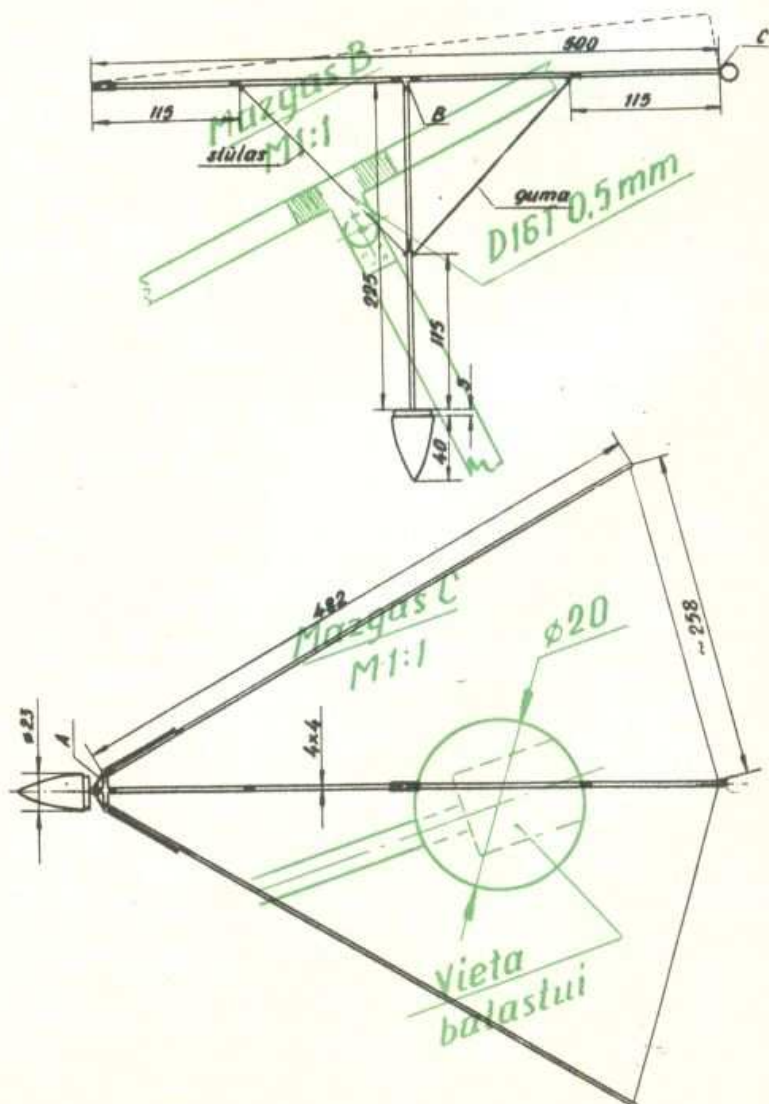
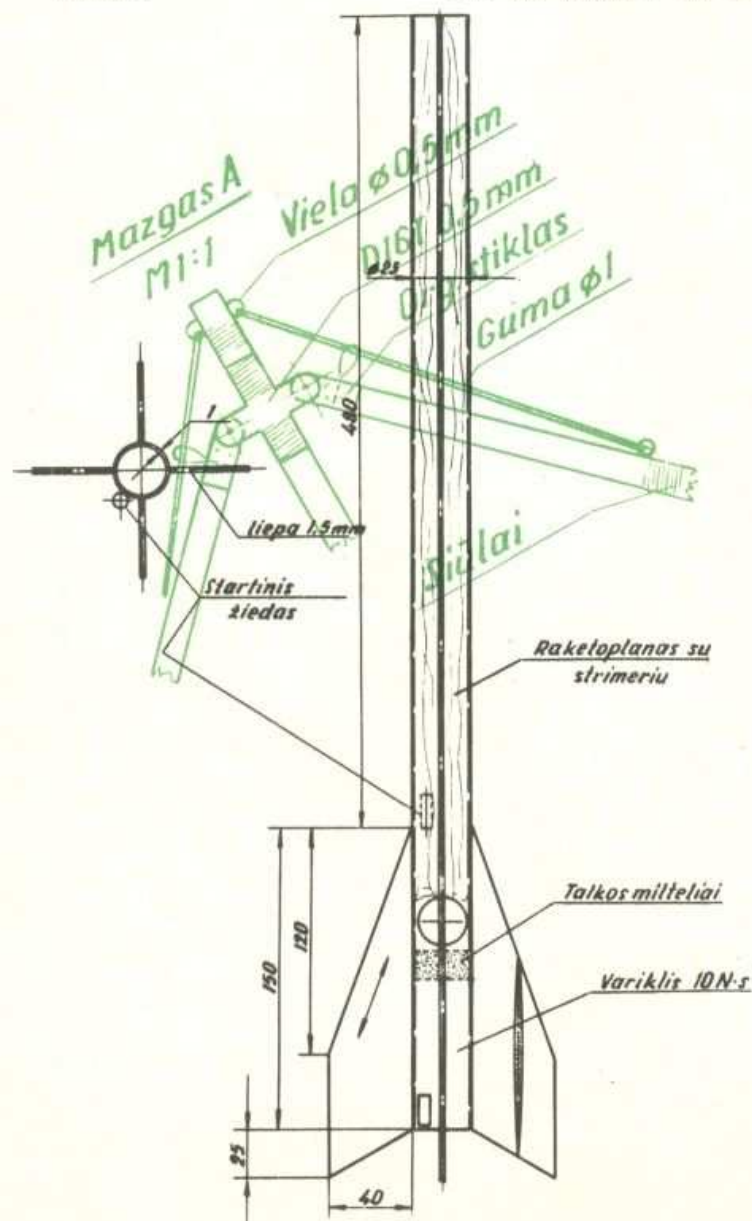
mas iš dviejų sluoksnių vatmano lapo ant 800 mm ilgio plieninio strypo, kurio skersmuo 22 mm ir klijuojamas silikatiniais klijais.

Klijams išdžiūvus, liemenį šlifuojame smulkiu švitiniu popieriumi ir 3—4 kartus pulverizatoriumi padengiame skystu celonu. Po trečiojo sluoksnio korpusui leidžiame visiškai išdžiūti (džiovinimo laikas — dvi savaitės). Stabilizatorių gamybai naudojame 1,5 mm storio liepos plokšteles. Jie gaminami pagal du iš 1,5 mm storio klijuotės šablonus. Tarp jų įstatomos keturios liepos plokštelės. Perverus jas adatėlėmis, peiliu apdailinamas paviršius. Gaujame keturis visiškai vienodus stabilizatorius, kuriems suteikiamas brėžinyje parodytas profilis. Po to nucelenuojame, nudažome ir nupoliruojame. Ant metalinio strypelio, kurio skersmuo 5—7 mm, vyniojame starto žiedus, kaip ir gaminant korpusą. Startinių žie-

dų išdėstymas parodytas brėžinyje. Korpusas dažomas bet kokia ryškia emale arba aliuminio pudros dažais. Modelio galvutė daroma iš geltono putplasčio ir padengiama plonu epoksidinės dervos sluoksniu.

Raketoplanui reguliuoti reikalinga lygi alkštelė ir ramus oras. Geram modelio sklendimui parenkame reikiamą galvutės atlenkimo kampą ir detalės C vietą balastui užpildome plastelinu.

Tokie modeliai populiarūs ir geriausių pasaulio raketininkų tarpe. Juos gamina prityrę mūsų šalies, Bulgarijos, Rumunijos ir kitų šalių sportininkai. Žinoma, jų modeliai sudėtingesni ir reikalauja daugiau įvairių medžiagų. Pavyzdžiui, TSRS ir Bulgarijos komandos nariai savo modelius dengia 8—10 mikronų metalizuota plėvele. Daugelio modeliai turi priverstinio nusileidimo sistemas. Taigi, modelio schemą galima gerinti ir tobulinti.

„ZYLĖS“ PAVILIOTI

Alytaus ATSK jaunasis sklandytojas Danius Jakubauskas ruošiasi skrydžiui

K. MINČIAUS nuotr.

Vaikus nuo mažumės vilioja dangaus žydrinė. O kai pas-
tėbi praskrendant lėktuvą, re-
tas kuris neužverčia galvos į
dangų ir seka plieninio paukš-
čio skrydį. Ugtelėjus ateina
pirmosios svajonės pačiam pa-
kilti į padangę. Tas svajones
įkūnija aitvaras, besparnis, pa-
čių pasidarytas ir vikriai skrie-
jantis popierinis aitvaras. Mo-
kykloje jau prasideda pažin-
tis su lėktuvų ir sklandytuvų
modeliais, kurie, nors ir ma-
žyčiai, skraido kaip tikri oro
laineriai.

Rimgaudui Matukoniui, Aly-
taus penktos vidurinės mokyk-
los aštuntokui, sklandytojų
„universitetai“ nebuvo neži-
nomybė. Dar vaikas būdamas
prašydavo tėvą, Alytaus avia-
cijos technikos sporto klubo
viršininką, vestis į aerodromą
pažiūrėti, kaip skraido lėktu-
vai. Stebėdavo jis sklandytojų
skrydžius dienų dienas. O
grįžus namo klausdavo tėvą,
kodėl vaikams nedaromi pa-
našūs skraidymo aparatai. Sa-
kydavo, yra vaikams maži dvi-
ratukai, automobiliukai, ku-
riuos vairuodamas jautiesi
kaip tikras automobilistas, o
štai lėktuvėlių ar mažų sklan-
dytuvų — nežinąs...

— Būna ir mažų sklandytu-
vėlių, — ramindavo tėvas.
— Bet jais tik mokinukams
leidžiama skraidyti.

Sio pokalbio Rimgaudas ne-
užmiršo. Būdamas penktoku,
jis tai priminė tėvui. O tuo
metu (lyg sutapimas!) avia-
cijos sporto klubams buvo re-
komenduojama steigti jaunųjų
sklandytojų sekcijas. Tadas
Matukonis, jausdamas ir kitų
moksleivių norą, vienas pir-
mųjų respublikoje ėmėsi kurti
klube tokią sekciją.

Tai buvo prieš trejetą metų.

Visose miesto mokyklose klu-
bo darbuotojai iškabino pla-
katus, kvietė mergaites ir ber-
niukus stoti į jaunųjų sklandy-
tojų sekciją prie Alytaus avia-
cijos technikos sporto klubo.
Užsirašė daugiau kaip šešios
dešimtys. Daugiausia žemes-
niųjų klasių moksleiviai.

Kaip ir visi vaikai, taip ir
šie pirmieji jaunųjų sklandyto-
jų sekcijos nariai, vos tik už-
sirašę į ją, save jau laikė tik-
rais lakūnais. Bet tai vyres-
niųjų nestebino. Jie visur ir
visada skatino vaikų žingeidu-
mą ir norus. Tuo tarpu kai
kam jau pirmieji užsiėmimai
sekcijoje pradėjo nepatikti.
Atseit, visai neskrandome, o
tik sėdime klasėje ir klausome
įvairiausių mokslų. Daugeliui
pritrūko kantrybės. Teko su
jais išsiskirti. Bet užtai tie dvi-
dešimt šeši, kurie atkakliai stu-
dijavo sklandymo „elemento-
rių“, ryžtingai siekė žinių ir
įgūdžių, šiandien jau ištis
gali save vadinti sklandytojais.
Beveik visi su žinomo sklan-
dytuvų konstruktoriaus ir di-
delio jaunųjų aviatorių bičiū-
lio Broniaus Oškinio sukons-
truotu sklandytuvėliu „Zylė“
jau yra skraidę daugiau kaip
po 40 valandų.

O kol pirmą kartą sėdo prie
sklandytuvo vairalazdės, mo-
kytis reikėjo daug ir stropiai.
Būtina buvo susipažinti su
aerodinamikos principais, ži-
noti „Zylės“ agregatus ir
konstrukciją, išmokyti ją val-
dyti, suprasti skraidymų orga-
nizavimo priemones. Toks
buvo teorinio paruošimo 24
valandų kursas.

Po to prasidėjo antžeminis
paruošimas. Kiekvienam re-
ikėjo išmokyti balansuoti „Zylę“
prieš vėją, paklusniai valdyti
vairus, nepakylant į orą su

sklandytuvu daugelį kartų
prariedėti žeme.

O paskui... Paskui jau —
išsvajoti skrydžiai. Iš pradžių
kilstelėjus nuo žemės pus-
metrį, porą metrų. Kai visi
susikėlavo po kelias valan-
das, išbūtas savarankiškuose
skridimėliuose, atėjo metas ir
didesniems aukščiams. Tem-
piamos buksyravimo agregato,
„Zylės“ būdavo iškeliama į
dešimties ir net penkiolikos
metrų aukštį. Tiesą, sklandy-
tuvai pakildavo prišti, bet
tai netrukė nuskrieti beveik
puskilometrį, nes, pakilus į
reikiamą aukštį, sklandytuvą
atkabinamas.

Pirmieji skrydžiai — labai
įspūdingi. Ramūną Dauką, ta-
da dar pirmos vidurinės mo-
kyklos septintoką, — prisime-
na klubo viršininkas Tadas
Matukonis, — po pirmojo
savarankiško „šoktelėjimo“ su
„Zyle“ paklausiau, kiek aukš-
tai buvęs pakilęs. Sis nė ne-
mirktelėjęs atsakė, kad skri-
dęs ne mažiau kaip poros
metrų aukštyje. Džiaugsmas!
Pirmasis įspūdis! Tik Tadas
Matukonis, pats valdęs buk-
syrovimo agregatą, žinojo,
kad kilstelėta buvo tik į pus-
metro aukštį. Bet jis sutiko
ir su Ramūno tiesa, nes pats
prisiminė panašią savo vaikys-
tės svajonę...

Nepavyko susitikti tą dieną
kitų aktyviausių klubo jaunų-
jų sklandytojų sekcijos auklė-
tinių — Kęstučio Mikalonio,
pirmos vidurinės mokyklos aš-
tuntoko, Arūno Daugirdo,
penktos vidurinės mokyklos
aštuntoko. Bet esu tikras, kad
ir jiems pirmasis skrydis su
„Zyle“ padarė tokį pat įspū-
dį.

Rimgaudui, Ramūnui, Kęstu-
čiui ir jų draugams yra iš ko

mokyti. Klubo sportininkai A.
Murauskas, G. Gavelis, I. Pu-
vašauskas, G. Juodžbalis, L.
Stirbytė, S. Mauzaitė, kurie
šiandien jau skraido sklandy-
tuvais „Blanikais“, — buvę
pirmųjų jaunųjų sklandytojų
sekcijos laidų auklėtiniai. Kai
kuriems jų, kaip Gintautui
Juodžbaliui, arba Vytautui
Rumziui, pirmieji skrydžiai su
„Zyle“ apsprendė jų gyvenim-
ą. Baigę vidurinę mokyklą,
abu pasirinko aviatoriaus spe-
cialybę ir įstojo į lakūnų mo-
kyklas. Apie lakūno profesiją
svajoja ir daugelis šiandieninių
jaunųjų sklandytojų sekci-
jos auklėtinių.

Kai buvau Alytaus aviacijos
technikos sporto klube, jau-
nieji sklandytojai ruošėsi pir-
mosioms jaunųjų sklandymo ir
PDG daugiakovės varžyboms.
Su penkiomis „Zylėmis“ jie
treniruotėse tobulino skriejimo
meną, kros bėgimuose grū-
dinosi fiziškai, treniravosi toli
ir tiksliai mesti granatą,
taikliai šaudyti. Gausiame bū-
ryje mačiau ir jau minėtus aly-
tiškius, ir Panevėžio aviacijos
technikos sporto klubo jaunų-
jų sklandytojų sekcijos narius,
ir jaunuosius sklandymo entu-
ziastus iš Prienų. Jų treniru-
tėms, kaip ir teoriniam bei
praktiniam pasiruošimui sek-
cijose, vadovavo klubų ins-
truktoriai alytiškis M. Cižiko-
vas ir panevėžietis V. Mikeliū-
nas. Stovykloje užsimezgė
graži jaunųjų sklandymo en-
tuziastų draugystė, dviejų
aviacijos technikos sporto klubų
jaunųjų sklandytojų sekci-
jų bendradarbiavimas. Šiuo
pavyzdžiu turėtų pasekti ir
kiti respublikos aviacijos klu-
bai.

K. KILCIAUSKAS

„LAPIŲ MEDŽIOKLĖ“: LAIMĖJIMAI IR PROBLEMOS

Liepos 4—7 dienomis Šiauliuose įvyko LTSR XXI „lapių medžioklės“ čempionatas. Stambiausios šių metų respublikinės šios radijo sporto rungties varžybos sukvietė 68 „medžiotojus“, atstovaujančius Vilniaus, Kauno, Šiaulių ir Kuršių komandoms, o taip pat sportininkus iš Naujosios Akmenės, Anykščių ir Biržų.

Pirmąją čempionato dieną varžovai išbandė jėgas 3,5 MHz bangų ruože. Sėkmingai čia pasirodė vilniečiai.

Antroji varžybų diena (144 MHz bangų ruože) buvo pilna netikėtumų. Nesėkmė ištiko vilniečius: komandoje netikėtai sugedo 3 pramoni-

nės gamybos pelengatoriai. Nerado visų „lapių“ pusė kauniečių. Šios dvi komandos neteko vilties kovoti dėl pergalės.

Trečiąją čempionato dieną 28 MHz bangų ruože rungtyniavo tik vyrai. Sudėtingai išdėstytos „lapės“ slėpėsi Kuršių miške. Šį kartą puikiai pasirodė kuršniečiai A. Lagzdinis: jis pasirinko optimaliausią „lapių“ ieškojimo maršrutą ir finišavo greičiausiai. Tai leido jam užimti pirmąją vietą ir daugiakovėje bei įvykdyti sporto meistro normą. Moterų varžybose nugalėjo vilnietė V. Stupuraitė.

Jaunių tarpe geriausiai pa-

sirodė kuršnieškiai I. Bartkutė ir E. Navickas.

Atkaklioje kovoje pirmą vietą bendroje komandinėje įskaitoje pavyko iškovoti kuršniečiams. Verta pagyrimo nedaug nuo jų teatsilikusi Šiaulių komanda. Vilniečiai liko treči.

Daugeliu atžvilgių čempionatas buvo labai gerai organizuotas: sumaniai parinktos trasos, puikūs žemėlapiai, gerai išspręsti transporto klausimai. Tačiau teisėjavimo lygis ir techninis organizatorių pasiruošimas sukėlė nerimą. Ne visuomet „lapių“ signalai girdėjosi iš starto vietos, „lapių“ operatoriai pažeidinė-

davo darbo grafiką, teisėjai padarė grubių klaidų, skaičiuodami laikus. „Užklydę“ į finišą sportininkai nekludomai galėjo gauti informaciją apie „lapių“ padėtį, nebuvo išvengta ieškojimo grupėmis.

Kelia susirūpinimą ir silpnas sportininkų techninis pasiruošimas: maža teko matyti savos gamybos imtuvų arba bent patobulintos konstrukcijos pramoninės gamybos pelengatorių. O visiems gerai žinoma, kad net nesudėtingi priedai prie pramoninės gamybos imtuvo „LES“ žymiai palengvina krypties nustatymą, atstumo iki „lapės“ įvertinimą. Į tai reikia atkreipti dėmesį treneriams ir sportininkams, norintiems pasiekti geresnių rezultatų.

A. ZUKAUSKAS

GENERALINĖ REPETICIJA—PENKETUI

Patikrinti komandų pajėgumą, išbandyti savo jėgas — tam buvo skirtos tradicinės Pabaltijo respublikų ir Leningrado miesto radijo „lapių medžioklės“ varžybos. Jos vyko mūsų respublikos lapininkų Mekoje — Kuršienuose. Na, o namie, kaip žinom, ir sienos padeda. Tad neteko

stebėtis, kad komandomis antrus metus iš eilės nugalėjo Tarybų Lietuvos sportininkų rinktinė, kurioje startavo dauguma kuršnieško trenerio R. Fabijonavičiaus auklėtinių, taip pat vilnietis A. Maršalka.

Asmenines vyrų varžybas ir vėl laimėjo kuršnieškis sporto meistras Arvydas Simonai-

tis. Moterų tarpe mūsų respublikos sportininkė Virginita Stupuraitė buvo priversta nusileisti leningradietei N. Černyšovai. Bet tai nesutrukdė buvusiai kuršnietei, dabar gyvenančiai Vilniuje, pirmą kartą įvykdyti TSRS sporto meistrės normatyvą. Sėkmingai jaunųjų lapininkų jė-

gų išbandyme pasirodė vietos sportininkai kandidatas į sporto meistrus, žalias jaunimo rinktinės dalyvis Gintautas Ambražas ir pirmaatskyrininkė Laima Einingytė.

Tad Pabaltijo respublikų ir Leningrado lapininkų varžybose — generalinėje repeticijoje prieš TSRS tautų vasaros VII spartakiados kovas — mūsų šalies pasirodė labai gerai. Kad taip ir laikant svarbiausiąjį egzaminą!

A. JANKUS

KORDININKŲ ČEMPIONATE

Įprasta respublikos aviamodeliuotojų kordininkų čempionatuose vilniečius matyti nugalėtojais. Nebuvo išimties ir šių metų pirmenybėse. Sostinės sportininkai pasiekė absoliučią pergalę, gerokai atitrūkdami nuo kitų komandų. Pagal minusinę taškų sistemą jie surinko mažiausiai taškų — 4. Net dešimčia taškų daugiau įvertinta Kauno I komanda. Trečiojoje vietoje liko klaipėdiečiai — 15 tšk. Kaip ir pernai, silpnai pasirodė Panevėžio sportininkai, užimdami priešpaskutinę vietą. Visiškai nedalyvavo Šiaulių komanda, nors paraiška ir buvo atsiųsta.

Greičio modeliais pirmavo vilnietis S. Nugaras, kurio modelis 1000 m distancijoje išvystė vidutinį 220,86 km/val greitį. Sidabras atiteko panevėžiečiui R. Genevičiui — 198,89 km/val. Žemiau savo galimybių pasirodė Panevėžio ATSK aviamodeliuotojas Z. Velička, kurio modelis parodė vos 148,76 km/val vidutinį greitį. Tačiau tai nesutrukdė Z. Veličkai tapti trečiuoju prizininku.

Pilotazinių modelių klasėje dėl respublikos čempionų vardų pagrindinė kova vyko tarp vilniečių sporto meistrų S. Nugaro ir V. Rimkaičio. Nugalėjo S. Nugaras, surinkęs

1872 tšk. V. Rimkaitis nuo jo atsiliko 61 tašku. Trečią vietą užėmė klaipėdiecis V. Vasilauskas (1583 tšk.).

Po lėktuvų kopijų standinio vertinimo pirmavo S. Nugaras, kurio JAK-18PM gavo 583 tšk. Antroje vietoje buvo vilniečio P. Akinio „Airokobra“ — 566 tšk. V. Rimkaičio MIG-3 su 492 taškais buvo trečioje vietoje. Lėmė skridimų rezultatai. Čia puikų modelio valdymo techniką demonstravo V. Rimkaitis, kurio sąskaitoje aukščiausias įvertinimas (493 tšk.) Bendorje sumoje surinkęs 1034 tšk., jis iškovojo čempiono vardą. S. Nugaras už

skridimą gavo 402 tšk. ir tenkinosi antra vieta (1005 tšk.). P. Akinui atiteko trečioji (773 tšk.).

Lenktyniniais modeliais į finalą pateko vilniečiai V. Morkus (pilotas) ir V. Sidlauskas (mechanikas), jurbarkiečiai V. Soroka (pilotas) ir M. Legačinskas (mechanikas) bei kauniečių ekipažas G. Orlovas (pilotas) ir K. Dvarvydas (mechanikas). 20000 m distanciją vilniečių modelis nuskrido per 9 min. 47 sek. Šis rezultatas ir buvo geriausias. Jurbarkiečiai šią distanciją baigė per 11 min. 41 sek. Jiems atiteko antroji vieta. Kauniečiai liko trečioje.

A. PRANSKETIS
LTSR nusipelnęs treneris

SU MAŽAISIAIS LĖKTUVĖLIAIS

Vilniaus komandos pergalė pasibaigė Biržuose vykusios respublikinės aviamodelizmo pirmenybės. Sklandytuvų modeliais geriausiai rungtyniavo

kaunietis H. Brokeiteris, o lėktuvų modeliais su gumos varikliais čempionu tapo prienietis G. Bartkevičius.

Lygiagrečiai Biržuose buvo

surengtos varžybos ir jauniams. Pirmąsias vietas užėmė: sklandytuvų modeliais — vilnietis K. Karaznevičius, lėktuvų modeliais su gumos

varikliais — V. Dimavičius iš Naujosios Akmenės, taimeriniais lėktuvų modeliais — prienietis A. Pėstininkas, B-1 klasės modeliais — prienietis R. Morkūnas, o A-1 klasės modeliais — vilnietis A. Čižauskas.

PRADĖKIME SKRAIDYTI

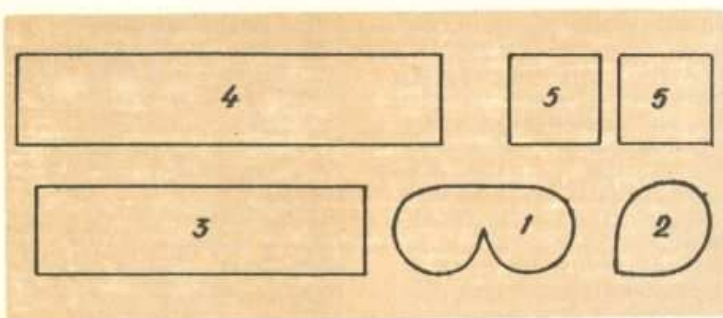
Pradedame spausdinti aprašymą popierinių aviamodelių, kuriuos pagal tarybines ir užsienio lėktuvų konstrukcijas paruošė Respublikinės jaunųjų technikų stoties sportinio modeliavimo ir konstravimo skyriaus metodininkas L. Malachatka.

Pradedant daryti popierinius skraidančius modelius reikia turėti: PVA arba EPVA klijų, vatmano popieriaus, žirkles, aštrų peiliuką, liniuotę, pieštuką, kalkės, degtukų, keletą pušinių lystelių ir plasteliną.

1-AS MODELIS

BIPLANAS

Kalkės pagalba modelio dalys perbraižomos ant vatmano ir tiksliai iškerpamos. Liemeniui naudojamas degtukas. Užpakaliniame degtuko gale įpjovus 1 mm įstatomas stabilizatorius (1) ir kilis (2). Apatinis sparnas (3) klijuojamas liemens apačioje, 15 mm atstumu nuo sta-

bilizatoriaus. Viršutinis sparnas (4) popieriniam atramų (5) pagalba klijuojamas prie apatinio sparno. Atramas reikia klijuoti vertikaliai (žr. nuotr. 1). Modelio priekinėje dalyje priklijuojama tiek plastelino, kad aviamodelio svorio centras būtų sparnų viduryje.

Prieš pradedant reguliuoti modelį, reikia patikrinti, ar lygios sparnų bei stabilizatoriaus plokštumos. Modelis leidžiamas iš rankos priekinėje modelio dalį pakreipus 10 laipsnių kampu žemyn, lengvai pastumiant. Jei modelis teisingai padarytas, nuskris 5—6 metrus. Esant

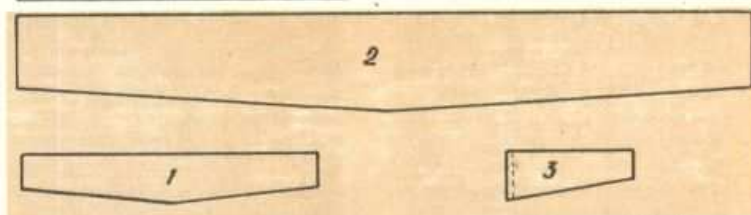
ramiam orui, modelį galima skraidinti lauke, o šiaip — dideliame kambaryje arba sporto salėje. Jei modelis pikiruoja (staigiai sminga žemyn), stabilizatoriaus aukštumos vairs užlenkiam į viršų, o jei nosį staigiai kelia aukštytyn, aukštumos vairs lenkiame žemyn. Jei modelis neskrenda tiesiai, o daro posūkį — posūkio vairą (kilį) sukam į priešingą posūkiui pusę. Reguliuoti modelį reikia palaipsniui.

Su visais šiais modeliais galima rengti nuotolio, tikslumo ir išsilaikymo ore varžybas.

2 modelis

SKLANDYTUVO MODELIS

Šis modelis gaminamas iš vatmano ir $2,5 \times 2,5 \times 80$ mm pušinės lystelės.

3 modelis

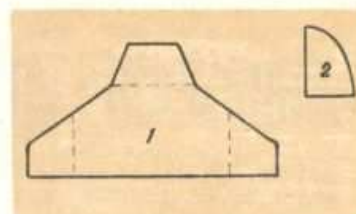
„ANTIES“ TIPO SKLANDYTUVAS

Liemuo daromas iš degtuko ir klijuojamas sparno apačioje taip, kad priekyje lik-

Stabilizatorius (1) klijuojamas lystelės gale, sparnas (2) klijuojamas 35 mm atstumu nuo stabilizatoriaus priekio. Kilis (3) klijuojamas ant stabilizatoriaus viršaus, atlenkus kraštą ties punktyrine linija. Centruojant modelį, balastą tvirtinti modelio priekyje taip, kad svorio centras būtų sparno viduryje.

tų 10 mm. Sparnas (1) daromas iš vatmano. Priekinę dalį ir šonus (auseles) užlenkiam pagal punktyrinę liniją 2—3 mm į viršų. Užpakalinė liemens dalis įpjauama 1 mm ir čia įstatomas kilis (2). Plastelinas centruotei tvirtinamas liemens priekyje taip, kad modelio svorio centras būtų 16 mm atstumu nuo priekinės sparno dalies.

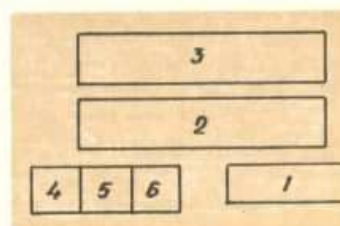

4 modelis

„ANTIES“ TIPO BIPLANAS

prie apatinio sparno (2). Priešingoje pusėje prie stabilizatoriaus klijuojamas degtukas modelio svorio centrui išlaikyti. Prie apatinio sparno (2) į priešingą pusę klijuojam degtuką kilio (4) tvirtinimui. Viršutinis sparnas (3) popierinio frimerio (5 ir 6) pagalba tvirtinamas prie apatinio sparno. 1 mm atstumu į priekį nuo sparno turi būti modelio svorio centras. Modelio svorio centrui sureguliuoti naudojamas plastelinas.

Kalkės pagalba modelio dalys perbraižomos ant vatmano ir tiksliai išpjauamos. Dviejų degtukų pagalba stabilizatorius (1) tvirtinamas

SKRAJŪNŲ STARTAI NUO SKLANDYTOJŲ ŠLAITO

Pietinis Nemuno žlaitas už Kulautuvos vadinamas Sklandytojų žlaitu. Čia 1945—1956 metais buvo pagrindinė Kauno sklandytojų skraidymo bazė, čia pasiekti pirmieji pokario metais respublikos sklandymo rekordai.

Dabar Sklandytojų žlaitas pergyvena savo antrąją jaunystę. Virš jo dažnai „plasnėja“ skraidyklės. Ypač jų gausu buvo birželio 7—10 dienomis čia vykusių trečiųjų respublikinių skraidyklų sporto varžybų metu. Kauno, Vilniaus, Alytaus, Anykščių, Prienų, Šiaulių ir kitų miestų skrajūnai, o taip pat svečiai iš Minsko atsivežė per 40 aparatų (techninė komisija varžybose leido startuoti 36 aparatams). Įdomu priminti, kad 1977 metais, pirmosiose respublikinėse skriejimo varžybose matėme tik 4 skraidykles.

36 skrajūnai, pasiskirstę į 9

komandas (jų tarpe trys komandos iš Baltarusijos, rungtyniavusios be konkurencijos), kovojo dėl medalių ir specialių prizų. Buvo atlikti du pirmo tikslumo bei išsilaikymo ore ir skriejimo į tolį pratimai. Daugiakovėje standartinės klasės aparatais iš respublikos sportininkų geriausiai pasirodė Kauno radijo gamyklos skrajūnas K. Mikalauskas. Po jo sekė G. Mackonis (KPI) ir A. Kučinskis (Prienų ESAG). Laisvoje aparatų klasėje sėkmingiausiai skraidė vilnietis V. Grigonis, alytiškis J. Vaitkevičius ir K. Valiulis-Petkevičius iš Kauno. Komandomis nugalėjo Kauno radijo gamyklos ekipa.

Prieš varžbas buvo surengta techninė skraidyklų apžiūra. Tinkamoms skriejimui skraidyklėms buvo išduoti techniniai pasai.

J. BALČIONAS

R. REKLAICIO nuotr.

Laimėjimai tarptautinėje arenoje

Birželio 9—17 dienomis Lenkijos mieste Lodžėje vykusiose socialistinių žalių aeroklubų tradicinėse parašiutininkų varžybose rungtyniavo septynios komandos: dvi Lodžės, Ščecino (Lenkija), Vilniaus, Plovdivo (Bulgarija), Mikolco (Vengrija) ir Košicės (Čekoslovakija). Parašiutininkams reikėjo atlikti keturis pratimus. Gražių laimėjimų pasiekė Vilniaus aeroklubo sportininkai. Algis Grudzys tiksliausiai atliko šešis šuolius iš 1000 metrų, o akrobatiniuose šuoliuose iš dvigubai didesnio aukščio užėmė antrą vietą. Vilniečiai geriausiai pasirodė ir grupiniuose šuoliuose (jų reikėjo atlikti keturis) iš 1000 metrų aukščio. Tai ir nulėmė mūsiškiams pergalę ir bendroje įskaitoje. Vilniaus aeroklubo ekipai buvo įteikta didžiulė kristolinė taurė. Asmeninėje įskaitoje prizininkais tapo Algis Grudzys (antras) ir Jūratė Utkinienė (trečia). Nugalėjo Plovdivo komandos narys I. Ikanonovas.

X X X

Tradicinėse socialistinių žalių lakūnų varžybose, kurios šį kartą buvo surengtos Bekaščabės (Vengrija) aeroklube, komandinę pergalę vyrų ir moterų tarpe šventė Tarybų Sąjungos rinktinė, kurios sudėtyje startavo ir kaunietis Stepas Artiškevičius bei vilnietis Jurgis Kairys.

Tarybų Lietuvos pilotai žininkai pasirodė gana sėkmingai. Artiškevičius parsivežė tris aukso medalius, o Kairys — vieną aukso, du sidabro ir vieną bronzos medalį. Absoliučioje varžybų įskaitoje Jurgis Kairys užėmė trečią prizinę vietą, o Stepas Artiškevičius — ketvirtą. Nugalėjo pasaulio IX čempionato prizininkas Iržis Pospišilas (Čekoslovakija). Abu mūsų respublikos lakūnai įvykdė tarptautinės klasės sporto meistro normatyvus.

X X X

Socialistinių žalių sklandymo varžybose, kurios vyko

Čekoslovakijos mieste Nitroje, rungtyniavo 34 sportininkai, atstovavę septynioms komandoms. Tarybų Sąjungos rinktinės sudėtyje standartinės klasės sklandytuvais „Jantar-standart“ skraidė kauniečiai Vytautas Sabeckis ir Antanas Rukai. „Laisvūnai“ maskvietis O. Pasečnikas ir L. Vaskovas iš Ordžonikidzės rungtyniavo su sklandytuvais „Lietuva“, o maskvietis T. Zagainova ir S. Timkova — su standartinės klasės sklandytuvais.

Geriausiai iš tarybinių sklandytojų pasirodė V. Sabeckis. Jis skridime 308 km trikampiui maršrutu ir du kartus apskriejant 101 km maršrutą užėmė pirmąsias vietas. O. Pasečnikas skridimuose 261 km trikampiui buvo antras, o 300 km trikampiui — trečias. Kiti mūsiškiai pasirodė silpniau. Bendroje įskaitoje V. Sabeckiui atiteko ketvirta, o A. Rukui — devinta vietos.

Komandomis nugalėjo Lenkijos sklandytojai. Mūsų šalies ekipa užėmė trečią vietą, užleidusi į priekį dar ir Čekoslovakijos sportininkus.

SVEČIAI IŠ VDR

Rugpjūčio viduryje Tarybų Lietuvoje viešėjo VDR Erfurto apygardos „Sporto ir technikos“ draugijos delegacija. Ši draugija palaiko draugiškus ryšius su Lietuvos TSR SDAALR.

Delegaciją priėmė TSKP CK narys, Lietuvos Komunistų partijos CK pirmasis sekretorius P. Griškevičius. Jis papasakojo draugams vokiečiams apie Tarybų Lietuvos darbo žmonių laimėjimus vykdamas ketvirtųjų dešimtojo penkmečio metų planus ir socialistinius įsipareigojimus. Draugas P. Griškevičius pabrėžė Tarybų Lietuvos ir VDR Erfurto apygardos darbo kolektyvų draugiškų ryšių plėtojimo svarbą keičiantis darbo patirtimi, ugdant socialistinio internacionalizmo jausmus.

Pokalbyje dalyvavo Lietuvos KP CK administracinių organų skyriaus vedėjas A. Buišlis.

Svečiai iš VDR pabuvojo Kaune, Šiauliuose, Alytuje, Trakuose, susipažino su respublikos liaudies ūkio ir kultūros pasiekimais, pasikeitė gynybinio masinio ir sportinio darbo patyrimu.

DISCIPLINA — LAIKO REIKALAVIMAS

Radijas, tikras XX amžiaus kūdikis, toli gražu neišsėmęs savo galimybių, diena iš dienos nesulaikomai vystosi. Viena formų, suderinanti savyje techninių ieškojimų potraukį ir pilnakraujį varžybų azartą, yra radijo sportas. Galime džiaugtis nuolat augančiomis radijo sporto entuziastų gretomis respublikoje. Ypač sparčiai gausėja trumpabangininkų. Ir nenuostabu, nes trumpomis bangomis mezgami ryšiai yra gera mokykla jaunam žmogui ruošti tarnybai armijoje, daugelis čia gali „pasimokyti“ įvairiausių dalykų: nuo pasaulio šalių geografijos iki bendravimo kultūros pagrindų.

Tarybų Lietuvos trumpabangininkai turi gerą vardą ne tik dėl garsių sportininkų pasiekimų, bet ir dėl to, kad daugelis jų — santūrūs, aukšto meistriškumo operatoriai, į eterį siunčiantys nepriekaištingos kokybės signalus. Šios savybės ypač svarbios dabar, kai pasaulyje yra apie 2,5 milijono aktyvių mėgėjų, kai gero bangų sklaidimo sąlygomis aiškiai jaučiamas erdvės stygius bangų ruožuose. Pasaulinė administracinė radijo konferencija, šaukiama šiame, peržiūrės ir bangų ruožų paskirstymą tarp įvairios priklausomybės radijo stočių. Bet vargu ar radijo mėgėjams bus paskirti platesni bangų ruožai, nes sparčiai auga ir įvairių tarnybinių bei komercinių stočių tinklas. Todėl tvarka eterioje — gyvybiškai svarbus reikalas visiems radijo mėgėjams.

LTSR radijo sporto federacija (LRSF), jos kvalifikacinė-disciplininė komisija (KDK), kiti federacijos padaliniai nuolat rūpinasi tvarkos eterioje klausimais, reikalauja iš trumpabangininkų griežtai laikytis radijo stočių eksploata-

vimo taisyklių. Šiame darbe LRSF KDK pirmininkui vilniečiui V. Gorbačevskiui telkininkauja būrelis kontrolierių-visuomenininkų, taip pat aktyviausi, labiausiai prityrę mūsų trumpabangininkai. Kaunietis TSRS sporto meistras, Didžiojo Tėvynės karo dalyvis A. Milechinas jau daug metų vadovauja Kauno KDK, pelnė daugelio pradedančiųjų pagarbą už patarimus tiek techniniais, tiek sporto klausimais. Ten, kur patyręs sportininkas nešykšti patarimų, kur sudaromos palankios sąlygos radistams augti, kur trumpabangininkų kolektyvo mikroklimatas sveikas, nerasime ir nusižengimų sportinei etikai ar stoties eksploataavimo taisyklėms. Pavyzdžiui daugeliui respublikos kolektyvų yra Šiaulių televizorių gamyklos ekipa, kuri iškovoja stambių tarptautinių pergalių, sėkmingai vysto techninę kūrybą, per daugelį metų varžovams nesuteikė galimybių suabejoti pasiektų rezultatų realumu.

Antra vertus, respublikinė KDK dar priversta svarstyti prasižengusius etikai ar mėgėjiško ryšio vedimo taisyklėms trumpabangininkus. Paprastai dauguma prasižengėlių — tai neturintys patyrimo radistai, patikėję, kad eterioje jie gali elgtis kaip patinka. Štai neseniai pagal Tarptautinės kontrolės tarnybos pranešimą kuriam laikui buvo uždaryta šiauliečio Č. Banio stotelė už ryšių mezgimą už mėgėjiško bangų ruožo ribų. Taip pat buvo bausti radistai ir už siuntimą į eterį techniškai netvarkingų signalų, už leidžiamą stočiai galingumo viršijimą, už per didelį plepumą eterioje, kai radijo mėgėjų pokalbis peržengia leistinas ribas ir išsiplečia į asmeninių dalykų pasipasakojimus. Visa

tai kelia būtinybę toliau gerinti trumpabangininkų, ypač jaunų auklėjimą.

Didelį smūgį radijo sporto presližiui suduoda tie, kas mano esą neklystantys ir pernelyg nusipelnę, kad būtų baudžiami, kas pamina visiems keliamus reikalavimus. Šių metų TSRS pirmenybėse telefonu kauniečio TSRS tarptautinės klasės sporto meistro A. Kregždės stotis, nedalyvaujanti varžybose, kėlė sąmoningus trukdymus kitam kauniečiui, rungtyniaujančiam varžybose TSRS rinktinės sudėtyje, TSRS tarptautinės klasės sporto meistrai V. Zalnerauskui. Tokio sportinės etikos pažeidimo radijo sporte dar nėra buvę. Atsižvelgiant į A. Kregždės praeities sportinius laimėjimus, LRSF prezidento biuras, taip pat Lietuvos SDAALR CK komisija rekomendavo A. Kregždės stotį uždaryti pusei metų. Liūdniausia šioje istorijoje tai, kad A. Kregždė ne tik kad nepadarė reikiamų išvadų, bet užėmęs nekaltai nubaustojo (!) poziciją, bando ir toliau pinti intrigas, ir toliau lieka KPI jaunųjų radistų treneriu. Turbūt dėl to Lietuvos radijo sporto federacija, matyt, nelaimės šių metų Pabaltijo pirmenybių (pirmenybėse nedalyvavo daugelis KPI studentų individualių bei kolektyvinių stočių), turbūt dėl to jaunieji KPI radistai, dalyvaujantys pasaulinėse WPX varžybose telegrafu, gerai nežino varžybų nuostatų (perduoda trijų skaitmenų kontrolinius numerius vietoj keturženkliai numerio), turbūt dėl to KPI kolektyvinės radijo stoties viršininkas nevykdo respublikinės KDK nurodymų. Šiaip ar taip, manome, kad Kauno Antano Sniečkaus politechnikos instituto vadovybė, daug prisidė-

jusi prie to, kad KPI taptų pagrindine mūsų radijo sporto meistrų kalve, pagelbės instituto sportininkams atgauti prarastą autoritetą, patikės jaunimą auklėti tiems, kas ištikimas sporto etikos dėsniams.

Tarybinio jaunimo auklėjimas — vienas pagrindinių SDAALR uždavinių. Dėl to neseniai TSRS ryšių ministerija paskyrė radijo mėgėjams naujus dažnumus vidurinių bangų ruože: 1850 kHz—1950 kHz. Šiai radijo mėgėjų grupei amžiaus cenzas sumažintas nuo 16 iki 14 metų. Jauniesiems radistams įvesta nemaža taisyklė, kurios palengvins jų kelią į didįjį sportą. Jaunuoliams iki 16 metų, norint gauti leidimą radijo stotelei 160 metrų bangų ruožui, reikia turėti ir tėvų pareiškimą, kuriame tėvai neprieštarauja, kad jų sūnus ar dukterė gautų leidimą stotelei konstruoti, kad prisiima atsakomybę už stoties eksploataavimo taisyklių ir saugumo technikos laikymąsi. Jaunieji radistai turi prisiminti, kad dirbant eterioje 160 metrų bangų ruože, čia jie nėra vieninteliai šeimininkai ir, sutapus stotelės dažnumui su tarnybinių stočių dažnumais, būtina palikti užimtą dažnumą.

Šio naujo bangų ruožo įvedimas padidino atsakomybę ir vyresniesiems radistams. Lietuvos SDAALR CK kartu su LRSF yra paskyrusi geriausioms kolektyvinėms radijo stotims sekti vidurinių bangų ruože neteisėtai dirbančias stotis — radijo chuliganus. Dabar gi tos pačios kolektyvinės radijo stotys turės kontroliuoti ir 160 metrų mėgėjiškąjį bangų ruožą.

V. VAŠEIKIS,
LTSR radijo sporto federacijos prezidento pirmininkas

Nori susirašinėti

SU AVIAMODELIUOTOJAIŠ

Devintokas Zenius Papikas. Adresas: 234290, Vilkaviškio raj., Kybartai, Kapsuko g. 4—3.

Šeštokas Stasys Juknevičius. Adresas: 235057, Kėdainių raj., Josvainių paštas, Gražų km.

Penktokas Vytautas Ma-

čiūnas. Adresas: 235412 Šiauliai, Linkuvos g. 12.

Moksleivis Vaidotas Domkus. Adresas: 235420 Šiaulių raj., Kuršėnai, Keturių komunarų g. 16.

SU LAIŲ MODELIOUOTOJAIŠ

Moksleivis Kęstutis Karėnauskas. Adresas: 235900 Tauragės raj., Leoniškės km.

SU AUTOMODELIUOTOJAIŠ

Šeštokas Arvydas Radžiūnas. Adresas: 232024 Vilnius, Pionierių g. 5—19.

NORI ĮSIGYTI

ŠIUOS „SPARNŲ“ NUMERIUS:

1974 m. — 2 ir 1976 m. — 2. Siūlyti adresu: 234914 Molėtų raj., Sugincų paštas, Ver-

biškių km. Vytautui Brukštui.

1969 m. — 4; 1971 m. — 2; 1972 m. — 3; 1973 m. — 2 ir 3; 1974 m. — 3 ir 4; 1975 m. — 1, 2 ir 3.

Siūlyti adresu: 233001 Kaunas, Kulautuvos g. 53—1, E. Marcinkevičiui.

1974 m. — 2-4 numerius, ir gali perleisti 1976 m. — 4 numerį.

Siūlyti adresu: 234478 Šakių rajonas, Plokščiai. Romui Bacevičiui.

TIKSLŲ PARAŠIUTININKŲ ŠUOLIAI

Respublikos parašiutizmo absoliutūs čempionai vilniečiai sporto meistrai J. Brundzienė ir A. Gruzdis

AUTORIAUS nuotr.

Net 44 parašiutininkai, atstovavę trims moterų ir penkioms vyrų komandoms, liepos pabaigoje Vilniaus aeroklubo bazėje Kiviškėse rungtyniavo respublikos parašiutizmo XXII pirmenybėse. Jiems reikėjo atlikti tris akrobatinius šuolius iš 2000 metrų, šešis šuolius iš 1000 metrų nusileidimo tikslumui ir tris grupinius šuolius iš 1000 metrų nusileidimo tikslumui.

Akrobatiniuose šuoliuose meistriškiausiai pasirodė vilnietė Jūratė Utkinienė ir jos komandos draugas Algis Gruzdis. Tikslumu labiausiai pasižymėjo taip pat vilniečiai — Janina Brundzienė ir Alg-

Gruzdis, o grupiniuose šuoliuose — Vilniaus pirmoji ekipa.

Daugiakovėje geriausių rezultatų pasiekė ir Tarybų Lietuvos čempionų titulus iškovoję sporto meistrai Janina Brundzienė ir Algis Gruzdis. Sidabro medalius laimėjo Jūratė Utkinienė ir kapsukietis Rimas Maciulevičius, o bronzos medaliai įteikti kapsukietei Birutei Kailiuvieniui ir vilniečiui Aleksandrui Utkinui.

Komandomis geriausių rezultatų pasiekė Vilniaus pirmoji ekipa. Sekančias prizines vietas užėmė Kapsuko ir Vilniaus antroji komandos.

A. VEKTORAS

Jauniausiųjų debiutas respublikinėse varžybose

Pastaraisiais metais respublikos aviacijos sporto klubai skiria didelį dėmesį jaunų sklandytojų ruošimui ir mokymui. Ypač daug nuveikta Alytuje, Panevėžyje ir Prienuose, kur šių miestų jaunieji sklandytojai su „Zylėmis“ jau priskraidė ne po vieną dešimtį valandų.

Kai buvo pranešta, jog Maskvoje rengiamos pirmosios sąjunginės jaunių varžybos, mūsų jauniešiams sklandytojams Alytuje buvo surengta pasiruošimo stovykla. Visi stropiai ruošėsi būsimiems startams. Deja, rungtyniauti Maskvoje neteko. Varžybos neįvyko. Bet vaikinai neliko nuskrįstusi. Tomis pat dienomis Alytuje buvo surengtos pirmosios respublikinės jaunių sklandymo varžybos sklandytuvais „Zylė“ ir jose buvo leista dalyvauti visiems stovyklavusiems jauniešiams sportininkams.

Įdomios buvo šios varžybos. Sportininkams reikėjo ne tik skraidyti, bet ir išbandyti taiklumą šaudykloje, mėtyti granatą, bėgti 100 metrų. Šaudyme mažojo kalibro šautuvu iš 50 metrų taikliausias buvo alytiškis A. Mikalionis, išmušęs 46 taškus iš 50 galimų, 700 gramų granatą toliausiai — 43 metrus — nuometė prienietis R. Balčiūnas, o 100 metrų greičiausiai — per 12,5 sek. — nubėgo panevėžietis A. Kaniušas. Skridime sklandytuvu „Zylė“ iki

dviejų metrų aukščio geriausių rezultatų pasiekė alytiškis A. Daukas ir panevėžietis R. Balčiūnas, o skridime iki 10 metrų aukščio pirmas tris vietas pasidalijo alytiškiai V. Rumzys, A. Mikalionis ir B. Jakubauskas. Buvo pakylama ir iki 15 metrų. Šiame skridime nugalėjo alytiškis A. Murauskas.

Susumavus visų pratimų rezultatus, pirmąją vietą bendroje įskaitoje užėmė ir prizą iškovojo Panevėžio aviacijos technikos sporto klubo jaunasis sklandytojas penkiolikmetis R. Balčiūnas. Sekančias dvi prizines vietas užėmė alytiškiai A. Murauskas ir V. Rumzys.

Komandomis nugalėjo Alytaus ekipa.

X X X

Rugpjūčio paskutinėmis dienomis Kauno Jono Žiburkaus aviacijos sporto klubo skraidymų bazėje Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos iniciatyva buvo surengtos antrosios respublikinės jaunių sklandymo varžybos. Šį kartą jaunieji sportininkai gamykloje pastatytais sklandytuvais „Zylė“ tik skraidė. Geriausių rezultatų pasiekė prienietis Sigitas Kindarevičius, o komandomis nugalėjo Alytaus aviacijos technikos sporto klubo ekipa. Antroje vietoje liko prienietis, o trečioje — jaunieji Panevėžio sklandytojai.

T. DOVAINIS

Kauno JTS raketinio modeliavimo būrelis „Zvilgsniai į žvaigždes“ (vadovas Z. Augėvičius) šių metų sąjunginėje parodoje „Kosmosas“ buvo apdovanotas sidabro medaliu.

NUOTRAUKOJE: jaunieji raketų modelių kūrėjai — Gligorijus Orlovas (stovi) ir Rolandas Jasmontas.

M. KURAIČIO nuotr.

RESPUBLIKOS SDAALR SPORTININKŲ STARTAI

Per Tarybų Lietuvos pavandeninio sporto greičio pratinimų čempionatą Klaipėdoje sportininkai pagerino nei vienuoliai aukščiausių respublikos pasiekimų. Daugiausia rekordų — po tris — gerino klaipėdiečiai T. Mefiod ir T. Sapovalovas. Beje, sporto meistrė T. Mefiod iškovojo penkis respublikos čempionės aukso medalius, ir po vieną sidabro bei bronzos medelį. Komandomis geriausiai pasirodė Klaipėdos jūrų klubo sportininkai.

Tarybų Sąjungos trumpųjų bangų telegrafinio radijo ryšio čempionate Vilniaus radijo komponentų gamyklos frumpabangininkai V. Vašeikis, A. Maksimovas ir R. Žumbakis iškovojo pirmąją komandinę vietą ir pereinamąją laure.

Kaune vykusiose respublikinėse jūrų daugiakovės pirmenybėse nugalėjo kaunietis N. Abdejevas, o komandomis — Kauno respublikinio technikos sporto jūrų klubo ekipa.

Motociklų daugiadienį lenktynių respublikos pirmenybėse, kurios vyko Plungėje, nugalėjo kėdainietis L. Silys (motociklu iki 350 ccm), panevėžietis V. Rageuskas (125 ccm) ir Panevėžio rajono sportininkas J. Džiuvė (250 ccm). Komandomis geriausiai pasirodė Kupiškio technikos sporto klubo ekipa.

Automobilių daugiakovės respublikos čempionatas vyko Panevėžyje. Nugalėjo šio rajono sportininkas E. Olendra, važiuavęs „Žiguliais“, ir panevėžietis A. Juškevičius, rungtyniaavęs sunkvežimiu.

Automobilių kroso čempionate Rokiškyje Tarybų Lietuvos čempionų aukso medalius iškovojo: automobiliu GAZ-51 — kaunietis A. Kamliuskas, GAZ-53 automobiliu — kapsukietis C. Žukauskas, o ZIL-130 markės mašina — šiaulietis R. Dugnas.

Karinės taikomosios daugiakovės respublikinėse varžybose (plaukimas, sukarintas krosas ir figūrinis automašinos vairavimas) čempiono aukso medalį laimėjo vilnietis V. Medvedevas. Jis pirmą kartą įvykdė sporto meistro normą.

PAVEIKSLAS IS KOSMOSO

Sis dallininko Andrejaus Sokolovo paveikslas pabuvojo kosminėje stotyje „Saliut-6“. Į orbitinę stotį ji atgabeno internacionalinė kosmonautų įgula — A. Gubarevas ir V. Remekas, aplankę ten dirbusius J. Romanenką ir G. Grečką, drauge su jais atlikę seriją eksperimentų. Į Žemę paveikslą gražino kita internacionalinė įgula — P. Klimukas ir M. Hermaševskis, pabuvoję stotyje „Saliut-6“ tuo metu, kai ten savo šimto keturiasdešimties dienų skrydį atliko V. Kovalionokas ir A. Ivančenkovas. Prieš grąžinant paveikslą į Žemę ant jo buvo pastatyti kosminiai atminimo pašto stampai, savo autografais jį papuošė V. Kovalionokas, A. Ivančenkovas, P. Klimukas, M. Hermaševskis.

PER ŽEMYNĄ SKLANDYTUVU

Prancūzijos Kvesto aeroklubas numato 1980 m. organizuoti nepaprastą sklandytųjų varžybas. Numatoma perskristi Europos žemyną iš Prancūzijos į Lenkiją. Sportininkai turės perskristi per Šveicariją, Austriją, Čekoslovakiją. Startavę Kvesto aeroklubo aerodrome, varžybių dalyviai finišuos Lešno klubo aerodrome. Jeigu, žinoma, neteks ieškoti aikštelės pakeičiui...

NAUJI PASAULIO REKORDAI

Jų autorės — moterys. VFR sportininkė H. Reič pagerino jai priklausančių pasaulio pasiekimų, skrendant į tikslą ir atgal. Naujasis rekordas — 805 km, viršija senąjį 90,3 km. Antrą pataisą padarė amerikietė Sabina Džekintel. Sklandytuvu „Astris“ ji pakilo į 12.650 m aukštį. Tai absoliutus pasaulio rekordas. Jis 400 m viršija jos tautietės Betsi Vudvord prieš 24-rius metus pasiektą rezultatą.

„ITALIJOS AUTOMOBILIŲ KRONIKA“

Taip pavadinta paroda sukelė didžiulį susidomėjimą ne tik Apeninų pusiasalio specialistų ir gyventojų tarpe. Susipažinti su produkcija šios šalies stambių automobilių gamyklų bei nykštukinių firmų, gaminančių mašinoms veidrodžius, spynas, kitas detales, atvyko žinovai iš daugelio šalių. Parodos lankytojų nuo-

mone — ji buvo labai naudinga. Ypač dėmesį patraukė naujasis „Fiatas“, kuris aprūpintas 75 AJ varikliu, įgalinančiu išvystyti 155 km/val. greitį, sunaudojant 100 km vos 8 litrus benzino. Jis kiek ilgesnis už savo pirmtakus, platesnis, labiau priplotas, primenantis „varlėtąjį“ „Sitroną“. Verta dėmesio ir elektronika aprūpinta degalų stotis, kuri drauge yra ir nedidelė remonto dirbtuvė su prigludusiu atsarginių detalių sandėliu ir baru-uzkandine. Jos sienos iš poliuretano plokščių, pamatas — metalo konstrukcijos, o stogą sudaro saulės baterijų kompleksas, įgalinantis išsistis metus tiekti šilumą energiją ir šildyti vandenį, palaikyti joje reikalingą temperatūrą. Įdomiausia, kad ši degalinė-remonto dirbtuvė, sumontuojama per 15 dienų, duoda didžiulį ekonominį efektą. Kaip tik tokia degalinė įgyti ir sudaryta daugiausia kontraktų su daugelio pasaulio šalių, jų tarpe ir TSRS, atstovais.

TAUPUMO SUMETIMAIS...

Griežta naftos produktų ekonomija, kurios imasi JAV, gerokai atsiliepė automobilių pramonei. Pasak specialistų, automobiliai, kuriuose įmontuotos automatinės greičių perjungimo dėžės, sunaudoja 10 proc. degalų daugiau nei mechaninės. Dėl šios priežasties Jungtinių Valstijų automobilių koncernai priversti žymiai sumažinti mašinų su automatinėmis greičių dėžėmis gamybą.

ANTROJI KRAMERIO PREMIJA — UZ LAMANSO PERSKRIDIMĄ

1977 m. „Sparnų“ ketvirtajame numeryje rašėme apie tai, kad 24-rių metų amerikiečių sklandytojas ir aistringas dviračių sporto mėgėjas Brajenas Alenas, skrisdamas Paulio Makredžio sukonstruotu žmogaus jėga varomu skraidymo aparatu, pelnė anglų pramonininko Kramerio premiją. Mindamas kojomis pedalus, kurie suko „Gosamer Kondor“ propelerį, jis išbuvo ore 7 minutes 20 sekundžių, nuskriejo pusantros mylios 3 m aukštyje ir atliko aštuonių. Šis pasiekimas atnešė konstruktoriui ir pilotui 100 tūkstančių dolerių premiją.

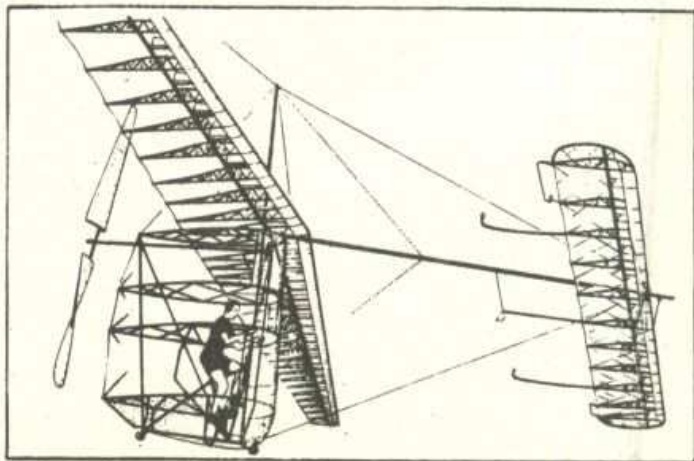
IVAIRENYBĖS

Bet tuo mėginimai atlikti perskridimus žmogaus jėga varomais skraidymo aparatais nesibaigė. Mat buvo dar viena to paties pramonininko premija. Ji dvigubai didesnė, bet ir reikalavimai kelis kartus sunkesni. Krameris iškėlė sąlygą, kad nedideliame aukštyje būtų perskristas Lamanšo sąsiauris.

Paulis Makredis ėmėsi kurti naują skraidymo aparatą. „Gosamer Albatros“, lygiai kaip ir jo pirmtakas, primena skraidantį sparną. Užpakalinio sparno mostas — 29 m, o plotas vos ne perpus mažesnis, negu pirmojo modelio. Aparato gamybai panaudota metaliniai vamzdeliai, dengti skaidriu plastikumu. Patygtinti su „Kondoru“, „Albatrosu“ daugiau tvirtinimų, panaudotas anglies pluoštas, padidinta piloto kabina. Joje dabar įrengtas dviračio balnelis, kad lakūnui būtų patogiau minti pedalus (pirmame variante pilotas suko pedalus pusiau gulomis).

Pirmieji „Gosamer Albatros“ bandymai parodė, kad jis pajėgus išvystyti 22 km/val greitį. Bet tik idealiomis meteorologinėmis sąlygomis. Esant nedideliame vėjui „Albatrosas“ greitis mažėdavo iki 9 km/val. Ilgai kūrė bei bandė naują žmogaus jėga varomą skraidantį aparatą, Paulis Makredis ir Brajenas Alenas ypač daug laiko pasiskyrė meteorologinėms sąlygoms Lamanšo kanale studijuoti. Pagaliau nustatė, kad vasaros pradžioje čia tinkamiausios galimybės skrydžiui, konstruktorius ir pilotas ryžosi šturmuoti kanalą. Išskridęs iš Folstino (Anglija), Brajenas Alenas sėkmingai nusileido Prancūzijos paplūdimyje Pa de Kale departamente. Taip konstruktorius ir pilotas pelnė antrąją Kramerio premiją.

Konstruktorius ir pilotas žinojo, kad stipriai minti pedalus, sukančius propelerį, Alenas galėjo tik tris valandas. Po to, senkant sportininko jėgoms, aparatas, sveriantis 25 kilogramus, būtų nebeįsilaikęs ore. Ne veltui „Albatrosas“ lydėjo Anglijos karo laivyno pakrantės apsaugos laivas, daug aštrių pojūčių mėgėjų privačiomis jachtomis. Bet... Lamanšas buvo įveiktas kritišku skrydžiui laiku — 32 km per 2 valandas penkiasdešimt minučių. Viskas baigėsi laimingai.

VAIKINAI IR MERGINOS!

JEIGU JŲ MĖGSTATE AVIACIJĄ, DOMITĖS AVIACINĖ TECHNICA, NORITE IŠBANDYTI SAVO SUGĖJIMUS SKRAIDYMO APARATŲ KONSTRAVIME IR STATYBOJE, GERAS SĄLYGAS MĖGŠTAMAM DARBUI JŲ RASITE EKSPERIMENTINĖJE SPORTINĖS AVIACIJOS GAMYKLOJE PRIENUOSE.

Čia konstruojami,
statomi ir bandomi
nauji sklandytuvai,
motosklandytuvai,
pilotажiniai lėktuvai,
kita sportinės aviacijos
technika

Į GAMYKLĄ PRIIMAMI JAUNUOLIAI, BAIGĘ VIDURINĮ MOKSLĄ. GABIAUSIEJI, NORINTIEJI KELTI KVALIFIKACIJĄ, SU GAMYKLOS STIPENDIJA SIUNČIAMO MOKYTIS Į ŠALIES AUKŠTĄSIAUSIĄ INŽINERINĖS AVIACIJOS MOKYKLĄ

KREIPTIS ADRESU:

Prienai, Keturių komunų g. Nr. 3, Eksperimentinė sportinės aviacijos gamykla

El. žurnalo variantą parengė:
www.Plienosparnai.lt

